

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Pedagogická fakulta
Katedra geografie

Bakalářská práce

Chataření podél střední Otavy a Volyňky
– územní struktura, rozvojové problémy a
jejich řešení

Vypracovala: Dominika Krinedlová

České Budějovice 2014

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě fakultou elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 28.4.2014

Dominika Krinedlová

.....

podpis studenta

Touto formou bych chtěla poděkovat panu doc. RNDr. Janu Kubešovi, CSc., vedoucímu katedry geografie na Pedagogické fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích za jeho pomoc a hodnotné připomínky při zpracování této bakalářské práce.

Poděkování patří taktéž i celé rodině, která mě bezvýhradně podporovala nejen při tvorbě této práce, ale i po celou dobu studia.

ANOTAČNÍ LIST BAKALÁŘSKÉ PRÁCE
JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Autor: Dominika Krinedlová

Katedra: geografie

Studijní program: Specializace v pedagogice (B7507)

Studijní obor: Zeměpis se zaměřením na vzdělávání (7507R081)

Společenské vědy se zaměřením na vzdělávání (7507R030)

Název: Chataření podél střední Otavy a Volyňky - územní struktura, rozvojové problémy a jejich řešení

Druh práce: bakalářská práce

Rok odevzdání: 2014

Počet stran: 91+12

Klíčová slova:

druhé bydlení, chataření, geografie rekreace, individuální rekreace, územní rozvoj, střední Otava

Anotace:

Bakalářská práce se zaměřuje zejména na rozvojové problémy chataření podél střední Otavy a Volyňky. Nejprve probírá literaturu věnovanou druhému bydlení a zejména chataření, s důrazem na literaturu, která je zaměřená na vyhledávání rozvojových problémů a jejich řešení. Součástí práce je terénní mapování chatových osad v řešeném území a jejich typizace. Při terénním mapování bylo také uskutečněno dotazování chatařů na problémy dané chatové osady. Na základě terénního průzkumu, dotazování chatařů a řízených rozhovorů s představiteli obcí a státní správy v řešeném území byly identifikovány problémy jednotlivých chatových osad a byly navrženy zásady pro řešení některých těchto problémů.

ANNOTATION PAGE OF BACHELOR'S THESIS

UNIVERSITY OF SOUTH BOHEMIA IN ČESKÉ BUDĚJOVICE

PEDAGOGICAL FACULTY

Author: Dominika Krinedlová

Department: geography

Study programme: Specialization in Pedagogy (B7507)

Field of study: Geography in Education (7507R081)

Social Science in Education (7507R030)

Title: Recreation in cabins along the middle Otava and Volyňka rivers - territorial structure, development problems and their solutions

Type of thesis: bachelor thesis

Year of delivery: 2014

Number of pages: 91+12

Key words:

second housing, recreation in the cabins, geography of tourism, individual recreation, spatial development, middle the Otava river

Abstract:

This bachelor thesis focuses on development issues related to the cabin recreation in the area along the middle Otava and Volyňka rivers. The author deals with the literature regarding the recreation in the cabins and generally in the so-called weekend houses. The aim is to describe the potential problems and possibly effective solutions. The other part of this thesis consists of findings during the survey in the cabin settlement. The survey was based on questioning the cabin-dwellers and local officials on what they are usually confronted with and afterwards detailed surrounding research was implemented. As a result of processing the outcomes some vital solutions were suggested.

OBSAH:

1. ÚVOD	8
2. ROZBOR LITERATURY	11
2.1 Literatura charakterizující geografické prostředí řešeného území	11
2.2 Literatura zabývající se chatařením jako formou druhého bydlení v České republice a Evropě a zahraniční literatura věnující se chataření ...	12
2.3 Literatura o územně rozvojových a dalších problémech chataření	17
3. GEOGRAFICKÁ CHARAKTERISTIKA STŘEDNÍ OTAVY A VOLYŇKY	19
3.1 Vymezení, poloha a obecná struktura	19
3.2 Charakteristika fyzickogeografického prostředí ve vztahu k chataření	19
3.3 Charakteristika sociálněgeografického prostředí ve vztahu k chataření	24
3.4 Charakteristika rekreace a cestovního ruchu ve vztahu k chataření	27
4. TEORIE SPOJENÁ S CHATAŘENÍM A S ÚZEMNÍM ROZVOJEM CHATOVÝCH OSAD	32
4.1 Definice pojmů spojených s chatařením	32
4.2 Typy chat a chatových osad	33
4.3 Chatové okrsky a oblasti	41
4.4 Zaznamenávání chat dle Českého statistického úřadu	42
4.5 Problematika územního rozvoje ve vztahu k chataření	43
5. DATA A METODIKA PRÁCE	46
5.1 Terénní mapování chatových osad	46
5.2 Typizace chat a chatových osad	48
5.3 Řízené rozhovory s chataři	49
5.4 Řízené rozhovory s pracovníky stavebních úřadů a se zástupci obecních úřadů	52
5.5 Zpracování dat do tabulek a map	53
6. ANALÝZA ÚZEMNÍ STRUKTURY CHATAŘENÍ V ŘEŠENÉM ÚZEMÍ	55
6.1 Územní rozložení chat, chatových osad a okrsků	55
6.2 Typová rozmanitost chat a chatových osad	56
7. ÚZEMNĚ ROZVOJOVÉ PROBLÉMY SPOJENÉ S CHATAŘENÍM JEJICH ŘEŠENÍ	58

7.1	Způsoby ochrany přírody a vodních zdrojů	58
7.2	Přírodní nebezpečí pro chatové osady	60
7.3	Zemědělství, zahrádkaření, sportovní rybaření, myslivost a lesnictví ve vztahu k chataření	65
7.4	Architektura, urbanismus a územní plánování v chatových osadách	67
7.5	Problémy infrastrukturního a technického vybavení chatových osad	70
7.6	Kriminalita a vandalství v chatových osadách	75
7.7	Sociální soužití chatařů, vztahy chatařů s představiteli veřejné správy a trvale bydlícími obyvateli	77
8.	ZÁVĚR	80
9.	SEZNAM LITERATURY A ZDROJŮ	83
10.	SEZNAM PŘÍLOH	90

1. ÚVOD

V této bakalářské práci se autorka zabývá problematikou chataření v chatové oblasti rozkládající se podél střední Otavy a Volyňky. Toto téma bylo zvoleno především proto, že autorku zajímá problematika geografie rekreace a chataření je jednou z forem druhého bydlení. Chataření je typickým českým fenoménem a má u nás dlouholetou tradici. Tento druh aktivity bychom však našli i v jiných zemích světa a to především ve Skandinávii, kde je jeho oblíbenost ještě větší než v České republice.

Největší rozmach zažilo chataření v době normalizace. Ale ani po pádu komunismu, kdy se očekávalo, že dojde k výraznému poklesu, tato „česká vášeň“ neupadla. Chataření si svoji oblibu udržuje i v současnosti, kdy je doba velmi uspěchaná a lidé ho tak využívají jako únik před uspěchanou realitou a volí ho jako prostředek pro aktivní či pasivní odpočinek.

Důvodem k vybrání této tematiky byl také fakt, že autorčina rodina provozuje pouze chalupaření – další z forem druhého bydlení. Proto je záměrem této práce poznání jiného druhu rekreace a pochopení nadšení pro chataření u nás. Autorka připouští i tu možnost, že zpracování této práce ji přivede na myšlenku si v budoucnu pořídit vlastní chatu, kde by mohla se svojí rodinou trávit volné chvíle.

Chatová oblast, které se tato práce věnuje, byla vybrána především proto, že autorka pochází z území, kterým protéká řeka Volyňka a místní terén zde poměrně dobře zná. Součástí práce je však i oblast střední Otavy, jež ji není doposud příliš známá, proto bude z tohoto důvodu práce přínosem a obohacím v poznávání méně známého terénu. Za zajímavou část práce považuje vlastní terénní průzkum, který zahrnuje mapování chat a chatových osad, ale také rozhovory s chataři a představiteli veřejné správy.

Před samotným terénním průzkumem bylo k dané problematice v řešeném území stanoveno na základě vlastních zkušeností a prostudované literatury několik vstupních hypotéz:

- Autorka vzhledem k prostudované literatuře předpokládá, že hustota rekreačních chat podél Otavy, u jakožto větší a turisticky atraktivnější řeky v území, bude znatelně výraznější než-li hustota rekreačních chat podél řeky Volyňky (Kubeš 2011).

- Na základě definic chataření a osobních zkušeností autorka předpokládá, že největší koncentrace zahrádkových a zahrádkovo-rekreačních chatových osad bude vázána na města a jejich blízké okolí – Sušice, Horažďovice, Strakonice a Volyně (Kubeš 2004b).
- Na základě dostupných publikací a dřívějších rozhovorů s příbuznými žijícími podél řeky Otavy, se autorka domnívá, že v této oblasti se chataři budou často potýkat s povodněmi a jejich následky (Kolektiv 2004).
- Vzhledem k osobním znalostem terénu podél toku řeky Volyňky a dostupným informacím ze zpravodajství Policie ČR autorka soudí, že rekreační chaty situované v této lokalitě do odlehlejších míst od obcí a měst budou často ohrožovány vykrádáním (zpravodajství Policie ČR^[1]).

V této bakalářské práci se autorka snažila vymezit spolu s vedoucím práce doc. Kubešem následující cíle:

1. Poznat a zmapovat územní strukturu chataření v řešeném území (územní strukturu chat, chatových osad a chatových okrsků) pro územně rozvojové analýzy. Pro řešení tohoto cíle bude využita metodika vypracovaná v dřívějších publikacích členů a studentů KGE PF JU.
2. Zařadit chaty a chatové osady do příslušných typů a vytvořit příslušné mapy. Při řešení tohoto cíle bude taktéž využito metodiky vypracované v dřívějších publikacích členů a studentů KGE PF JU.
3. **Hlavním cílem bakalářské práce je analýza územně rozvojových problémů spojených s chatařením (a zahrádkařením) v řešeném území. Půjde hlavně o problémy ochrany přírody a vodních zdrojů, o povodňovou ochranu, o problematiku územního plánování, o kvalitu architektonického a urbanistického řešení chatových osad, o infrastrukturu a technickou vybavenost, o řešení odpadů z chat a další problémy.**
4. Doplnkovými cíli jsou geografická charakteristika řešeného území a rozbor literatury věnující se řešené problematice.

Tato bakalářská práce je součástí projektu katedry geografie PF JU, který navazuje na předešlé práce doc. Kubeše a jeho diplomantů, jež se zabývaly charakteristikou a terénním mapováním chatových osad v daných územích. Projekt byl řešen v letech 2012-2014 v kolektivu deseti studentů zpracovávajících bakalářské práce a doc. Kubeše. Projekt je zaměřen zejména na problematiku územního rozvoje chatových osad v pásech podél střední Vltavy, Lužnice a Otavy.

2. ROZBOR LITERATURY

V následujících třech kapitolách je podrobněji věnována pozornost titulům vztahujícím se k tématu bakalářské práce. Úplný seznam použité literatury je uveden v kapitole 9.

2.1 Literatura charakterizující geografické prostředí řešeného území

V publikaci **Chábera (1998)** se autor zabývá fyzickogeografickou charakteristikou Jižních Čech. Věnuje se zde geomorfologickému vývoji a stavbě, geomorfologii, horopisu a vodopisu jihočeské oblasti. Vyhledány byly jednotlivé geomorfologické celky, které zasahují do řešeného území a tyto informace byly použity pro účely bakalářské práce.

Další podklady ke geomorfologickému členění řešeného území byly dále čerpány také z knihy **Demek, Mackovčín a kol. (2006)**. V této publikaci nalezneme podrobné informace o jednotlivých provinciích, subprovinciích, oblastech, celcích, ale také o podcelcích a okrscích. Součástí publikace je také podrobná mapa geomorfologických jednotek České republiky, ve které byly vyhledány jednotlivé jednotky spadající do řešeného území.

Skripta **Mištera (1996)** se věnují geografii západočeského regionu. Autor se zde zabývá obecnou charakteristikou oblasti, přírodními poměry, socioekonomickou a ekonomickogeografickou sférou i sídly a jejich funkcemi. Pro účely práce byly použity především informace z kapitoly zabývající se fyzickogeografickou charakteristikou řešeného území spadajícího do oblasti západních Čech. Stěžejními částmi této kapitoly jsou údaje o geologickém vývoji, georeliéfu, klimatu či hydrosféře dané oblasti.

V knize **Kolektiv (2004)**, vydané Agenturou ochrany přírody a krajiny ČR a EkoCentrem Brno, se autoři zaměřili na oblast Plzeňska a Karlovarska. Podrobně se zde zabývají charakteristikou jednotlivých okresů spadajících do řešeného území z hlediska geologie, geomorfologie, klimatu, hydrologie, pedologie, botaniky či zoologie. Další z kapitol publikace jsou věnovány i vývoji krajiny a jejího osídlení či ochraně přírody. Pro potřeby práce byly čerpány informace o okresu Klatovy, v němž byla zaměřena pozornost především na oblast mezi Sušicí a Horažďovicemi.

Kolektiv (2003) – taktéž vydáno Agenturou ochrany přírody a krajiny ČR a EkoCentrem Brno – se věnuje charakteristice oblasti Českobudějovicka z geologického,

geomorfologického, klimatologického, hydrologického, pedologického, botanického či zoologického hlediska. Pro práci byly použity informace o okresech Prachatice a Strakonice, především o oblastech podél řeky Otavy a Volyňky.

V knize **Vlček a kol. (1984)** nalezneme přehled vodních toků a nádrží v České republice, včetně základních informací o nich. Údaji, které lze z publikace získat, jsou např. nadmořská výška pramene a ústí, plocha povodí, délka toku, průměrný průtok u ústí, místa, jimiž řeka protéká, vodohospodářské využití či vhodnost toku pro vodáckou turistiku. Pro naše potřeby bylo využito informací o řekách Otava a Volyňka.

Stěžejním zdrojem informací o sociálněgeografické charakteristice řešeného území byl internetový server Českého statistického úřadu www.czso.cz. Zde docházelo k čerpání statistických údajů a dat o obyvatelstvu, sídelní struktuře, hospodářství, průmyslu, zemědělství a dopravě v řešeném území.

Dokument **Kolektiv (2006)** byl využit především při psaní kapitoly 3. Tato práce se zabývá strategickou analýzou území Strakonicka. Nalezneme zde nejen základní informace o části řešeného území, ale i fyzickogeografickou charakteristiku území či kompletní údaje o infrastruktuře a ekonomickém stavu Strakonicka. V práci také nalezneme další kapitoly potřebné pro charakteristiku řešeného území, především pak kapitoly týkající se cestovního ruchu, zemědělství a ochrany životního prostředí.

Pro účely kapitoly 3 bylo také využito práce **Kolektiv (2006)**, která se zaměřuje na strategii rozvoje mikroregionu Šumava – západ. V této práci taktéž najdeme základní informace o území, dopravní a technické infrastruktuře nebo informace o využití krajiny. Najdeme zde i údaje o cestovním ruchu, zemědělství a celkovém rozvoji území.

Dalšími důležitými zdroji byly stránky měst ležících v řešeném území, na kterých nalezneme například informace o ubytovacích zařízeních, stravování nebo významných přírodních či kulturních památkách v okolí. Čerpáno bylo zejména ze stránek www.strakonice.eu, www.sumavanet.cz/susice/, www.sumavanet.cz/horazdovice/ a www.volyne.eu/.

2.2 Literatura zabývající se chatařením jako formou druhého bydlení v České republice a Evropě a zahraniční literatura věnující se chataření

Následující text zpracovává především českou geografickou literaturu věnující se druhému bydlení a zvláště chataření, pokud je pro nás metodicky podnětný. Nejvíce publikací vyhotovili geografové z katedry sociální geografie a regionálního rozvoje PŘF

UK v Praze (Dana Fialová, Jiří Vágner, Ivan Bičík a jejich bakaláři a diplomanti), nejvíce jejich publikací vzniklo v pětiletém období po roce 2000, dalšími centry výzkumu byla naše katedra geografie PF JU v Českých Budějovicích (Jan Kubeš a diplomanti Martin Plocha, Jiří Zouhar, Radim Válek a další), v této problematice publikoval také brněnský geograf Alois Hynek, ostravský „rekreační“ geograf Miroslav Havrlant a plzeňská geografka Marie Novotná. Existují také sociologické práce věnující se chataření (Eva Librová a další), ale tyto práce jsou již starší. Nevzniklo mnoho prací zaměřených na architektonické otázky chataření. V 70. letech se problematice chataření, jeho neúměrnému rozšiřování v krajině, věnovali odborníci na územní plánování (větší množství prací pracovníků VÚVA Praha a dalších).

První větší geografickou publikací na námi sledované téma byla práce **Bičík a kol. (2001)** s názvem **První bydlení v Česku**, jež je v tomto oboru nejvíce citovaná a čtená práce. Kniha je souborem kapitol, ve kterých se kolektiv autorů zabývá především různými oblastmi druhého bydlení, ale i konkrétními chatovými osadami. Najdeme zde informace o objektech individuální rekreace v oblasti Kutné Hory, v regionu Dolní Kocába či v zázemí Prahy. Jedna z prvních kapitol této publikace se zabývá objekty individuální rekreace a jejich sčítání v roce 1991, také zde můžeme najít kapitolu zaměřující svou pozornost na rozložení objektů individuální rekreace v České republice.

Článek **Bičík (2001)** je zaměřen na vymezení postavení druhého bydlení v celém systému cestovního ruchu. Pro názornost je součástí práce přehledné schéma cestovního ruchu Česka, kde zřetelně vidíme postavení objektů druhého bydlení. Autor se zde dále věnuje srovnání druhého bydlení v České republice s ostatními vybranými zeměmi světa, především pak s USA, Rakouskem, Francií či skandinávskými zeměmi, kde je druhé bydlení taktéž významným fenoménem. V dalších částech se dočteme o vlivu druhého bydlení na životní styl obyvatel v Česku a součástí je taktéž souhrn nejdůležitějších změn, které měly vliv na druhé bydlení po roce 1990. Druhé bydlení je spojeno s různými představami, které nejsou vždy pravdivé. V závěru práce autor uvádí nejznámější z nich a vyvrací či potvrzuje jejich pravdivost.

Jednou ze zahraničních publikací, jež se zabývá druhým bydlením právě ve skandinávských zemích, s nimiž autor předchozího článku srovnává Českou republiku, je například **Overvag (2009)**. Práce řeší závislost mezi růstem měst a druhým bydlením na příkladu hlavního města Norska, Osla. Těsnějšímu spojení zde brání nařízení vlády o zákazu stavění rekreačních chat či rekreačních domků v některých oblastech či zákaz přeměny rekreačních lokalit na zóny určené k trvalému bydlení. Taktéž poukazuje na

zvyšující se počet vlastníků rekreačních objektů, jež jsou situovány na venkov do rozsáhlého zázemí Osla. Naopak článek **Tress (2002)** vykresluje druhé bydlení jako jedno z nejdůležitějších odvětví cestovního ruchu v další ze severských zemí, Dánsku. Pojednává o jeho tradici na pobřeží a vývoji od 19. století až po současnost. Poukazuje také na komerční využívání těchto objektů v minulosti, především německými turisty a jeho následný pokles. V roce zpracování této práce činil zdejší počet objektů druhého bydlení více než 218 000. O důležitosti druhého bydlení píše také práce **Marjavaara a Muller (2007)**. Zde je pozornost věnována tomuto fenoménu na území Švédska, kde je koncentrován zejména do blízkosti hustě obydlených oblastí. Práce si stanovuje za cíl určit nejatraktivnější oblasti druhého bydlení, přičemž využívá dat ze statistik z let 1991-2001.

Mezi české práce patří článek **Vágner (2001)**, kde se autor detailněji věnuje vývoji druhého bydlení v Česku. Kořeny druhého bydlení autor vidí již ve středověkých královských rezidencích či šlechtických zámcích. Postupně prochází přes období industrializace, kdy lidé hledali různé formy útěku před uspěchanou dobou. Celý článek je tak rozčleněn podle jednotlivých období, ve kterých se autor věnuje druhému bydlení, jeho rozvoji nebo naopak úpadku v jednotlivých časových úsecích a změnám, které měly na druhé bydlení zásadní vliv. Součástí je také snaha o uvedení možných trendů, které ovlivní další vývoj druhého bydlení.

Procházka (2001) je článek zabývající se pohybem obyvatel České republiky za rekreací. Autor popisuje rekreační dojížděku jako vztah mezi obcí trvalého bydliště vlastníka a obcí, kde se objekt individuální rekreace nachází. Uvádí zde jednotlivé druhy dojížděky, jako je například dojížděka na území jednoho okresu, dojížděka v rámci kraje nebo dojížděka z Prahy. Práce je zaměřená na dojížděku z Prahy, jež tvoří značné procento celkové dojížděky, ale neopomíná ani dojížděky mezi okresy v rámci celé České republiky. Součástí práce je mnoho názorných obrázků s dojížděkovými proudy, ale také značné množství přehledných tabulek.

Práce **Bičík, Fialová (2001)** zaměřila svou pozornost na rekreační objekty v zázemí Prahy, jelikož počty těchto objektů převyšují počty objektů určených k trvalému bydlení. Toto šetření probíhalo od roku 1991 do roku 1997. Nalezneme zde detailní popis přípravy dotazníku, který autoři při práci využívali a mapku s lokalitami, které pro své šetření vybrali a následně zde terénní šetření uskutečnili. Součástí je také výsledek, ke kterému během šetření dospěli a jeho srovnání s daty z katastru nemovitostí. Výraznou částí práce, které se zde autoři věnují, je fenomén přeměny

druhého bydlení na bydlení trvalé, což je také jeden z bodů, který je součástí řízeného rozhovoru v této bakalářské práci.

Práce **Kubeš (2004b)** se zabývá typologickou rozmanitostí českého chataření. V úvodu článku zde najdeme odkazy na další autory, kteří se touto problematikou zabývají a jejich publikace. V další části článku jsou definovány základní pojmy této problematiky, chataření a chata. Součástí článku je také vymezení chat a chatových osad podle funkční a architektonicko-stavební typologie, což je důležité pro terénní výzkum bakalářské práce. V závěru práce autor upozorňuje na rizika při analýzách chataření a vymezuje geografii chataření.

Článek **Kubeš (2009)** se zaměřuje na problematiku chataření a zahrádkaření v zázemí Českých Budějovic. V úvodu autor uvádí několik dalších prací, jež se zabývají komplexně problematikou druhého bydlení. V článku najdeme rozsáhlé charakteristiky pojmů chataření, chata či zahrádkaření, které se týkají například jejich historického vývoje, ale také jejich současných pozitiv i negativ. V dalších částech článku se dočteme o detailní analýze objektů individuální rekreace v zázemí Českých Budějovic včetně map a tabulek, součástí je i historický vývoj od roku 1925 až do roku publikace tohoto článku v roce 2009. Nalezneme zde i údaje o nechatařských a nezahrádkových prvcích, informace o turistice, cykloturistice či sportovním rybaření. V závěru práce autor podává informace o druhém bydlení v zahraničí a o vlivech chataření a zahrádkaření na život společnosti.

Kubeš (2011) – článek je zaměřen na vymezení a charakteristiku chatových oblastí v České republice. Součástí práce je mapka České republiky rozčleněná na významné chatové oblasti, méně významné chatové oblasti a oblasti s nízkou hustotou rekreačních chat a tabulka obsahující údaje o významných chatových oblastech rekreačních chat. Pro účely bakalářské práce bylo využito především částí věnovaných definování základních pojmů jako jsou chataření, chata, chatová osada či chatová oblast, protože námi řešené území patří mezi méně významné chatové oblasti, o kterých není v článku mnoho informací. V článku je také věnován prostor popisu typizace chatových oblastí. V závěru práce autor věnuje pozornost vybraným vývojovým procesům, které mají vliv na rozložení chat jako například přeměny chat na objekty trvalého bydlení.

Příspěvek **Fialová, Vágner (2009)** se zabývá druhým bydlením a poznatky, které vznikly z dlouhodobého výzkumu. Na základě studia literatury je patrný vliv druhého bydlení na českou populaci. V článku se dočteme o pozici druhého bydlení v sídelní

strukturu, o pohledu z hlediska vybraných sociálněekonomických aspektů, ale také ukazuje roli, kterou zaujímá druhé bydlení v rámci venkovských sídel. Součástí práce je také pozorování a vlastní terénní průzkumy. Nalezneme zde části týkající se regionální diferenciaci druhého bydlení v Česku, které jsou založené na dotazníkovém šetření a pravděpodobné důvody změn, které nastaly po roce 1989 a jejich vliv na druhé bydlení. V závěru práce jsou taktéž vykresleny možné trendy budoucího vývoje v problematice druhého bydlení.

Práce **Anděl (2003)** se zaměřuje na problematiku chataření v oblasti města Ústí nad Labem, kde nedochází k problému nekontrolovatelné stavby chat, ale naopak ke zbrzdění výstavby a zkvalitňování již stávajících chat, bez záměru je využívat k účelu trvalého bydlení. Autor se domnívá, že problematika chataření souvisí s nárůstem komerčního cestovního ruchu v této oblasti. Tyto informace byly získány na základě terénního průzkumu, který probíhal v letech 2001 až 2002.

V úvodu článku **Fialová (1999)** si autorka klade otázku, zda dojde v zázemí Prahy k hromadné přeměně chat na objekty trvalého bydlení či nikoliv. Za předpokladu, že dojde, ptá se, v jak velké míře k tomu bude docházet a v jakých typech chatových lokalit a osad. Zmiňuje se o problematice suburbanizace, která se však u nás v 90. letech rozvíjela jen pomalu a občané Prahy, kteří měli v jejím okolí svojí vlastní chatu, tak raději volili možnost její přeměny na objekt trvalého bydlení. Problémem však bylo, že ne všechny chaty byly na přeměnu připraveny a chatové osady nebyly vytvářeny jako klasická sídla. Tento fakt však jednotlivce příliš nezajímal. Součástí článku je také dotazníkový průzkum uskutečněný v roce 1991 ve dvou lokalitách v zázemí Prahy, jehož cílem bylo zjistit, jak velký zájem je o přeměny chat na objekty trvalého bydlení.

Významná je také práce „Komentovaný soubor chat, chatových osad“ **Kubeš (2009 – nepublikováno)**, která slouží jako nezbytný podklad pro typizaci chat při terénním mapování.

Diplomové a bakalářské práce týkající se chataření, především pak samotného terénního mapování chatových osad v daných územích, se již na katedře geografie PF JČU píšou několik let, a proto se taktéž staly cenným zdrojem informací při zkoumání této problematiky. Jako příklad můžeme uvést práce **Plocha (2006)**, **Hadrava (2007)** či **Bartesová (2008)**.

2.3 Literatura o územně rozvojových a dalších problémech chataření

Práce **Chleborád (1974)** se věnuje problematice regulace výstavby chat jako následek masivního stavění chat začátkem 70. let 20. století. Součástí tohoto usnesení je i doporučení rozvíjení individuální rekreační výstavby v zázemí venkovských sídel, které mají předpoklad rekreační funkce. Celkovým problémem však byl nedostatek pracovníků na stavebních úřadech a jejich pracovní vytíženost, ale také častá agresivita a velký tlak ze strany potencionálních stavebníků chat, kteří chtěli stavět ve volné krajině. V některých okresech tak výstavba chat probíhala i nadále velmi intenzivně, výjimku tvořila především zázemí měst Prahy a Brna, kde se povedlo této masivní výstavbě zamezit. V další části článku se dočteme také o roli, kterou hrála bytová družstva v procesu výstavby nových chatových osad. Vytvářela projekty a snažila se o prosazení výstavby chatových osad v zázemí venkovských sídel. Autor v článku navrhuje existenci družstevních chatových osad, tyto projekty však nebyly uvedeny do praxe. V závěru práce se dočteme, že snaha o usměrnění výstavby nebyla ani zdaleka úspěšná v celém státě.

Článek **Pilát a kol. (1974)** pojednává o problémech, které přináší nedodržování usměrňování a nekontrolovatelné rozrůstání chatových osad a podávají návrh takového usměrňování. V další části příspěvku autor uvádí na příkladu okresu Benešov, že je možné chatovou výstavbu usměrnit, tak aby respektovala vládní nařízení. Také uvádí příklad rekreačních chatových vesnic, které se vyskytují v okolí Lipenské přehrady, kde se sice podařila snaha o kompaktní výstavbu, avšak nikoliv ve stávajícím zázemí venkovských sídel, jak uvádělo doporučení vlády. V závěru práce se autoři věnují společným znakům zahrádkaření a chataření a uvádějí, že k jejich propojování začalo docházet v 70. a 80. letech 20. století.

V příspěvku **Faltánek (1974)** se autor věnuje potřebě územního plánování nově vznikajících zahrádkových osad. V úvodu se dočteme o pozitivěch, která zahrádkové osady přinášejí městu a jeho zahrádkařícím obyvatelům. Využívá přitom zkušeností ze zahraničního územního plánování. V další části článku autor uvádí některé ze základních zásad pro plánování nových zahrádkových osad jako například potřeba lokalizace osad do okrajových až příměstských zón města dostupných MHD či potřeba zakreslení cest, hřišť, parkovišť, přístupových cest apod. do územního projektu osady.

Článek **Borovička (1994)** zaměřený na chalupy, chaty a rekreační domky, kde autor upozorňuje na potřebu usměrňování druhého bydlení a tento druh rekreace

považuje za výjimečný a s mnoha důsledky. Důrazně je v článku odděleno chataření z 20. a 30. let 20. století od chataření z období poválečného, které postihlo daleko větší území, mělo masivnější charakter a bylo těsně spjata se socialismem. Jeden z hlavních problémů, ke kterému dochází v postsocialistickém období, vidí autor ve střetu chatařů z nižších příjmových vrstev s chataři s většími finančními prostředky, kteří svoje chaty přestavují do velkolepějšího stylu a využívají je případně k trvalému bydlení. Dochází tím tedy k narušování architektonického rázu a ke střetům mezi chataři samotnými. Dočteme se zde i o problematice rekreačních domků uvedené na příkladu v zázemí Prahy. Značná pozornost je v článku věnována také objektům v zahrádkových koloniích. Byla to jedna z možností pro ty občany, kteří se chtěli stát chataři a zároveň mít svoji zahrádku, což jim často v rekreačních chatových osadách není umožněno. V závěru práce jsou uvedeny údaje ze Sčítání z roku 1980.

Práce **Mejsnarová a kol. (2004)** se zabývá problematikou územního plánování chataření vycházející z vlastního terénního šetření ve dvou chatových osadách v zázemí Prahy. Podle autorky je zde zásadním problémem nepřipravenost chat k trvalému bydlení, ale i přesto se k tomuto účelu využívají. Hlavním důvodem je problematika likvidace splašků, kdy by měli všichni chataři mít jímku, avšak realita tomu neodpovídá. V článku se také dozvídáme informace vycházející z terénních šetření o obsazenosti chat v závislosti na dnech v týdnu či ročním období.

Autor v článku **Havrlant (2002)** popisuje na příkladu rekreačního chataření v oblasti Ostravice - Staré Hamry – Bílá problematiku přílišného rozmachu výstavby chat, jenž zapříčinil zákaz další výstavby. Uvádí, že je spíše potřeba zajistit více komerčních nebytovacích aktivit, jež by přinesly více pracovních míst a přispěly k rozkvětu obce. Terénním průzkumem byla zjišťována možnost přestavby chat k účelu trvalého bydlení a ochota chatařů své objekty pronajímat či využít chat za účelem podnikání. Na konci práce jsou uvedeny některé z možností, které by podpořily cestovní ruch v dané oblasti.

3. GEOGRAFICKÁ CHARAKTERISTIKA STŘEDNÍ OTAVY A VOLYŇKY

3.1 Vymezení, poloha a obecná struktura

Řešené území se dělí na dvě chatové oblasti, oblast Otava a oblast Střední Otava a Volyňka, jejichž hranice téměř kopíruje hranici Plzeňského kraje s krajem Jihočeským. Ve směru toku řeky Otavy začíná řešené území v obci Rejštejn, pokračuje přes města Sušice a Horažďovice až do Strakonice, kde řeka území opouští. Od jihu k severu po proudu řeky Volyňky je první obcí v řešeném území obec Čkyně a území se dále táhne přes město Volyně a končí v již výše zmíněných Strakonících, kde se Volyňka vlévá do Otavy.

Administrativně leží tedy řešené území z části v kraji Plzeňském, v místech, kterými protéká řeka Otava a z části v Jihočeském kraji, v místech, kde teče řeka Volyňka a střední tok řeky Otavy. Území zasahuje do třech okresů, do okresu Klatovy, okresu Strakonice a z nejmenší části do okresu Prachatice. Dále spadá pod čtyři obce s rozšířenou působností (ORP), jmenovitě jsou to ORP Sušice, ORP Horažďovice, ORP Strakonice a ORP Vimperk. Obcemi s pověřenými obecními úřady jsou Kašperské Hory, Sušice, Horažďovice, Strakonice, Vimperk a Volyně.^[2] Řešené území se skládá celkem z 33 obcí^[3], z tohoto počtu se zde nachází 4 města a 1 městys^[2].

Řešené území se rozkládá na ploše přibližně 404 km².^[4] Délka toku řeky Otavy zde činí celkem 53 km^[5] a řeky Volyňky celkem 27 km (Vlček a kol. 1984).

Poloha daného území je tedy poměrně rozmanitá, jelikož horní toky obou řek zasahují do vyšších nadmořských výšek, na Otavě ležící Rejštejn udává nadmořskou výškou 568 m n.m.^[6] a na Volyňce leží se svojí nadmořskou výškou 523 m n.m. obec Čkyně^[7]. Oproti tomu střední část toku řeky Otavy protéká územím s rovinnatějším charakterem a v nejnižší nadmořské výšce 390 m n.m. zde leží město Strakonice.^[8]

3.2 Charakteristika fyzickogeografického prostředí ve vztahu k chataření

Na základě geomorfologického členění řadíme dle publikace Demek, Mackovčín a kol. (2006) řešené území podél střední Otavy a Volyňky do provincie Česká vysočina. Dále území spadá do subprovincie Šumavská soustava a velmi malá část území, nacházející se podél řeky Otavy v okolí města Strakonice, náleží do subprovincie Českomoravská soustava.

Oblast spadající do řešeného území v rámci Šumavské soustavy je zde reprezentována Šumavskou hornatinou, která se dále člení na celky Šumava a Šumavské podhůří. Celek Šumava zde zahrnuje dále ještě podcelek Šumavské pláně a celek Šumavské podhůří zahrnuje podcelky Svatoborská vrchovina, Vimperská vrchovina a Bavorovská vrchovina.

V řešeném území se v rámci subprovincie Česko – moravská soustava nachází oblast Jihočeské pánve, celek Českobudějovická pánev a dále jeho podcelek Putimská pánev.

Dílo Demek, Mackovčín a kol. (2006) charakterizuje podcelek Šumavské pláně jako plochou hornatinu nacházející se ve střední části Šumavy, kde se nachází mnoho rašelinišť. Tento podcelek zahrnuje ještě okrsek Svojšská hornatina.

Podcelek Svatoborská vrchovina se nachází ve střední části Šumavského podhůří a jedná se o členitou vrchovinu se střední výškou 680,9 m n.m. Spadá sem okrsek Sušická vrchovina (Demek, Mackovčín a kol. 2006).

Vimperská vrchovina je dle Demek, Mackovčín a kol. (2006) popisována jako členitá vrchovina, jejíž erozně denudační povrch je rozčleněn řekou Volyňkou a jejími přítoky. Součástí tohoto podcelku je okrsek Vacovská vrchovina.

Bavorovská vrchovina je v díle Demek, Mackovčín a kol. (2006) popisována jako plochá vrchovina o střední výšce 510,7 m n.m a je dělena na čtyři okrsky (Budětická vrchovina, Prácheňská pahorkatina, Volyňská vrchovina, Miloňovická pahorkatina).

Putimská pánev je podcelek charakterizovaný dle díla Demek, Mackovčín a kol. (2006) jako tektonická sníženina protažená směrem Z-V až SZ-JV nacházející se v severozápadní části Českobudějovické pánve se střední výškou 406,4 m n.m. Spadá sem málo zalesněný okrsek s borovými a smrkovými porosty Strakonická kotlina, jehož nejvyšším bodem je vrchol Na Hůrce (437,7 m n.m).

Z hlediska pedologie se v řešeném území vyskytuje hned několik půdních typů. Většina území je tvořena kambizemí a zastoupeny jsou zde tři její subtypy, kambizem dystrická, modální a oglejená. Převážná část chatových osad střední Otavy a Volyňky leží právě na těchto zemích. Kambizemě jsou nejrozšířenějším typem půd na našem území a jsou typické pro pahorkatiny, vrchoviny, hory, avšak v nížinách jsou zastoupeny jen minimálně. Jsou vázány na členitý reliéf (vrcholy, svahy apod.) a nejčastěji jsou zastoupeny v nadmořských výškách mezi 450 až 800 m n.m. (Tomášek 1995). Kambizem dystrická je využívána především jako lesní půda či půda pro trvalé travní porosty, v některých případech se může využívat i jako nepřilíš produktivní orná

půda.^[9] V menší míře zde nalezneme i zastoupení pseudoglejí, které jsou typické pro střední výškové stupně. Nalézáme je tedy v terénech, které jsou málo členité a převládají v nich plošiny (typické pro pánve). Jejich zemědělská hodnota je přirozeně nízká (Tomášek 1995). V úseku mezi Sušicí a Horažďovicemi se setkáváme s rendziny. Tento typ půdy se tvoří na vápencích a dolomitech a nejčastěji se vyskytují v pahorkatinách (Tomášek 1995). Chataření je tak v této části z celého řešeného území zastoupeno nejméně. V oblasti města Strakonice můžeme nalézt fluvizemě, které jsou typické pro nížiny a vznikají z povodňových sedimentů v nivách řek a potoků (Kozák a kol. 2009). Největší koncentraci zahrádkových a zahrádkovo-rekreačních chatových osad můžeme nalézt tedy právě v okolí tohoto města. Jen nepatrně se setkáme s hnědozemí, která se v řešeném území nachází jižně od města Volyně. Tento typ půd je typický pro plošiny či mírně zvlněné pahorkatiny a vyskytuje se v nadmořské výšce od 200 do 450 m n.m. (Tomášek 1995),^[9]

Dle klimatologického členění řadíme řešené území do mírně teplé oblasti a její mírně vlhké podoblasti. Na většině území převládá okrsek B3, který je charakterizován jako mírně teplý, mírně vlhký, s mírnou zimou. Terén je pahorkatinový a vyskytuje se v nadmořské výšce do 500 m n.m. V další části území je zastoupen okrsek B5, který se vyznačuje jako mírně teplý a mírně vlhký. Nachází se ve vrchovinovém terénu v nadmořské výšce do 500 m n.m. Jen velmi nepatrná část území v oblasti kolem Horažďovic zasahuje do podoblasti mírně suché s okrskem B2 s charakteristikou mírně teplý, mírně suchý a s převážně mírnou zimou (Tolasz a kol. 2007). Řešené území spadající pod okres Klatovy se vyznačuje dobrou kvalitou životního prostředí a ke zvýšenému znečištění ovzduší dochází především v okolí měst Horažďovice a Strakonice. Důvodem je jednak přítomnost průmyslových podniků, ale také drsnější ráz klimatu a inverzní kotlina, jež je špatně provětraná.^[10]

Z hlediska hydrologie se řešené území nachází v povodí řeky Otavy a Volyňky. Otava je řeka III. řádu (Vlček a kol. 1984) a přezdívá se jí zlatonosná či perlorodá a její průměrný průtok činí 26 m³/s. Řeka je splavná za předpokladu vyššího stavu a po většinu roku je vhodná zejména k vodní turistice a dalším sportům, avšak řadíme ji spíše mezi méně vodnaté řeky. U obce Rejštejn se peřeje řeky zmírňují a proud se stává umírněnějším, i přesto si však řeka udržuje rychlé tempo. V okolí Sušice Otava zklidňuje své tempo a nástrahy pro vyznavače vodáctví představuje tak pouze častý výskyt jezů. Nejnebezpečnější úsek řeky se nachází mezi Sušicí a Strakonice, kde řeka protéká rovným terénem, její vodní stav se mění následkem silných dešťů a bouřek

na Šumavě a dochází tím zde k častému výskytu záplav.^[6] Tato skutečnost značně ohrožuje především chataření situované do těsné blízkosti Otavy, neboť tento rizikový úsek řeky tvoří téměř polovinu z celého řešeného území. Volyňka, řeka IV. řádu, zasahuje do řešeného území přibližně 2/3 svého toku. Do řeky Otavy se vlévá ve Strakonících v nadmořské výšce 388 m n.m a průměrný průtok u ústí činí 3,09 m³/s. V námi řešeném území je pro vodáky sjízdná od Čkyně do Volyně (13 km) a od Volyně až do Strakonic, kde se vlévá do Otavy (14 km) (Vlček a kol. 1984).

V řešené oblasti, která náleží do okresu Strakonice, převládají vyvřelé horniny, zejména pak granodiority, žuly či syenitové porfyry. Nalezneme zde také krystalické břidlice. Za cenný stavební materiál jsou považovány především vyvřelé horniny. Mezi nerostné suroviny, které bychom na tomto území našli, patří šterky, písky, vápence a cihlářské hlíny.^[10]

Fauna je v řešeném území poměrně rozmanitá, neboť území prochází místy s vyšší nadmořskou výškou, ale také oblastmi nížinného charakteru. V lesních údolích bychom mohli najít mloka skvrnitého a v nižších polohách je fauna chudší z důvodu zemědělských úprav. V okolí vod bychom mohli vidět rosničku zelenou či ropuchu zelenou a na polích a lukách bychom mohli spatřit koroptve polní či křepelky polní. V nižších polohách jsou lesní porosty tvořeny převážně jehličnatými monokulturami a zvířena je zde tak dosti chudá, ale i tak bychom tu mohli vidět různé druhy dravců (Kolektiv 2004). Blízko Strakonic je pak velmi zvláštním úkazem výskyt střevlíka. Na ostrůvcích krystalických vápenců v okolí Strakonic bychom se mohli setkat s bezobratlými, příkladem je modrásek černočerný. Na loukách a pastvinách v oblasti Strakonic byl v minulosti běžný sysel obecný, dnes bychom ho mohli najít již jen v jediné lokalitě nedaleko Strakonic (Kolektiv 2003).

V teplejších oblastech v okolí Strakonicka a Čkyně bychom mohli najít teplomilné trávníky, především s jetelem polním či válečkou prapořitou. Na strakonických vápencích bychom pak mohli spatřit také jetel alpský či sasanku lesní. V nivách řeky se hojně vyskytují pcháčové louky (Kolektiv 2003).

Z hlediska přirozené vegetace je v řešeném území nejvíce zastoupená biková a jedlová doubrava. Další výrazněji zastoupenou skupinou jsou lužní lesy, které se nachází v pásu podél města Sušice a v další části řešeného území je nalezneme v úseku od Katovic přes Strakonice až do Volyně. V obou případech se jedná o střemchové doubravy a olšiny s třeslicovitou ostřicí. Místy se mohou vyskytovat spolu s mokřadními olšinami a společenstvy rákosin a vysokých ostřic (Kolektiv 2003). Při

horním toku řeky Otavy, jižně od Sušice, bychom mohli najít acidofilní bučiny a jedliny, konkrétně metlicové jedliny. V oblasti mezi Sušicí a Horažďovicemi bychom pak v menší míře našli vápnomilné bučiny, především okroticové bučiny a také se zde nachází místa s perialpidskými bazifilními teplomilnými doubravami (Kolektiv 2004).

Velmi zanedbatelná část v okolí obce Rejštejn je součástí Národního parku Šumava, jelikož se však v této části nenacházejí žádné chatové osady, nebude tomuto druhu velkoplošného zvláště chráněného území dále věnována pozornost. Oproti tomu druhé velkoplošné zvláště chráněné území vyhlášené dle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů^[11], Chráněná krajinná oblast Šumava, má na území chatové oblasti Otava větší zastoupení a z hlediska zonace jsou zde obsaženy všechny čtyři zóny ochrany^[14]. Dále bychom zde našli i soustavu chráněných území evropského významu Natura 2000, která je tvořena dvěma typy, ptačími oblastmi (PO) a evropsky významnými lokalitami (EVL).^[13] Ptačí oblasti se v rámci řešeného území nevyskytují, našli bychom zde pouze tři EVL, rozlohou nejmenší Ryšovy a 176-ti hektarovou lokalitu Čepičná.^[12] Plošně nejvýraznější je však v našem území EVL Šumava, jejíž ochrana je zajišťována prostřednictvím ochranného režimu CHKO a mezi nejohroženější druhy zde patří například perlorodka říční, mihule potoční či chřástal polní (Kolektiv 2012).

V řešeném území se dále nachází celkem 8 zvláště chráněných území maloplošných stanovených rovněž zákonem o ochraně přírody a krajiny (č. 114/1992 Sb.). V části řešeného území, která náleží ke klatovskému okresu a tvoří chatovou oblast Otava, se nacházejí tři přírodní rezervace Pučanka, Prácheň a Čepičná (Kolektiv 2004). Přírodní rezervace Čepičná, která leží 1 km od zříceniny hradu Rabí, byla vyhlášena pro komplex původních bukových a borových porostů. Jejich součástí je přirozená bylinná skladba, jež je závislá na vápencovém podkladu. Jihozápadně nedaleko města Horažďovice se nachází přírodní rezervace Prácheň, kde bychom našli pozůstatky přirozených listnatých porostů s teplomilným charakterem. Posledním zvláště chráněným územím v řešené oblasti je přírodní rezervace Pučanka, která leží na území obce Hejná jihozápadně od Horažďovic. Rezervace je vápencovým vrchem, na kterém bychom mohli najít teplomilnou květenu (Kolektiv 2004). Součástí chatové oblasti Střední Otava a Volyňka, patřící pod správu strakonického okresu, jsou tři přírodní rezervace, jmenovitě Bažantnice u Pracejovic, Kuřidlo a Kněžší Hora a dvě přírodní památky Ryšovy a Na Opukách (Kolektiv 2003). Přírodní rezervace Bažantnice u Pracejovic byla vyhlášena z důvodu výskytu přirozených lužních lesů typu

střemchové doubravy a olšiny, jež mají typický bylinný podrost. Přírodní rezervace Kněžší hora, nacházející se nedaleko městysu Katovice, byla vyhlášena v roce 1985, jelikož se zde vyskytují subacidofilní teplomilné doubravy s přechody k podrostům ptačincové lipové doubravy. Na příkrých svazích hory na ně pak navazují křovinné teplomilné formace a travinobylinná společenstva mělkých skeletonových půd. Třetí přírodní rezervace Kuřidlo se nachází v katastrálním území Strakonice a byla vyhlášena z důvodu přítomnosti pozůstatků smíšeného lesního porostu, který je složením blízký přirozeným bazofilním teplomilným doubravám a vápnomilným bučinám (Kolektiv 2003). V nadmořské výšce 527 m n. m. leží s rozlohou 35 ha přírodní památka Ryšovy prohlášená pro zachování zbytků přirozených porostů lipových doubrav a kyselých bučin s hlavním cílem udržet bohatou vápencomilnou flóru.^[8] Nedaleko obce Nišovice bychom našli druhou přírodní památku řešeného území Na Opukách, kde byl motivem pro stanovení tohoto druhu zvláště chráněného území komplex mezofilních luk, subxerothermních krátkostébelných trávníků a teplomilných křovinných porostů (Kolektiv 2003).

3.3 Charakteristika sociálněgeografického prostředí ve vztahu k chataření

Řešené území, rozkládající se na území Plzeňského a Jihočeského kraje, bylo vymezeno zejména na základě fyzickogeografického charakteru území a chatařských oblastí nacházejících se podél řek Otavy a Volyňky. Bylo tedy potřeba vypočítat počet obyvatel žijících v řešeném území, protože takto vymezené území neodpovídá prostorovému uspořádání obcí a sídelního systému. Na základě počtu obyvatel žijících v základních sídelních jednotkách, které leží v katastrálních územích, jež spadají do chatových oblastí, jsme se snažili vypočítat celkový počet obyvatel.

Řešené území se rozkládá celkem na 33 obcích, do kterých jsou obyvatelé rozptýleni. V roce 2013 činil počet obyvatel 51 903 a přitom přibližně 80% z nich je koncentrováno do 4 měst, která se zde nacházejí.^[3] Městem s nejvyšším počtem obyvatel jsou Strakonice, kde jich v roce 2013 žilo 22 475. Druhým městem je Sušice s počtem 10 973 obyvatel, dále pak město Horažďovice s 5 101 obyvateli a nejmenší Volyně s 2 924 obyvateli.^[3] Hodnota údajů o počtu obyvatel v těchto městech je nižší než-li hodnota uváděná v oficiálních tabulkách. Důvodem je nezapočtení základních sídelních jednotek měst, které již do řešeného území nezasahují a počet obyvatel je tak o tyto hodnoty snížen.

Průmysl je soustředěn především do tří největších měst řešeného území. V obyvateli nejpočetnějších Strakonících je tradicí především průmysl textilní a strojírenský a rovněž také pivovarnictví. Představitelem strojírenství v tomto městě je podnik ČZ (Česká zbrojovka), který se ve svých začátcích zabýval výrobou pistolí, vzduchovek či automatických zbraní. V dobách největší slávy se firma specializovala i na výrobu jízdních kol a motocyklů, díky nimž se na nějaký čas stala největším výrobcem jednostopých vozidel v Československu.^[14] V současnosti se zaměřuje především na výrobu komponentů pro automobilový průmysl, přičemž spolupracuje i se Škoda Auto. Mezi další specializace patří i výroba turbodmychadel, odlitků ze šedé a tvárné litiny a odlitků z hliníku, náradí a čelních vysokozdvíhových vozíků. V rámci Jihočeského kraje, ale i České republiky, se řadí na přední příčky mezi strojírenskými firmami.^[14] Již přes 200 let zde zastupuje textilní průmysl firma Fezko, proslulá výrobou světoznámých fezů. V dalších letech byla produkce zaměřena na příkrývky, barety, čapky a další pletené zboží, ale od roku 2001 přeorientovala svou výrobu zejména na výrobu autotextilií. V roce 2010 přechází pod společnost Johnson Controls a po mnohaleté historii ztrácí své typické jméno Fezko.^[15] Jak již bylo výše zmíněno, ve Strakonících je zachována dlouholetá tradice pivovarnictví, která sahá už před rok 1308 a v roce 1649 zde byl založen místní měšťanský pivovar. V současné době vaření piva ve městě prezentuje firma DUDÁK – Měšťanský pivovar Strakonice a.s, která je ojedinělá tím, že jako jediná v České Republice je doposud ve vlastnictví města.^[16] Pro město Sušice je z hlediska průmyslu nejvýznamnější průmysl papírenský, dřevozpracující a strojírenský. Typická pro toto město bývala výroba sirek, představována firmou SOLO Sušice, která však byla v roce 2008 po 170leté tradici zastavena a přesunuta do Indie^[17]. Významným zástupcem strojírenství je firma SG strojírna s.r.o., která byla založena roku 1999 a navazuje na více než šedesátiletou tradici výroby zařízení a strojů na recyklaci dřevního odpadu a kůry z dřevozpracujících provozů. V dnešní společnosti se zvyšuje poptávka po biopalivech, a proto se firma zaměřila na rozšíření svého sortimentu i pro tyto účely.^[18] Do města je situován i jeden z největších výrobců plastových a papírových potravinářských obalů v České republice DOPLA PAP, a.s.^[19], který má základ v dobách po první světové válce, kdy vznikl za účelem využití prostor sirkárny, jejíž výroba byla během války utlumena^[20]. Nedaleko města Horažďovice se nachází významná firma HASIT Šumavské vápenice a omítkárny, s.r.o. s historií od roku 1967, která je zaměřena na výrobu suchých maltových směsí, vnitřních a vnějších omítek, sanačních a renovačních omítek či ilozací

a lepidel. Mimo jiné se zaměřuje i na zateplovací systémy nebo hydroizolace.^[21] Další z důležitých firem situovaných do tohoto města, která reprezentuje strojírenský průmysl v okolní oblasti, je společnost Otavské strojírna a.s., která se zabývá specializovanou produkcí montovaných a svařovaných konstrukcí. Navazuje na dlouholetou strojírenskou tradici, přičemž v současnosti je zaměřena především na spolupráci se zahraničními firmami a zaměstnává přibližně 200 pracovníků.^[22]

V řešeném území se nevyskytují příliš úrodné půdy a tomu odpovídá i jejich využívání v oblasti zemědělství. Největší osevní plochu z orné půdy zaujímají obiloviny, zejména pak ječmen a pšenice. V posledních několika desítkách let se také zvýšilo pěstování řepky, protože je využívána ke zpracování na bionaftu a ekologické oleje. Z dalších plodin bychom v řešeném území našli brambory pro průmyslové i konzumní účely, kukuřici a krmné plodiny. Živočišná výroba je zde konkurenceschopnější a silnější než-li výroba rostlinná především proto, že není závislá na přírodním prostředí. Tato výroba je orientována zejména na produkci hovězího masa a mléka, zastoupení zde má i chov drůbeže, mastných plemen skotu a prasat a prasnic. Postupně se zvyšuje i chov ovcí a koz. (Kolektiv 2006)^[10] Mezi nejvýznamnější zástupce firem zaměřující se na rostlinou i živočišnou výrobu patří zejména Pošumaví, a.s a ZD Novosedly (Kolektiv 2004).

Vzhledem k tomu, že je do řešeného území situováno několik měst, jejichž podíl na celkové rozloze území činí 36%^[4] a dle rozdělení důležitosti chatových oblastí rekreačních chat České republiky je tvořeno méně významnými chatařskými oblastmi (Kubeš 2011), nenajdeme zde tedy osady takového rozsahu jako jsou osady například v okolí významných nádrží, nedochází zde k výrazným problémům s dostupností. Osady jsou většinou vázány právě na již zmiňovaná města, obce či jejich nedaleké okolí a tudíž se nacházejí v přímém či blízkém kontaktu se silničními a železničními tahy. Téměř celé řešené území je obsluhováno železnicí, z čehož nejvýznamnějším železničním úsekem je trať č. 190 probíhající mezi městy Horažďovice a Strakonice, jež spojuje krajská města Plzeň a České Budějovice. Území je dále tvořeno dvěma lokálními tratěmi, první č. 185 spojuje Sušici s Horažďovicemi a druhá č. 198 těsně kopíruje tok řeky Volyňky. Jedinou část území, která není železnicí obsluhována, bychom našli jižně od města Sušice a její absence sahá až dále k obci Rejštejn.^[23] Z hlediska silničních komunikací se zde nenacházejí žádné dálnice a rychlostní silnice a ani jejich případná budoucí výstavba není plánována, avšak podél toku Volyňky probíhá silnice I. třídy č. 4 (I/4) spojující Prahu se sousedním Německem prostřednictvím

hraničního přechodu Strážný. Druhá silnice I. třídy v řešeném území č. 22 (I/22) propojuje obdobně jako železnice č. 190 města Horažďovice a Strakonice.^[24] Pouze silnicí II. třídy č. 169 (II/169) je pak obsluhována celá chatová oblast Otava.^[24]

Při terénním výzkumu bylo zjištěno, že v řešeném území se nachází 1 996 chat a jestliže se průměrně v jedné chatě během letní sezóny pohybují 3 chataři, vyplývá z tohoto faktu, že se zde během této doby vyskytuje přibližně 5 988 chatařů.

3.4 Charakteristika rekreace a cestovního ruchu ve vztahu k chataření

Řešené území se nachází v rozmanitém přírodním terénu a najdeme zde množství kulturních, přírodních a historických památek a široké možnosti v různých oblastech rekreace.^[25]

Nejvýraznějším projektem v oblasti cestovního ruchu v řešeném území je projekt Otavská plavba, do kterého jsou zapojena města Sušice, Horažďovice a Strakonice, jež leží na řece Otavě. Hlavními cíli projektu jsou propagace regionu Pootaví, vylepšení sjízdnosti řeky Otavy ve spolupráci s Povodím Vltavy, zlepšení služeb pro turisty, především ve smyslu zmapování kempů a tábořišť a zajištění určitého standardu a v neposlední řadě také zajištění propojenosti měst a obcí cyklostezkami a cyklotrasami a jejich kvalitní označení.

První zastávkou na řece Otavě je obec Rejštejn, která se jako jediná obec z řešeného území, nachází v Národním parku Šumava. Stravování je zde možné v hotelu Černá růže a Radešov a v campingu Klášterský mlýn. Možnost ubytování je kromě zmíněných penzionů také v místním autotábořišti a penzionu Otava. První významnější osadou po proudu řeky Otavy je v řešeném území osada Annín, kde kdysi fungovala sklárna, dnes bychom zde našli brusírnu skla a po domluvě je možná i exkurze. Další kulturní atraktivitou je jeden z nejstarších kostelů v Plzeňském kraji, kostel sv. Mořice spolu s hřbitovem a kostnicí.^[25] Pro návštěvníky je zde postaven autocamping Annín I. a kemp „U mě dobrý“ Annín II. Otava je v tomto úseku velmi lákavá pro rybáře a v místním hotelu se pravidelně pořádají muškařské kurzy. V obci bychom pak také našli jednu z největších pstruháren v České republice.^[26] I z hlediska chataření je tato lokalita velmi atraktivní, jelikož se nachází v CHKO Šumava a svými přírodními krásami láká chataře z celé České republiky. Možnost občerstvení a ubytování je zde v hotelu a dvou penzionech.^[25] Najíst se také můžeme o pár kilometrů dál v obci Dlouhá Ves, kde se

tato možnost nabízí v penzionech V Lukách a Na Ružku.^[25] Ubytování je možné kromě výše uvedených penzionů také v autocampingu Nové Městečko.

Jedním z turisticky atraktivních míst v území je město Sušice, které bylo založeno roku 1273 a je mu přezdíváno „Brána Šumavy“. Leží ve Svatoborské vrchovině v nadmořské výšce 465 m n. m. a nalezneme zde mnoho možností pro kulturní, rekreační a sportovní využití.^[27] Z historických památek se uprostřed náměstí nachází renesanční radnice s 31 m vysokou pětipodlažní věží a empírová kašna. Na náměstí se rovněž nachází Muzeum Šumavy, jehož součástí je od roku 2004 jeden z největších mechanických betlémů v České republice a nechybí zde ani městské informační centrum. Ve městě se nachází také několik kostelů a gotické měšťanské domy. Součástí města byla kdysi početná židovská komunita a můžeme zde tak nalézt jeden z nejstarších židovských hřbitovů u nás. Pro milovníky pěší turistiky, ale i cykloturistiky, bude určitě lákavé navštívit vrch Svatobor, na jehož vrcholu stojí rozhledna a turistická chata, kde je možné se i ubytovat. Pro aktivní turisty je zde možnost navštívit lanový park, skatepark, zorbing, vypůjčit si terénní koloběžky, čtyřkolky a horská kola a cykloturisté se mohou projet po Otavské stezce, která městem prochází.^[25] Jelikož je Sušice v letních měsících město plné vodáků, nechybí zde několik půjčoven lodí a raftů. Pokud by došlo k rozbití kola, není problém jej nechat opravit, protože ve městě se nachází tři servisy pro jízdní kola. Nachází se zde i mnoho restaurací, například restaurace Gloria na náměstí a pro kempaře je zde Kemp Sušice a Camp Jitřenka.^[25] Samozřejmostí je značné množství penzionů a hotelů.

Další zastávkou, především vodáků, je Dobruška, kde je pro ně připraveno vodácké tábořiště s kioskem. Ostatní se mohou ubytovat také na Chalupě Šumava. Nedaleko Dobrušky leží Čepice, kde se můžou turisté občerstvit v hostinci U Polenů a ubytovat v Pošumavské chalupě. Pro vodáky je zde vybudováno vodácké tábořiště. Nedaleko odtud leží obec Rabí se stejnojmenným a často navštěvovaným hradem, který se řadí mezi národní kulturní památky a je to zároveň nejrozsáhlejší hradní zřícenina u nás (viz. níže uvedené foto 1). Může se pyšnit jedním z nejvyspělejších obranných systémů v celé Evropě, které v té době existovaly. V letním období se zde pořádá mnoho kulturních akcí a doprovodných programů.^[28] Ubytování je zde možné ve třech penzionech Houdek, Tauchen či v Penzionu pod hradem.^[25]

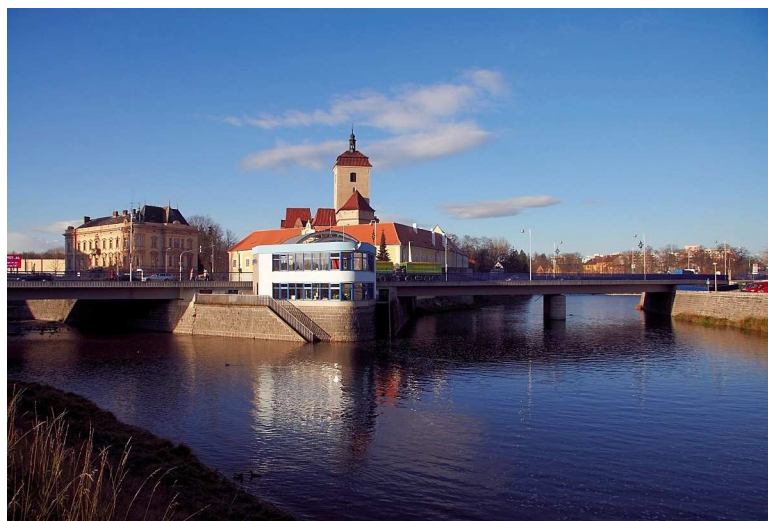

**Foto 1 Národní kulturní památka - hrad Rabí
(Čapek, J. 2009)**

Dalším větším a turisticky navštěvovaným městem jsou Horažďovice. Mezi největší místní památky patří především kostel sv. Petra a Pavla, který pochází již ze 13. století. Dále zde můžeme najít hřbitovní kostel a klášterní kostel pany Marie. Zajímavostí je Červená brána, která je druhou nejstarší bránou u nás. V centru samotného města se nachází barokní zámek, v jehož areálu je umístěno místní muzeum, informační centrum, ale také galerie.^[25] Velkým lákadlem města je především aquapark. Protože město leží na Otavě, nechybí zde ani několik půjčoven lodí a raftů a nezbytné je i vodácké tábořiště na Lipkách. Ve městě se lze ubytovat ve dvou hotelech a penzionech, případně v tábořišti Rosenauerův mlýn.^[25] Mezi Sušicí a Horažďovicemi podél toku Otavy je pro turisty připravena zeleně vyznačená turistická trasa.^[29]

Nedaleko Horažďovic leží obec Střelské Hoštice, kde můžeme navštívit renesanční zámek, v němž se nachází Muzeum řeky Otavy a voroplavby. Ubytovat se a najíst je možné v kempu Hoštice a místním motorestu. Dále na trase narazíme na osady Horní a Dolní Poříčí, které mají rýžovnickou minulost. Bývala zde také tramská osada „Údolí větrů“ známá po celých Čechách. Nedaleko se nachází kamenný obloukový most na suchu s názvem Žižkův most. Turisté se zde mohou najíst v hostinci U Roubalů a ubytování je možné v penzionu Kubešův mlýn.^[30] Na Otavě dále leží městyse Katovice, původně rýžovnická osada. Zajímavostí jsou zde grafitové doly, které se nacházejí v Kněží hoře nedaleko městyse. Samotná hora byla kdysi slovanským hradištěm a dnes bychom tu našli přírodní rezervaci. Ubytování je zde možné v kempu Otavský ráj a v penzionu u Vondrášků. Nedaleko města Strakonice se nachází hrad a zámek Střela, ke kterému se pěší turisté mohou dostat od městyse Katovice po červené značce.^[25]

Největším městem v řešeném území, založeném v roce 1243, jsou Strakonice. Město přezdívané „jihočeské město dudáků“ ležící na soutoku Otavy a Volyňky (viz. foto č. 2) a každoročně lákající mnoho turistů. Dominantou města a turistickým cílem je strakonický hrad, který je vyhlášen národní kulturní památkou. V jeho prostorách se nachází Muzeum středního Pootaví, kde bychom našli expozici typickou právě pro toto město, jelikož se zaměřuje na tematiku dudáctví. Každoročně se tu tedy také pořádá Mezinárodní dudácký festival, který v tomto městě představuje velmi atraktivní kulturní akci. Na Velkém náměstí je pro turistiku připraveno Městské informační středisko. Město nabízí ale i jiné aktivity, například plavecký bazén s tobogánem a minigolfem. Jelikož je město plné restaurací a penzionů, není problém se zde najíst a ubytovat. Ve městě jsou také dva kempy, kemp Otava a kemp Podskalí. Pro vodáky jsou zde tři půjčovny lodí a raftů, například loď Slavík. Pro milovníky cykloturistiky je zde možnost půjčení kol v půjčovně Sport Bečvář.^[8]

**Foto 2 Soutok Otavy a Volyňky, v pozadí hrad Strakonice
(Bureš, J. 2009)**

Podél řeky Otavy v celé délce řešeného území je pro cykloturisty vyznačena Otavská cyklistická stezka, která je průjezdná po celé délce.

Řešeným územím protéká nejen již výše zmíněná řeka Otava, ale také i Volyňka, která je vhodná pro vodní turistiku pouze v období tání a větších dešťů. Nedostatkem je, že u řeky nenajdeme žádná tábořiště. Směrem po proudu Volyňky může být první zastávkou v řešeném území obec Čkyně, s původním gotickým kostelem, kde se lze ubytovat a najíst v hotelu Iren. Zámek a tři hradní kaple z 18. století můžeme navštívit v obci Lčovice nedaleko Čkyně a ukázkou lidové architektury

jsou vodní hamry v Malenicích. Dalším městem nedaleko Strakonic je Volyně s původní tvrzí, kde můžeme navštívit i muzeum a na místním náměstí si můžeme prohlédnout renesanční radnici. Nejvýraznějším restauračním a ubytovacím zařízením města je hotel Ostrovec. Turisticky atraktivní je také obec Hoštice u Volyně, která je známá především díky filmům režiséra Zdeňka Trošky. Na okraji obce je Ranč Šimona Pláničky, kde se lze najít a ubytovat v místním kempu. Součástí ranče je i venkovní expozice týkající se tematiky filmů Slunce, seno, Pro pěší turisty vede krajinou mezi Volyní a Strakonicemi trasa červené turistické značky.^[31]

4. TEORIE SPOJENÁ S CHATAŘENÍM A S ÚZEMNÍM ROZVOJEM CHATOVÝCH OSAD

Definice chataření a prvků územní struktury vychází z práce Kubeš (2004a), Kubeš (2004b) a Kubeš (2011), taktéž byly tyto pojmy uvedeny v již dříve zpracovaných diplomových a bakalářských pracích, které se touto tematikou zabývaly. V této bakalářské práci jsou proto z tohoto důvodu nejdůležitější pojmy definovány jen stručně.

4.1 Definice pojmů spojených s chatařením

Chataření je jedna z forem rekreace, která se odehrává na chatě a v jejím blízkém zázemí. Tato forma druhého bydlení spočívá především v odpočinkovém pobytu, kdy je možné i přenocování. Její součástí bývají volnočasové aktivity, které se uskutečňují v okolí, především přírodně hodnotné krajíně a jsou jimi zejména sběr lesních plodin, koupání, rybaření, procházky a v určitých případech sem můžeme řadit i zahrádkaření. Chataření může být doplněno i o některé společenské aktivity, příkladem může být setkávání se se známými či s jinými chataři. Tato forma rekreace je nekomerční, hromadně neorganizovaná, individuálně-rodinná a zejména víkendová a dovolenková a také letní prázdninová forma. Existují však i případy, kdy se jedná také o zimní, celoroční víkendovou a prázdninovou rekreaci, ale také o přechodné první bydlení či bydlení trvalé.

Chata (CHA) je uzavřený, menší, zejména nemobilní a soliterní stavební objekt, který je postaven a určen pro účely chataření s možností přespání a vaření, případně k různým volnočasovým aktivitám. Chata je, až na určité výjimky, v osobním vlastnictví a není využívána komerčně, pokud se ovšem nejedná o dlouhodobý pronájem. Je určena především k letní rekreaci, ale pokud to její technické a stavební parametry umožňují, může být využita i v zimě. Od počátku výstavby je chata určena k rekreaci a jedná se o poměrně nové objekty (1920+). Nejčastěji má jedno až dvě nadzemní podlaží a její půdorysná plocha se pohybuje v rozsahu mezi 16 až 50 m². Elektřina je dneska již téměř samozřejmostí a taktéž i dvoustopá cesta k chatě, možná je i přítomnost rozvodů vody. Chata bývá jak ze stavebního, tak i pozemkového hlediska zaregistrována (výjimku tvoří boudy a trempské sruby).

K podobným účelům jako chata, slouží i **chalupa**. Ta však nebyla postavena za účelem rekreace, ale byla určena primárně k trvalému bydlení. Dnes se však opravují a přestavují a využívají k rekreaci stejně jako chaty.^[32] Také je to druh objektu, který nemění krajinný ráz a je postaven jednotlivě.^[33]

Chatová osada (CHS) je pojem charakterizovaný jako linie nebo shluk pěti a více chat, jež jsou od sebe minimálně vzdáleny a jsou umístěny do charakteristického krajinného prostředí. Chatová osada je často z hlediska funkcí či architektonicko-stavebních typů chat homogenní, ale není to nutné. V tomto případě se pak jedná o kombinované typy chatových osad. Pro chataře a trvale bydlící obyvatele v blízkosti chat znamená chatová osada podstatu chataření v prostoru.

4.2 Typy chat a chatových osad

Dle práce Kubeš (2004a), Kubeš (2004b) a Kubeš (2011) rozlišujeme zejména funkční a architektonicko-stavební typ chat. Při terénním mapování jsme chaty rozlišovali podle jejich vizuální podoby, používali jsme tedy architektonicko-stavební typizaci. Jednotlivé typy chat jsou ovlivňovány jejich prostorovým uspořádáním, konkrétně se jedná o to, jaký má chata objem, půdorys, jak je vyřešena střecha či kolik podlaží chata má. Kromě prostorového upořádání určují typ chat také použité materiály či období, ve kterém byla chata postavena. Pouze ojediněle se sem promítají regionální a lokální vzory chatařské architektury. Soulad mezi funkční a architektonicko-stavební typologií chat je velmi značný.

Funkční typy chat

V následujícím textu jsou podrobně popsány a dle funkční typologie rozlišeny pouze ty typy chat, které se nacházejí v řešeném území.

Rekreační chata (CHAFR) je typem chaty, který je na území České republiky zastoupen nejvíce. Funkce rekreační chaty je provázána s nejrůznějšími volnočasovými aktivitami mezi které patří především koupání, odpočinkový pobyt, sběr lesních plodin či sportovní rybaření. Jedná se tedy o aktivity, které jsou provozovány v přírodně hodnotné krajině, nejčastěji u lesních komplexů či vodních ploch. Rekreace v tomto typu chat probíhá téměř vždy bez zahrádkaření a není možné tento objekt přemístit.

Může mít také potenciál pro trvalé bydlení. Rekreační chaty zpravidla nejsou součástí měst ani neleží v jeho blízkém zázemí a nenašli bychom je ani v těsné blízkosti venkovských sídel.

Rekreační domek (CHAFRD) je možno obývat po celý rok a je tak často využíván k prvnímu bydlení či zimní rekreaci. Po určitou dobu ho lze užívat také pro účely trvalého bydlení. Většinou se tento typ chaty nachází ve venkovských sídlech, především v oblastech podhorského pohraničí, kde byl vystavěn na základech předcházejících domů. Rekreační domek se bez problémů stává součástí okolní zástavby, aniž by docházelo k narušování její architektury. Pravidelně jsou také udržovány kontakty s trvale bydlícími obyvateli, případně chalupáři. Na rozdíl od chalupy je však rekreační domek novostavbou.

Zahrádkovo-rekreační chata (CHAFZR) leží zejména v příměstské zóně velkých měst, také bychom ji našli na okraji městysů či vesnic, popřípadě v okolí komunikací směřujících z měst. Budovány byli v 80. letech v rámci uniformních stejnojmenných osad s cílem zlepšit zásobování obyvatel zeleninou a ovocem, dalším z důvodů bylo také využití pozemků, které byly z hlediska velkovýroby neobdělitelné. Součástí tohoto typu chat je menší oplocený okolní pozemek a mohli bychom zde najít záhony, ovocné stromy a keře nižšího vzrůstu. S ohledem na to, že tyto chaty mají menší obytnou plochu, jsou k přenocování během roku využívány méně než rekreační chaty. Jejich využití je však naopak vyšší v pracovních dnech, jelikož se nacházejí nedaleko bydliště.

Zahrádková chata (CHAFZ) je využívána především za účelem zahrádkaření a ovocnářství. V létě se zde nabízí možnost odpočinkového pobytu s přespáním, avšak nebývá jí tak často využíváno jako u chat rekreačních. Hlavní příčinou je malá vzdálenost od místa trvalého bydliště. Naopak z tohoto důvodu jsou chaty mnohem častěji využívány v pracovních dnech za teplejších období v roce. Tyto chaty jsou lokalizovány v zahrádkových osadách nacházejících se v zázemí měst. Jen na malé části pozemků v těchto osadách je vystavěna zahrádková chata podle výše uvedené definice, ve většině případů zde najdeme nejruznější altány či boudy.

Architektonicko-stavební typy chat

Vizuální rozmanitost chat je zapříčiněna architektonicko-stavebními typy chat. Tyto typy jsou vymezeny na základě období v jakém byla chata vybudována a jejími

následnými přestavbami, jejich funkcí (viz. výše), dostupností využitých materiálů, možností a schopností jednotlivých stavitelů chat, dostupností „stavebnic“ hotových chat na trhu. Určitý vliv zde mohou mít i vzory chatařské architektury regionálního či lokálního charakteru.

Při samotném terénním mapování v řešeném území byla při zařazování jednotlivých chat do architektonicko-stavebních typů použita práce Kubeš (2004a), Kubeš (2004b), Kubeš (2011) a Kubeš (2009 – nepublikováno).

Rekreační chata (CHAAR) se v případě tohoto druhu typologie vyskytuje v České republice nejčastěji. Z hlediska architektury je to však velice rozmanitý objekt, což je dáno především obdobím, v němž byla chata postavena. Navzdory této rozmanitosti je ale možné rozlišit určité vzory či určité stavební slohy chat. Avšak značné množství chat nemůžeme do těchto vzorů zařadit, zejména následkem přestavování starších chat do modernější podoby. Tento typ chat je charakteristický tím, že okolní pozemek je většinou neoplocený a našli bychom na něm trávníky, sama chata je s ním pevně spojena. Zpravidla tvoří většinu v rekreačních chatových osadách.

Jedním ze subtypů je chata z období 30. let. Vznikla postupně z tramských srubů a součástí obdélníkového půdorysu je také volná vstupní veranda. Původní plocha chaty se pohybuje v rozměrech kolem 20 až 30 m². Chata je tvořena jednou až dvěma místnostmi, které jsou obklopeny prkennými stěnami, většinou tmavě hnědé barvy. Střecha chaty je nízká a pokrytá lepenkou a základy jsou postaveny na nízké podezdívce. Pozemek, který chatu obklopuje, většinou není majetkem chataře.

Subtyp chat z 50. let je charakteristický jako jednopatrový zděný objekt s malým prostorem. Typická je prosklená veranda, kde jedna ze stran je tvořena mřížovými strukturami tabulového skla. Střecha, která je zpravidla pokryta plechem nebo vlněným eternitem, je nízká a bez podkroví. Chata je tvořena dvěma, někdy však také pouze jen jednou místností.

Subtyp chat ze 70. a 80. let je z hlediska tvaru velmi rozmanitý. Charakteristické jsou velmi šikmé střechy, pod kterými bychom našli jednu či dvě ložnice. Součástí chaty je štítový balkon a palubkami pobyté štíty. Spodní část chaty je většinou zděná a skládá se z obytné místnosti, kuchyně a sociálního zařízení. Pozemek, který k chatě náleží, bývá obklopen živým plotem a jeho součástí jsou skalky či okrasné keřky. Objemově větší, avšak s menším podílem dřevěných prvků, jsou chaty typické pro 80. léta. Za předpokladu přivedení technické infrastruktury do chaty, je zde možnost trvalého bydlení.

Foto 3 Rekreační chata ze 70./80.let (Krinedlová, D. 2013)

Foto 4 Dřevěná rekreační chata (Krinedlová, D. 2013)

Odlišným subtypem chat jsou dřevěné a většinou montované rekreační chaty z 60. – 90. let. Tyto objekty byly vyráběny socialistickými dřevařskými podniky a během velmi krátké doby byla na betonové desce či základech chata sestavena. Lakované palubky tvoří zpravidla vnější stěny, okenice či štíty. Střechu pak pokrývá eternit, avšak není zde již místo pro místnost. V přízemí bychom našli jednu až dvě místnosti spolu s malou kuchyní a sociálním zařízením. Problémem je obtížnost odlišení tohoto subtypu od ostatních dřevěných rekreačních chat, které nebyly vyráběny hromadně.

Foto 5 Nová rekreační chata (Krinedlová, D. 2013)

Foto 6 Zrekonstruovaná rekreační chata (Krinedlová, D. 2013)

Rekreační domek (CHAARD) je většinou objekt s obdélníkovým půdorysem a plochou 40 až 60 m². Bývá postaven na základech předešlých domů, je tedy zpravidla

zděný se světlou omítkou. Střecha standardního sklonu je tvořena pálenými taškami či šindelem a je pod ní dostatek prostoru pro podkroví s ložnicí. Spodní patro je pak velikostně podobné bytům s velikostí 1+1 či 1+2, včetně WC. Tento typ chaty je propojen se všemi sítěmi, jež jsou součástí sídla, nechybí ani kvalitní vytápění a tepelná izolace. Všechny tyto prvky pak umožňují obyvatelnost domku po celý rok. Pozemek obklopující rekreační domek, je oplocen a tvořen trávničkem a různými druhy stromů. Domek leží většinou v intravilánech venkovských sídel a jeho architektonicko-stavební provedení by mělo být v souladu se stavbami, jež jsou součástí těchto sídel. I z tohoto důvodu by měla výstavbu domku doprovázet přísnější opatření, zvláště pokud leží v oblasti CHKO či národního parku.

Foto 7 a, b Rekreační domky (Krinedlová, D. 2014)

Zahrádkovo-rekreační chata (CHAAZR) vznikala především v období 80. let a v terénu není problém ji rozpoznat. Plocha chaty se pohybuje kolem 16 m² a ve spodním patře najdeme jednu místnost, která se využívá nejenom k obytným účelům, ale také jako kuchyně. Odtud vedou schody do podkroví, které je využíváno jako ložnice. Pozemek, který chatu obklopuje a je oplocený, je složen ze záhonků, trávničků, ale i skleníků či nádrží na vodu. Tento typ chat se nachází většinou v zázemí měst a aglomerací.

**Foto 8 Zahrádkovo-rekreační chata
(Krinedlová, D. 2014)**

Zahrádková chata (CHAAZ) je z hlediska architektonicko-stavební typologie velmi rozmanitý objekt, což je způsobeno především rozdílnou dobou výstavby chaty, jejím následným přestavováním a upravováním. Jedním z důvodů této rozmanitosti byl také minimální zásah stavebních úřadů do stavby a následné úpravy. Zahrádkové chaty jsou téměř vždy přízemní jednopokojové (maximálně dvoupokojové) dřevěné objekty, často se sklepem a našli bychom nedaleko nich další části hospodářského charakteru. Tyto chaty jsou vázány na příměstské oblasti.

Foto 9 a, b Zahrádkové chaty (Krinedlová, D. 2013)

Do typu **Architektonicko-specifická chata** (CHAAS) patří všechny architektonicko-stavebně rozmanité objekty, které nelze jinak zařadit. Pod tuto definici spadají například maringotky, hausbóty, dlouhodobě zaparkované karavany či upravené železniční vagony.

Foto 10 a, b Architektonicko-specifické chaty (Krinedlová, D. 2014)

Funkční typy chatových osad

V následujícím textu jsou uvedeny a popsány podle funkční typologie pouze typy chatových osad, které se vyskytují v řešeném území.

Rekreační chatová osada (CHSFR) je nejběžnějším typem chatové osady, v níž značným způsobem převládají rekreační chaty (CHAFR). Chataři se zde věnují různým volnočasovým aktivitám. Důležitým faktem je, že mezi ně nepatří zahrádkaření.

Zahrádkovo-rekreační chatová osada (CHSFZR) je typ osady, který je složen převážně ze zahrádkovo-rekreačních chat.

Zahrádková osada s chatami (CHSFZ) je typem osady, kde převažují zahrádkové chaty a chataři se zde věnují především zahrádkaření.

V řešeném území bychom našli i **funkčně kombinované chatové osady (CHSFK)**, které se skládají z několika různých typů z hlediska funkčního rozdělení chat. Mohli bychom zaznamenat relativně časté kombinace CHAFR s CHFZR, CHAFZ s CHAFZR, CHAFZS s CHAFZ nebo CHAFZR.

Architektonicko-urbanistické typy chatových osad

V následujících odstavcích jsou popsány pouze typy chatových osad, jež leží v řešeném území.

Rekreační chatová osada (CHSAR) je typ chatové osady, ve které značným způsobem převažují rekreační chaty s rozdílným architektonicko-stavebním provedením. Celkový obraz osady netvoří jen její architektonicko-urbanistická podoba,

ale také jednotlivé chaty ve svém vzájemném upořádání v prostoru, ale i okolní krajině. Svůj podíl má způsob sdílení infrastrukturních zařízení v osadě. Významnou roli při uspořádání jednotlivých chat v dané chatové osadě hraje morfologie terénu a v oblasti vizuální je zásadní vhodně zasadit nově vybudované chaty mezi již stávající chaty s ohledem na další vývoj osady.

Foto 11 Skupina rekreačních chat (Krinedlová, D. 2013)

Subtypy „a“ a „b“ bývají zejména menší, liniové a rozprostřené chatové osady, které jsou výborně začleněné do krajiny, jež tvoří jejich bezprostřední okolí. Subtyp „c“ představuje chaty novějšího typu, které jsou ve většině případů montované. Velkou nevýhodou je značné množství těchto chat, což působí jednolitym dojmem a přílišnou stereotypizací. Do subtypu „d“ spadají takové chaty, které vznikly v odlišných časových úsecích a můžeme zde vidět značnou architektonickou rozmanitost.

Zahrádkovo-rekreační osada (CHSAZR) je typem osady, který se nejsnáze určuje. Působí velmi uniformním a stereotypním dojmem a veškeré chaty jsou budovány podle stejného vzorce. Zpravidla se jedná o zděné chaty s bílou omítkou a střechou s mírným sklonem. V osadě jsou pravidelně uspořádány, s přibližně stejně velkými pozemky, do tvaru šachovnice nebo jsou v řadě. Celý areál chatové osady je ohraničen plotem a je zde hlavní vstupní brána. Technická infrastruktura je zpravidla kvalitní.

Foto 12 Skupina zahrádkovo-rekreačních chat (Krinedlová, D. 2014)

Zahrádková osada s chatami (CHSAZ) je v důsledku různorodého architektonicko-stavebního provedení charakterizována obdobně jako rekreační chaty. Rozdílnost je způsobená dobou vzniku osady, spoluprací členů zahrádkářského sdružení a také minimálním omezováním ze strany stavebních úřadů v drobnějších úpravách chat. Členitost reliéfu a okolní vegetace rovněž tuto rozmanitost značně ovlivňuje. Na pozemcích určených pro zahrádkářské účely můžeme najít záhony se zeleninou, okrasné keře, altány či kůlny a tyto pozemky mohou být jednotlivě oplocené. V osadě najdeme většinou nádrž s užitkovou vodou určenou pouze pro zalévání zahrádek, zásobování pitnou vodou je zde značně nedostatečné.

O **architektonicko-stavební kombinované chatové osadě (CHSAK)** mluvíme v případě, že je osada složena z různorodých architektonicko-stavebních typů chat.

4.3 Chatové okrsky a oblasti

Chatový okrsek (CHK) je tvořen řetězcem či shlukem chatových osad, které leží nedaleko od sebe a jsou umístěny v charakteristickém a zpravidla chatařsky atraktivním krajinném prostředí. V případě, že je okrsek složen ze shluků osad, pohybuje se tento průměr do 4 km. Jestliže je uspořádán do řetězce, hodnota průměru je stanovena do 5 km. Chatový okrsek je většinou tvořen 100 a více chatami, pokud však chceme použít tento pojem, je minimální nutný počet chat 50. Ve většina případů se chatový okrsek skládá ze tří až čtyř chatových osad. Existují však i výjimky, kdy může být tvořen pouze jednou velkou chatovou osadou, která je od ostatních osad a okrsků vzdálená.

Chatová oblast (CHO) stojí z hierarchického hlediska výš než-li chatový okrsek. Nejčastěji je oblast účelně vymezena fyzickogeografickým regionem pro potřeby analýz chataření. Jedná se například o určitý geomorfologický celek či povodí odpovídající rozlohy. Fyzickogeografická podmíněnost chatové oblasti je názorným příkladem těsné spojitosti mezi přírodním prostředím a chatařením. Minimální rozloha každé chatové oblasti by měla činit alespoň 100 km² a průměrně by se v oblasti standardních rozměrů mělo nacházet minimálně 500 chat. Tyto velikostní parametry jsou však stanoveny jen přibližně a na základě chatových oblastí vymezených na fyzickogeografické bázi.

Chatové oblasti se od sebe navzájem liší různým krajinným charakterem a krajinným rázem, například charakterem a členitostí reliéfu, zvláštností kulturní krajiny či uspořádáním prvků krajinného krytu. Chatové oblasti můžeme rozdělit na několik typů, například na rovinné, pahorkatinné, vrchovinné či horské nebo je také možné dělení na oblasti přehradních nádrží či pořiční a tyto typy jsou v České republice zastoupeny nejčastěji.

4.4 Zaznamenávání chat dle Českého statistického úřadu

V roce 1991 proběhlo v rámci sčítání lidu, domů a bytů i poslední zaznamenávání údajů o počtu objektů individuální rekreace, tato data v sobě však zahrnují mimo samotných chat i počet chalup vyčleněných z bytového fondu (ČSÚ 1994). Za účelem zjištění námi potřebného množství chat bylo nutné provést výpočet spočívající v odečtení chalup vyčleněných z bytového fondu od celkového množství objektů individuální rekreace. Do výpočtu byly zahrnuty informace z veškerých základních sídelních jednotek ležících v katastrálních územích spadajících do řešeného území, tedy obdobně jako při zjišťování počtu obyvatel v kapitole 3.3.

Výsledná hodnota, dle tohoto způsobu sčítání, činí celkem 793 chat, což se značně liší od námi získaného údaje 1 996 chat pocházejícího z terénního mapování. Existuje několik důvodů, proč se daná čísla, zjištěná za použití dvou rozdílných metodik, liší.

Hlavní a stěžejní příčinou těchto odlišností je nezapočítávání určitých typů chat Českým statistickým úřadem. Na rozdíl od metodiky využívané v této práci, která v rámci terénního mapování zaznamenává rekreační, zahrádkovo-rekreační a zahrádkové chaty a dále i rekreační domky a architektonicko-specifické chaty, metodika použitá při sčítání v roce 1991 zachycuje pouze počet dvou typů chat, rekreačních chat a rekreačních domků. Je ovšem nutné dodat, že jednotlivé rekreační chaty a rekreační

domky, které jsou součástí zahrádkových osad, nebyly v rámci tohoto sčítání brány v potaz (Kubeš 2011).

Avšak i v situaci, kdy porovnáme počet těchto dvou typů chat dle ČSÚ a námi využívané metodiky, opět nedosáhneme stejného výsledku, ale dvou rozdílných hodnot, 793 chat v prvním případě a 670 chat v druhém. Tuto další odlišnost vysvětluje především následující důvod. Metodika použitá v této práci je založena na seskupování u sebe blízko ležících chat do chatových osad, kde minimální nutný počet chat je 5 a v případě nižšího čísla nejsou chaty započítávány. Oproti tomu ČSÚ zachycuje veškeré rekreační chaty a rekreační domky bez ohledu na počet okolních chat, pokud se ovšem nenacházejí samostatně v zahrádkových osadách, jak již bylo zmíněno výše.

Méně znatelný, avšak stále zaznamatelný, vliv na vzniklé rozdílnosti má i značně velké časové rozmezí mezi jednotlivými sčítáními, které činí více než dvacet let. Avšak za tuto dobu nedošlo k příliš výrazné stavbě nových chat, což můžeme tvrdit i na základě informací z terénních průzkumů proběhlých v roce 2010 v okresech Český Krumlov, České Budějovice, Pelhřimov, Jihlava, Třebíč a Hodonín, v nichž došlo k nárůstu o 4% (Kubeš 2011).

Pro názornost byla vytvořena následující stručná tabulka porovnávající údaje získané při použití těchto dvou rozdílných metodik.

Tabulka 1 Počet chat dle využití různých metodik

Název obce	Kód obce, části obce, ZSJ	Počet chat dle sčítání ČSÚ (1991)	Počet chat dle vlastního terénního mapování (2013)
Hoštice	551121	1	0
Katovice	064521	6	27
Mutěnice	100439	2	33
Rabí	557013	5	0
Strunkovice nad Volyňkou	157171	13	12

Zdroj: Statistický lexikon obcí České republiky 1992, vlastní terénní mapování 2013

4.5 Problematika územního rozvoje ve vztahu k chataření

Územní plány obcí se komplexně a spojitě zabývají celým územím správního obvodu obce a v té souvislosti i oblastmi chatových osad, které se na daném území

vyskytují. Největší pozornost je v těchto plánech věnována zastavěným územím sídel dané obce, avšak chatové osady lze také považovat za určitý druh sídel a v plánech by na ně měla být zaměřena větší pozornost. Z funkčního hlediska jsou chatové osady vymezeny jako území určené k individuální rekreaci a neměly by zde být rozvíjeny výrobní či rezidenční funkce. V případě, že je majitelům chat povolena přestavba na objekt trvalého bydlení, je tento funkční regulativ v mnoha případech porušován. V územním plánu jsou taktéž určeny regulativy pro morfologii zástavby. Tyto regulativy je však možné v případě chatových osad uplatnit pouze u nově postavených chat – stanovení podlažnosti, objemu, umístění a uspořádání střechy nové chaty.

V územních plánech je taktéž stanoveno napojení zastavěných zón na síť technické infrastruktury. V případě, že se jedná o chatové osady, měly by k nim být přivedeny elektrorozvody 22 kV s trafostanicí, která bude umístěna v blízkosti (větší) chatové osady. Místům, kde se již nachází vzrostlá vegetace, by se mělo vedení vyhýbat. Pokud se uvnitř chatové osady nacházejí rozvody o 230/380 V, je nutné, aby vedly v zemi a byly ukončeny rozvodovými skříněmi. Je možnost doporučit do chatových osad (i přímo k jednotlivým chatám) přívod obecního vodovodu, avšak vzniká tak problematika větší produkce splašků. Problémy spojené se splašky a jejich likvidací patří mezi největší technicko-infrastrukturní problém chatových osad, protože jejich únik zhoršuje kvalitu vody, jak podzemní, tak také v nádržích a tocích. Vybudování kanalizace v chatových osadách a následné připojení k ČOV by tento problém vyřešilo, ale jedná se o finančně příliš nákladný projekt. Chatové osady, kde je vybudovaná kanalizace, se nevyskytují téměř vůbec a maximálně zde najdeme septiky. Problémem však je, že jen málo z nich je vyváženo do ČOV. Součástí územního plánu by tak měl být požadavek na vybudování septiků u všech chat a jejich následné vyvážení.

Dalším častým problémem v územním plánu chatových osad je zajištění vybudování místních přístupových komunikací. Jde zejména o zlepšení stavu již stávajících komunikací a o vybudování nových komunikací, které budou kvalitnější, popřípadě povedou jinými místy. Prostor, vymezený pro sběrná místa komunálního odpadu u chatových osad, by měl být taktéž nedílnou součástí územního plánu.

Rekreační chatové osady byly navrženy tak, že nebylo možné pozemky u jednotlivých chat oplotit, tento regulativ by tak bylo vhodné dodržet i v nově vypracovaných územních plánech. Jestliže je chatová osada v blízkosti či je dokonce součástí chráněného území přírody a krajiny, je nezbytné, aby součástí textových částí

územního plánu bylo stanovení takových regulativ pro provozování chatových osad, aby nedocházelo k narušování ochrany přírody a krajiny. Týká se to zejména těch chatových osad, které se nacházejí uvnitř CHKO, přírodních parků či jsou v kontaktu s maloplošnými chráněnými prvky.

Důležitou částí v územních plánech je ochrana před povodněmi, jelikož chatové osady často leží v blízkosti vodních toků a zajištění jejich ochrany je nezbytné. Existují chaty, které se nacházejí v záplavové zóně padesátileté vody, ale vzhledem k přechodnému pobytu v chatách není možné požadovat uvolnění inundačního pásma padesátileté vody. Může být však doporučeno zvýšení kapacity koryta toku případným prohloubením či rozšířením, ale na druhé straně je potřeba předejít takovým úpravám, které by omezily kapacitu koryta a průchod povodňové vody.

V některých oblastech se zvyšuje tlak na další výstavbu chat v již stávajících chatových osadách či na vznik nových chatových osad. V tomto případě je však velmi důležité důkladně zvážit potenciál chatových osad a krajiny. V případě negativního souhlasu lze vyhlásit stavební uzávěru na další výstavbu chat. V územním plánu by také měla být věnována pozornost ochraně krajinného rázu, protože existuje nebezpečí, že nově vybudované chaty nacházející se na viditelných a vyvýšených místech by mohly krajinný ráz narušit. Pokud ovšem bude povolena stavba nové chatové osady, je zásadní ji řádně naplánovat pomocí regulačního plánu, jedná se o rozvržení pozemků, chat, komunikací a infrastruktury.

Na základě zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon) došlo ke značnému zjednodušení budoucí nové výstavby chat. Dle něj není nutné stavební povolení, ale stačí pouze ohlášení stavebnímu úřadu, které se vztahuje na:

a) stavby pro bydlení a rekreaci do 150 m² zastavěné plochy, s jedním podzemním podlažím do hloubky 3 m a nejvýše dvěma nadzemními podlažími a podkrovím,

b) stavby do 25 m² zastavěné plochy a do 5 m výšky s jedním nadzemním podlažím, podsklepené nejvýše do hloubky 3 m,

c) stavební úpravy pro změny v užívání části stavby, kterými se nezasahuje do nosných konstrukcí stavby, nemění se její vzhled a nevyžadují posouzení vlivů na životní prostředí (Kolektiv 2006)

5. DATA A METODIKA PRÁCE

5.1 Terénní mapování chatových osad

Nejdůležitější částí této bakalářské práce se stalo právě samotné terénní mapování chatových osad. Než-li ovšem bylo možné tuto část práce zahájit, bylo nutné získat základní teoretické informace o řešeném území.

Cenným zdrojem informací byl **Kubeš (2004b)**, který se zabývá typologií chat, jejichž znalost byla při terénním mapování u určování typů chat zcela nezbytná.

Součástí článku **Kubeš (2011)** je přehledná mapka České republiky s vyznačenými chatovými oblastmi. Dle různého šrafování je z mapky patrná míra významnosti jednotlivých oblastí a nám tak podává informaci, že řešené území patří mezi oblasti méně významné. Dále se již nedozvíme, kolik rekreačních chat se zde nachází, jelikož článek obsahuje tabulku zabývající se pouze počty rekreačních chat ve významných oblastech. Získali jsme tedy alespoň představu o tom, že v řešeném území je míra koncentrace rekreačních chat nižší. Přesnější informace o počtu chat jsme poté získali z publikace **ČSÚ (1994)**, ve které jsou zaznamenány údaje z posledního sčítání těchto objektů. Kromě samotného počtu chat, jsme zjistili i jejich přibližnou lokaci, jelikož v této publikaci jsou počty chat uvedeny za jednotlivé sídelní jednotky.

Pro vytvoření představy o řešeném území bylo dále potřeba využít turistickou mapu v měřítku 1:50 000. Jelikož je území značně rozsáhlé, bylo nutné použít tyto mapy dvě. Následně do nich bylo vyznačeno řešené území. Některé chatové osady byly v mapách znázorněny a jejich budoucí hledání se stalo jednodušším. K detailnějšímu prozkoumání území byly taktéž využity mapy z internetového serveru **Mapy.cz**, které umožňovaly najít i menší chatové osady, které v turistických mapách znázorněny nebyly.

Poté, co jsme se důkladně seznámili s řešeným územím, mohl začít samotný terénní průzkum a mapování. K navštívování terénu docházelo především v letních měsících, o víkendu a zejména za příznivého počasí, jelikož pobyt chatařů byl za těchto podmínek častější. V případě nutnosti doplnění některých informací byly některé z osad navštěvovány i v zimním období. Celkově bylo zmapováno území o rozloze přibližně 404 km², tedy průměrně 5 km široké a 80 km dlouhé. Řešeným územím bylo systematicky postupováno vždy po směru toku obou řek, aby nedošlo k vynechání některé z osad. Zaznamenáno bylo celkem 1 996 chat nacházejících se v 85 osadách.

Jelikož se v území nacházející čtyři města, došlo zde k výrazné koncentraci zahrádkových a zahrádkovo-rekreačních chat, u nichž na rozdíl od chat rekreačních, je značnější problém určit zda-li se jedná o chatu nebo pouze o zahrádkovou boudu, která již definici chaty nesplňuje. Tuto selekci jsme v území museli provádět často, jelikož výskyt zahrádkových chat byl častější než-li se očekávalo.

Při mapování bylo využito již výše zmíněných turistických map v měřítku 1:50 000, do kterých byly jednotlivé osady při průchodu územím zakreslovány. Jak již bylo také výše popsáno, nedílnou součástí byly i internetové mapy, které poskytovaly detailnější náhled na území a usnadňovaly orientaci v méně známých úsecích, především pak zejména podél toku řeky Otavy. Využito bylo taktéž Katastru nemovitostí, který nám posléze posloužil pro finální úpravu terénního mapování^[34]. Jelikož do některých úseků území jsme se dostali poprvé a znalost terénu tak byla minimální, velmi nápomocni nám při hledání výskytu a polohy dalších chatových osad byli také chataři či místní obyvatelé.

Při příchodu do konkrétní chatové osady jsme si do připraveného poznámkového bloku zaznamenávali počty chat, přibližný rok jejich výstavby a typ. Při určování architektonicko-stavebního typu a roku výstavby chaty byl nezbytnou pomůckou **Kubeš (2009 – nepublikováno)**, jež obsahuje typologii chat doplněnou o konkrétní příklady s fotografiemi. I přes tento zdroj informací, nebylo určení stáří chaty vždy snadné, jelikož mnoho majitelů své chaty v průběhu let přestavovalo, dostavovalo či jinak upravovalo a nebylo tak příliš jasné, kdy chata byla postavena. Tento problém byl tedy řešen na základě odhadu a předchozích zkušeností s určováním stáří chaty. Pokud to bylo možné, byl dotaz ohledně roku výstavby chaty směřován přímo na majitele chaty či ostatní chataře, pokud měli o dané chatě nějaké informace. Kromě architektonicko-stavebního typu jsme dále zaznamenávali i typ funkční, který nemusí být s předchozím typem vždy totožný. Určován byl na základě využití pozemku, na němž chata leží.

V další fázi terénního mapování jsme v chatové osadě objevovali jednotlivé rozvojové problémy, které byly vyhledávány dle předem připraveného „Souboru sledovaných rozvojových problémů v chatových osadách“, který byl spolu s přesným postupem práce v terénu připraven v kolektivu deseti studentů a doc. Kubeše zabývajícím se rozvojovými problémy chataření. Tyto problémy jsme mohli postřehnout sami i bez rozhovorů s chataři. Na první pohled se dá například posoudit architektura dané osady. Pokud se skládá převážně z jednoho typu chaty a působí tak uceleným dojmem nebo se zde naopak vyskytuje značné množství různých typů chat a

osada se tak stává roztříštěná a nejednotná. K dalším problémům patrným již na první pohled můžeme zařadit například stav komunikací, nebezpečí povodní v případě blízkosti vodního toku, přítomnost kontejnerů na odpad či další. Vždy se ovšem nejednalo jen o prvky negativní, ale povšimnout jsme si mohli i pozitivních prvků v podobě společných prostor, jež vedou k setkávání chatařů a utužování jejich vztahů.

Nezbytnou součástí práce v terénu bylo i dotazování chatařů. Otázky byly kladeny taktéž již podle výše zmíněného „Souboru sledovaných rozvojových problémů v chatových osadách“. Touto částí práce se podrobněji zabývá níže uvedená kapitola 5.3, kde je tento soubor problémů konkrétně uveden.

5.2 Typizace chat a chatových osad

Určování typů chat a následně i chatových osad probíhalo na základě teoretických informací a definic uvedených v již výše zmíněné kapitole 4 a na základě samotného terénního mapování řešeného území. Jak již bylo také výše uvedeno, při fázi práce v terénu, ve které docházelo k typizování chat, jsme určovali architektonicko-stavební a funkční typ chat a na základě toho posléze i typy celých chatových osad.

Soubor fotografií chat a komentáře k nim v práci Kubeš (2009 – nepublikováno) byl v terénu nepostradatelným zdrojem informací pro správné zařazení architektonicko-stavebního typu a stáří chat. I přesto jsme se však při práci setkali s obtížnostmi, jelikož mnoho chat v průběhu let změnilo v důsledku přestavby svůj vzhled a museli jsme se tedy při určení roku výstavby spolehnout na správný odhad na základě předchozích zkušeností či v lepším případě využít znalostí místních chatařů nebo přímo informací majitelů přestavených chat. Při zjišťování funkční typologie bylo základem pozorování využití pozemků v okolí chaty, zda-li jsou určeny pouze k samotné rekreaci či se na nich aktivně provozuje zahrádkaření.

Po přiřazení jednotlivých chat dle výše uvedené typologie, bylo potřeba zařadit do typů i danou chatovou osadu jako celek. Avšak ani toto určování nebylo vždy jednoznačné. Některé chatové osady se vyskytovaly v čisté a konkrétní podobě, oproti tomu jiné byly tvořeny větším množstvím typů chat, protože v průběhu času docházelo k proměně a prolínání různých typů. Při terénní práci byla zaznamenána osada, ve které bylo ve svahu v blízkosti řeky vystavěno několik chat z 50. a 60. let, mnohdy již ve značně dezolátním stavu, ale v rovinatém terénu nad nimi vyrostla skupina zahrádkových chat. Osada působila tedy značně nejednotným a nesourodým dojmem.

Při typizaci byl také zaznamenán jev stavění objektů určených k trvalému bydlení v zahrádkových či zahrádkovo-rekreačních chatových osadách, který přinášel problém v podobě správného odlišení těchto objektů od rekreačních domků, jež se v těchto osadách taktéž vyskytují.

Součástí mapování bylo i zaznamenávání polohy, velikosti a tvaru chatových osad do připravených map či poznámkového bloku. Typy a velikost chatových osad v řešeném území znázorňuje mapa 2 a, b, jež je součástí příloh této práce.

5.3 Řízené rozhovory s chataři

Poté co jsme dokázali sami identifikovat terénním průzkumem některé z problémů chatových osad, přešli jsme k získávání informací přímo od samotných chatařů, což bylo pro tuto bakalářskou práci dalším stěžejním bodem. V kapitole 3.3 jsme celkový počet chatařů nacházejících se v řešeném území stanovili na 5 988. Dle velikosti jednotlivých osad byly uskutečňovány řízené rozhovory s úměrným počtem dotazovaných. V menších osadách do cca 10 chat byl rozhovor proveden ve většině situací s jedním chatařem. V řešeném území se však nacházejí i větší osady, v některých případech i mírně přesahující počet 70 chat, ve kterých bylo snahou hovořit s počtem v rozmezí 3-10 chatařů. Velký význam však při počtu uskutečněných řízených rozhovorů hrála ochota oslovených věnovat nám svůj čas.

Klíčovým prvkem při dotazování chatařů byl již v kapitole 5.1 zmíněný „Soubor sledovaných rozvojových problémů v chatových osadách“, podle jehož bodů následně probíhaly řízené rozhovory. Parametry, jež byly zaznamenány již při samotném vstupu do osady, jsme si v této fázi snažili u chatařů ověřit či případně doplnit o další poznatky. I přestože probíhal terénní průzkum a tudíž i samotné dotazování především v letních měsících a o víkendech, kdy jsou chaty z největší části obsazeny, problémem bylo získat ochotné chataře, kteří by nám obětovali svůj čas. Základem bylo dotazovaným představit sebe a svůj výzkum a ujistit je, že informace, jež nám poskytnou, budou využity pouze pro účely této práce a nebudou nikterak zneužívány. Dále také záleželo především na aktuálním rozpoložení respondentů, ale zejména chataři důchodového věku či skupiny chatařů pravidelně se u sebe scházející, byli k rozhovoru svolnější. V mnoha případech byli ochotni se nám věnovat i delší dobu, zavzpomínat na dřívější doby, porovnat tím stav v osadě dříve a dnes a jejich zájem o naši práci byl znatelný. Méně ochotnější byli naopak většinou mladší chataři, kteří čas na chatě trávili například

z důvodů oprav střech, natírání fasád či úprav zahrad. Jejich čas byl proto značně omezen, ale pokud se nám i přes toto rozhodli na některé otázky odpovědět, dostalo se nám často strohých odpovědí ve formě ano/ne.

Jelikož se „Soubor sledovaných rozvojových problémů v chatových osadách“ věnuje několika okruhům otázek a problematika je poměrně rozsáhlá, nalezneme zde otázky, na které byli chataři ochotni bez problémů odpovídat, především týkající se přírodního nebezpečí, stavu komunikací, pokrytí území sítěmi operátorů či dostupnosti kontejnerů. Oproti tomu stály otázky, u nichž byla ochota odpovídat nižší. Jako velmi citlivá se ukázala otázka zaměřující se na problematiku splašků, na kterou chataři odpovídali nejméně ochotně či téměř vůbec.

Soubor problémů, dle kterého bylo po celou dobu terénního mapování postupováno, je uveden níže v tabulce 2.

Tabulka 2 Soubor sledovaných rozvojových problémů v chatových osadách

<p>Soubor sledovaných rozvojových problémů v chatových osadách</p> <p>A. Ochrana přírody a vodních zdrojů</p> <p>a) <u>Zvláště chráněná území přírody velkoplošná a maloplošná</u> – nároky na krajinářské, environmentální a architektonické řešení, regulativy pro chataření v nich - zjistit a prozkoumat na internetu, zeptat se na dopady – TP, CH, SÚ</p> <p>b) <u>Přírodní parky, chráněné rostliny, chránění živočichové, chráněné geologické a geodetické prvky</u> – architektonické a krajinářské řešení - zeptat se a prozkoumat dopady na přírodu či krajinný ráz – TP, SÚ, orgány ochrany přírody a krajiny na ORP</p> <p>c) <u>Vodní zdroje a jejich ochranná pásma</u> – význam a typ zdroje, existence pásem, stanovené limity a zajišťování jejich dodržování - prozkoumat v území septiky, komunální či organický odpad, zjistit dopady – TP, OB, SÚ</p> <p>B. Přírodní nebezpečí</p> <p>a) <u>Povodně a ochrana před nimi</u> – desetiletá až padesátiletá voda, zaplavení chat a pozemků, škody způsobené na chatách, varování před povodněmi, protipovodňová opatření a protipovodňové mapy - zeptat se na povodně v minulosti, dopady, opatření – TP, CH, OB</p> <p>b) <u>Pád stromů, silný vítr</u> – nebezpečí, škody - prozkoumat a zeptat se – TP, CH</p> <p>c) <u>Požáry</u> – v chatách, na okolních pozemcích, způsobené přírodou či člověkem - zeptat se – CH</p> <p>C. Zahrádkaření, sportovní rybaření, myslivost a lesnictví</p> <p>a) <u>Zahrádkaření</u> – ovlivnění hnojením a chemickými postřiky, přenos škůdců, zastínění ovocnými stromy, voda určená pro zalévání, vstup do zahrádkových osad, chov hospodářského zvířectva - prozkoumat a zeptat se – TP, CH</p>

b) Sportovní rybaření – pytláčení ze strany chatařů, zásahy do koryta, zpřístupnění břehů rybařům z hlediska chatařů, znečišťování vod chataři

- *prozkoumat* – TP

c) Myslivost – pytláčení a plašení zvěře ze strany chatařů, umožnění přístupu myslivců na pozemky chatařů, spolupráce mezi oběma stranami

- *zeptat se* – CH, OB

d) Lesnictví – těžba dřeva chataři (legální, nelegální), poškozování lesní vegetace

- *zeptat se a prozkoumat* – TP, CH, OB

D. Architektura, urbanismus a územní plánování

a) Architektura chat – kvalitní, nekvalitní, neutrální, celistvost či roztržitost osady, rozmanitost chat, chátování chat, problematika oplocení zahrádkových a chatových pozemků, nevhodné upravování chat – celkově se k osadě a jejím případným extrémům vyjádřit

- *prozkoumat a zařadit dle typologie* – TP

b) Urbanismus – kvalitní, nekvalitní, neutrální, komunikační přístupy do chatových osad, problematika společných prostor

- *prozkoumat a zařadit dle typologie chatových osad* – TP, CH

c) Územní plánování – plánovací řešení území chatových osad v územním plánu obce, tvorba a využívání plánu, limity a regulativy územního plánu, existence případných stavebních uzávěr, rušení zahrádkových osad k jinému využití

- *ověřit a zeptat se* – TP, OB, SÚ

d) Přeměna chat na objekty určené ke stálému bydlení – problémy související se soužitím a infrastrukturou

- *zeptat se a prozkoumat* – TP, CH, OB

E. Infrastruktura

a) Komunikace – kvalita a povrch, parkování a parkoviště u chat, celkově údržba

- *prozkoumat a zeptat se* – TP, CH, OB

b) Pitná voda – přívod a zdroj vody, kvalita a vydatnost, rozvod vody

- *prozkoumat a zeptat se* – TP, CH

c) Splašky – charakteristika sociálního zařízení – splachovací či suché WC, likvidace splašků (volný odtok, jímka, případná existence kanalizace, vývod kanalizace – volný nebo ČOV), vliv nelikvidace splašků na znečištění studní, spodních vod, povrchových vod, kontrola

- *zeptat se a prozkoumat* – TP, CH, OB

d) Elektřina, plyn – existence v osadě, způsob rozvodu, případné využívání lahví s plynem

- *zeptat se* – TP, CH

e) Pevný odpad – komunální odpad (skládky a jejich případné postihy a likvidace, kontejnery a jejich vyvážení), tříděný odpad (přítomnost kontejnerů na tříděný odpad), biologický dopad (pálení, kompostování)

- *prozkoumat a zeptat se* – TP, CH, OB

f) Telekomunikace – možnost příjmu a kvalita televizního signálu, pokrytí území sítěmi mobilních operátorů

- *zeptat se* – CH

F. Kriminalita a vandalství

a) Vykrádání – ničení zámků a vybavení chat, opakované krádeže, způsoby zabezpečení před vykrádáním, případná spolupráce s městskou policií či policií ČR

- *zeptat se* – CH, OB

b) Vandalství – přítomnost vandalů a případné následky jejich chování

- *zeptat se* – CH, OB

G. Sociální soužití chatařů

a) Sociální soužití – případné pozemkové neshody, problematika vzrostlých stromů zastíňujících okolní pozemky, hlučné chování, nepořádek v chatových osadách, stížnosti chatařů či naopak vzájemná spolupráce, komunikace mezi chataři

- *zeptat se – CH, OB*

b) Společenství chatařů – existence chatových výborů, zahrádkářské sdružení, zábavy organizované chataři, společné řešení problémů v osadě

- *zeptat se – CH*

H. Vztahy mezi představiteli obcí a chataři, vztahy mezi trvale žijícími obyvateli a chataři

a) Vztahy mezi představiteli obcí a chataři – pozitivní, negativní, neutrální, problematika odpadů, poplatků obci, spolupráce obce a chatařů na jednání, zájem chatařů o územní plán obce

- *zeptat se - CH, OB*

b) Vztahy mezi trvale žijícími obyvateli a chataři – pozitivní, negativní, neutrální, vzájemná spolupráce a výpomoc, hlučné chování, problematika přístupů na pozemky

- *zeptat se - CH, OB*

Vysvětlivky:

pokyny pro terénní průzkum –TP

pokyny pro rozhovory s chataři – CH

pokyny pro řízený rozhovor s představiteli obcí – OB

pokyny pro řízený rozhovor s úředníky na stavebních úřadech – SÚ

Zdroj: doc. RNDr. Jan Kubeš, CSc. (2012)

5.4 Řízené rozhovory s pracovníky stavebních úřadů a se zástupci obecních úřadů

Otázky, které byly úředníkům v této fázi praktické části práce pokládány, jsou uvedeny již výše v tabulce 2, ale obecně je lze shrnout do těchto okruhů: ochrana přírody a vodních zdrojů, nebezpečí povodní a ochrana před nimi, myslivost a lesnictví, urbanismus a územní plánování chatových osad, problematika splašků a pevného odpadu, stav komunikací a vztahy chatařů s představiteli obcí a trvale bydlícími.

Významnými aktéry, na které jsme se obraceli nejprve, se stali úředníci stavebních úřadů, kteří rozhodují o udělení povolení staveb, stojí za těmito projekty a taktéž za samotnými kolaudacemi chat. Konečné slovo mají také u žádostí o přestavbu chat či při jejich dalších případných úpravách a změnách. Rozhodnutí, jimi vydávaná, se však netýkají pouze chat samotných, ale zasahují dále do otázek náležejících k výstavbě nebo změnám v technické a dopravní infrastruktuře. Také zde máme možnost nahlédnout do územních plánů obcí, které nejsou zveřejněny na internetu. Řešené území spadá pod čtyři hlavní stavební úřady nacházející se v Sušici, Horažďovicích, Strakoncích a

Volyni. Velmi zanedbatelné procento území spadá pod stavební úřady v Kašperských Horách a ve Vimperku, z tohoto důvodu zde úředníci byli oslovováni pouze pro doplnění některých informací. Všichni aktéři byli v první fázi osloveni formou e-mailu, kde bylo vysvětleno, čím se naše práce zabývá a jaké informace bychom od nich potřebovali získat. Samozřejmě ne všichni s námi byli ochotni komunikovat, případně nám zaslali pouze několik strohých a obecných odpovědí. Některé úřady naopak projevíly ochotu nám pomoci a následovala tudíž osobní schůzka, kde byly probírány konkrétní problémy dané části řešeného území. Velkou vstřícnost ukázali především úředníci ve Strakonících a jelikož svoje území poměrně dobře znali, byli ochotni se podělit i o svoje osobní zkušenosti.

Jelikož je problematika kladených otázek značně rozsáhlá, probíhaly rozhovory nejen na stavebních úřadech, ale také na odborech životního prostředí. Zde bylo jednáno především s úředníky v Sušici, ve Strakonících a také ve Vimperku, kteří nám neposkytli pouze všeobecné informace, ale snažili se uvádět i konkrétní problémy, se kterými se za svoje dosavadní působení na úřadech setkali. Část řešeného území však zasahuje do NP a CHKO Šumava a přesahuje tak kompetenci představitelů odborů životního prostředí. Bylo tedy nutné obrátit se i na pracovníky NP a CHKO Šumava v Kašperských Horách, kteří poskytli doplňující informace v okruhu otázek týkajících se ochrany přírody.

V poslední řadě směřovaly dotazy i na představitele samotných obcí ležících v řešeném území, především kvůli určitým problémům konkrétních osad spadajících pod jejich správu. Ani zde však nebylo jednání vždy jednoduché a úspěšné, i proto docházelo k osobním schůzkám v menší míře.

5.5 Zpracování dat do tabulek a map

Veškeré údaje, které jsme během terénního mapování a dotazování v řešeném území získali, byly zpracovány do přehledné a obsáhlé tabulky, map a využity pro vypracování kapitoly 7. V první řadě bylo potřeba přiřadit názvy jednotlivým chatovým oblastem, které se v řešeném území nacházejí. Dle článku Kubeš (2011) a mapy, jež obsahuje, jsme zjistili, že území je složeno ze dvou těchto oblastí. První z nich byl přiřazen název podle řeky, která jí protéká, název tedy zní chatová oblast Otava. Druhá oblast získala svůj název podle další řeky protékající řešeným územím, Volyňky, ale jelikož i řeka Otava sem svým tokem zasahuje, došlo ke vzniku složeného názvu

chatová oblast Střední Otava a Volyňka. V následující fázi tvorby tabulky bylo potřeba oblasti rozdělit na jednotlivé chatové okrsky, přičemž zde bylo využito existence čtyř měst a vytvoření tak stejnojmenných okrsků, jež musely nezbytně ležet v katastrálním území příslušného města. Zbylé okrsky byly utvořeny dle polohy vůči městům a řekám řešeného území. Určitou roli zde hrála i typologie samotných osad, v jejichž důsledku mají například okrsky u měst převážně zahrádkový charakter, oproti tomu okrsky mezi městy charakter spíše rekreační.

U chatových osad bylo nutné dodržet pravidlo uvedené například v práci Kubeš (2004b), které za osadu považuje uskupení o 5 a více chatách. Chaty vyskytující se v menším počtu či jednotlivě nebyly v rámci práce zaznamenávány. Názvy pro chatové osady vznikaly na základě spojení názvu katastrálního území, na němž osada leží, spolu s místním názvem či bližší specifikací polohy osady. Pro snazší orientaci v prostoru a pozdější vyhledávání došlo ještě k připojení číselného kódu základní sídelní jednotky, kterou je osada součástí^[10].

Tabulka dále obsahuje počty chat za oblasti, okrsky i samotné osady. Přehledně je zde zaneseno i zastoupení počtu chat dle architektonicko-stavební typologie a pravděpodobné doby výstavby. V posledních dvou sloupečcích je pak uveden typ celé chatové osady dle architektonicko-urbanistické i funkční typologie.

Na základě vypracování této tabulky byly následně vytvořeny dvě mapy. Mapa 1 a, b přehledně zobrazuje chatové okrsky a jejich chatové osady v rámci celých chatových oblastí. Pro přehlednost byla každému okrsku přidělena odlišná barva a u osad je pro snazší orientaci uveden číselný kód ZSJ. Mapa 2 a, b zachycuje typy a velikost osad dle architektonicko-urbanistické typologie. Chatové osady jsou zde znázorněny pomocí kruhů, jejichž velikost přímo úměrně odpovídá velikosti osad. Různé barvy kruhů představují typy chatových osad.

Napříč celou touto prací taktéž nalezneme fotografie chat a jejich okolí, které byly pořízeny v průběhu terénního mapování chatových osad.

6. ANALÝZA ÚZEMNÍ STRUKTURY CHATAŘENÍ V ŘEŠENÉM ÚZEMÍ

6.1 Územní rozložení chat, chatových osad a okrsků

Řešené území se rozkládá na ploše dvou krajů, Plzeňského a Jihočeského, proto se i z tohoto důvodu skládá ze dvou chatových oblastí, chatové oblasti Otava a chatové oblasti Střední Otava a Volyňka. Druhá z jmenovaných se v řešeném území nenachází v celém svém rozsahu, ale zasahuje sem pouze svojí polovinou.

Z přehledné tabulky 3, která je uvedena v přílohách, se dozvíme, že počet chat se zde vyskytujících byl stanoven na celkových 1 996 chat zastoupených v 85 osadách. Velikost jednotlivých osad je značně rozmanitá, vyskytují se zde malé osady pouze o 5 chatách, ale i velké osady s více než 70 chatami. V chatové oblasti Otava se nachází 36% chat, absolutně tedy 728 chat v 30 osadách. Početně jednoznačně převažuje chatová oblast Střední Otava a Volyňka, jež tvoří 64% a chaty se zde nacházejí v 55 osadách v počtu 1268 chat. Jedním z možných vysvětlení tohoto nerovnoměrného rozložení může být značné množství kempů a tábořišť nalezených podél Otavy, jakožto oblíbené vodácké řeky (Kolektiv 2007) a tudíž je zde pravděpodobně větší tradice komerčního druhu rekreace než-li našeho individuálního druhu. Naproti tomu Volyňka se řadí mezi nevýznamné vodácké řeky, množství kempů či tábořišť je tedy minimální, ale v celé délce jejího toku nacházejícího se v řešeném území se v přerušovaném pásu táhnou chatové osady. Komerční chatové osady se však pro účely naší práce nezaznamenávaly, jelikož ta je zaměřená pouze na druh individuální rekreace. Mnoho z těchto osad bylo však jmenovitě zmíněno v kapitole 3.4 věnující se rekreaci a cestovnímu ruchu.

Jelikož se v řešeném území, oproti významným chatovým oblastem (Kubeš 2011) nacházejících se podél přehrad, nádrží a velkých rybníků, vyskytuje poměrně mnoho měst (Sušice, Horažďovice, Strakonice, Volyně), přibližně 50% chatových osad (viz. tabulka 3) je vázáno právě na ně. Pro srovnání můžeme uvést souběžně zpracovávanou bakalářskou práci kolegy Tomáše Vokrouhlíka, který ve své chatové oblasti, jež patří mezi ty významné, nemá zaznamenáno ani jedno město. Nejvíce osad, celkem 21, je vázáno na město Strakonice a nacházejí se zde i dvě největší osady v území – Strakonice – Šibeniční vrch I (301663) a Strakonice – U Řepické zastávky (301663). V těchto případech koncentrace u měst a jejich zázemí se jedná typově většinou o zahrádkové či zahrádkovo-rekreační chaty a tvar osad se vyskytuje zejména ve formě

shluků. Součástí osad nacházejících se v zázemí měst jsou také ojediněle se vyskytující rekreační domky, které však ani v jednom z případů nevytváří typově homogenní osadu.

Z druhé poloviny osad, které neleží v zázemí měst, se pouze 50% táhne v liniích přímo podél řek řešeného území. V mnoha případech však tyto linie nejsou souvislé, ale vlivem přírodních překážek, jako jsou například prudké svahy či prudké stěny skal, kde není možné chatu postavit, jsou zpřetrhané. Z hlediska typologie se zde nachází převážně chaty rekreační. Příkladem, kde byla zaznamenána největší koncentrace tohoto typu uspořádání chat, je pás podél řeky Volyňky táhnoucí se od Nemětic až do Radošovic. Jmenovitě se jedná o chatové osady Nemětic – Hradec (104523), Nemětic – Za Levčem (104523), Strunkovice nad Volyňskou – u jezu (157171), Přední Zborovice – pod obcí (157163), Přední Zborovice – nad obcí (157163), Radošovice – u jezu (138592), Radošovice – Za řekou (138592) a Radošovice – obec (138592). Zbývajících 50% osad je vázáno především k menším obcím a jejich okolí, příkladem je jedna z nejmenších osad v území Čkyně – pod silnicí (024210), která obsahuje minimální počet chat nezbytných k definování chatové osady.

6.2 Typová rozmanitost chat a chatových osad

Při analýze typové rozmanitosti chat a následně i chatových osad jsme vycházeli z teorie chataření a z definic uvedených již výše v kapitole 4.

Jak již bylo uvedeno v kapitole 3.3 řešené území se skládá z 33 obcí, z čehož čtyři jsou města a taktéž v kapitole 6.1 bylo nastíněno, že na města a následně i menší obce je vázáno velké procento zahrádkových chat. Z tohoto faktu vyplývá, že tento typ chat má v území značnou převahu, v absolutním počtu se jedná o 958 chat, což činí 48% všech chat. Velké zahrádkové osady se nacházejí především ve Strakonicích či Sušici. Menšími osadami v zázemí obcí jsou například osady Čkyně – nad vlakovým nádražím (024210) nebo Katovice – Na Kolčavě (064521).

Druhým nejvíce zastoupeným typem chat jsou chaty rekreační, které se nacházející převážně v přírodně atraktivním a klidném prostředí podél řek nebo ve větší vzdálenosti od obcí. V řešeném území jsou zastoupeny 30,2%, což v absolutní počtu čítá 602 chat. Mezi největší osady s tímto typem chat patří osady Nové Městečko – Annín (026514), nacházející se v lákavém prostředí CHKO Šumava nebo Přední Zborovice – pod obcí (157163) v malebném okolí toku řeky Volyňky.

16,6% území tvoří zahrádkovo-rekreační chaty, nacházející se podobně jako zahrádkové chaty, v zázemí měst či podél komunikací z nich vycházejících. Nejvíce bychom jich mohli zaznamenat taktéž v zázemí Strakonice, jmenovitě Strakonice – U Blatského rybníka I (301728), Strakonice – U Řepické zastávky (301663), Strakonice – Podskalí (301728) a v jejich blízkém okolí, Řepice – obec (142123) či Nový Dražejov - obec (301736). I u druhého největšího města v území, Sušice, nalezneme několik těchto typů chat, příkladem Sušice – Dlouhoveská (159662).

Nejmenší podíl zastoupení tvoří v řešeném území rekreační domky, pouze 3,4 % a architektonicko-specifické chaty, 1,8%. Avšak ani jeden z těchto uvedených typů chat netvoří samostatnou chatovou osadu, nýbrž byly nalezeny jako menšinová součást jiného typu osady. Rekreační domky jsou jakýsi předstupeň k objektům určeným k trvalému bydlení a jsou budovány na okraji měst. Tento jev byl zachycen například v osadě Strakonice – U Židovského Hřbitova (301728).

Výše uvedené zastoupení chat v řešeném území bylo popsáno dle architektonicko-stavební typologie. V naší práci se však zabýváme i funkční typologií, která se může od předešlé typologie lišit, avšak v našem případě docházelo k málo znatelným změnám. Zahrádkové chaty stále tvoří se svými osadami převahu v území, dále jsou zde zastoupeny rekreační typy chatových osad a nejméně vyskytující se jsou zahrádkovo-rekreační typy. Rekreační domky jsou taktéž pouze součástí některé z výše uvedených osad, ve kterých nemají příliš výrazné procento zastoupení.

7. ÚZEMNĚ ROZVOJOVÉ PROBLÉMY SPOJENÉ S CHATAŘENÍM A JEJICH ŘEŠENÍ

Předmětem této nejdůležitější kapitoly je shrnutí všech poznatků získaných na základě terénního mapování, dotazování chatařů a řízených rozhovorů s představiteli veřejné správy. Následující text je rozdělen dle okruhů problémů, jimiž jsme se zabývali po celý průběh bakalářské práce a obsahuje rovněž pokusy o navržení řešení k některým z nich. Snahou bylo obsáhnout celkovou problematiku týkající se řešeného území, avšak pro přiblížení byly použity příklady z konkrétních osad.

7.1 Způsoby ochrany přírody a vodních zdrojů

Na základě informací uvedených v kapitole 3.2 byl na území chatové oblasti Otava zjištěn výskyt obou velkoplošných zvláště chráněných území, avšak v části kam zasahuje Národní park Šumava nebyla zaznamenána žádná chatová osada. Z tohoto důvodu se v bakalářské práci nebudeme ochranou přírody v NP dále zabývat. V Chráněné krajinné oblasti Šumava byly při terénní práci zmapovány dvě chatové osady, jmenovitě Nové Městečko – Annín (026514) a Nové Městečko – za Mouřenínem (026557), z čehož obě leží ve 3. zóně CHKO. Dle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny ve znění pozdějších předpisů je na území celého CHKO zakázáno například:

- *zneškodňovat odpady mimo místa vyhrazená se souhlasem orgánu ochrany přírody*
- *tábořit a rozdělávat ohně mimo místa vyhrazená se souhlasem orgánu ochrany přírody*
- *povolovat nebo uskutečňovat záměrné rozšiřování geograficky nepůvodních druhů rostlin a živočichů*
- *provádět chemický posyp cest^[11]*

Záměrně byly ze zákona vybrány body, které se nejvíce dotýkají i samotných chatařů a ti jsou tedy povinni tato nařízení při svém pobytu na chatě bezpodmínečně dodržovat. I přes tento fakt bylo potvrzeno pracovníky NP a CHKO Šumava v Kašperských Horách, že dochází k problémům s rozšiřováním geograficky nepůvodních druhů rostlin. Někteří chataři za účelem zkrášlení okolí chaty vysazují různé druhy okrasných rostlin, které se

následně mohou šířit po toku řeky Otavy. Náklady na jejich chemické zlikvidování jsou poté značně veliké a celý proces je poměrně časově náročný. K jistým omezením dochází i při zajištění technické infrastruktury, zejména elektrického vedení. CHKO Šumava již v současnosti upřednostňuje a povoluje, jako jeden z orgánů ochrany přírody, především rozvod elektřiny pomocí podzemních kabelů, jelikož nadzemní varianta je z hlediska údržby poměrně náročná. Nutné je zde pravidelné udržování ochranného pásu podél vedení, což dle slov pracovníků NP a CHKO Šumava narušuje krajinný ráz, který je dle zákona č. 114/1992 definován jako „*přírodní, kulturní a historická charakteristika určitého místa či oblasti*“^[11] Zaměstnanci dále také uvedli, že v rámci jeho zachování není v řešeném území doporučována výstavba objektů individuální rekreace, ke které však i přesto dochází. Jednou z často využívaných oklik je zkolaudování tohoto objektu na objekt určený k trvalému bydlení, jehož výstavba ve 3. a 4. zóně není zákonem zakázána. Z tohoto důvodu je problém spočívající v dalším budování chat téměř neřešitelný. Následné architektonické a urbanistické nároky na stavbu jsou součástí práce Kolektiv (2012). Případný vznik nové chatové osady pracovníci prakticky vyloučili, jelikož není v souladu s koncepcí CHKO.

V rámci soustavy chráněných území Natura 2000 se v řešeném území nacházejí tři EVL (viz. kapitola 3.2), avšak pouze do největší z nich (EVL Šumava) jsou situovány chatové osady, jmenovitě se jedná o osady Nuzerov – Ke skále (159735), Dolní Staňkov – Páteček I a II (159743), Dolní Staňkov - Volšovka (159743) a rovněž osady, jež jsou součástí CHKO Šumava. Ohledně stávajících chat zde nejsou vydána žádná speciální omezení a při případné nové výstavbě dochází ke zpracování odborného posudku, který zhodnocuje vliv na evropské stanoviště či na stanoviště evropsky významných druhů a na jeho základě se posléze stavba doporučuje či naopak nedoporučuje, jak nám bylo taktéž sděleno zaměstnanci CHKO Šumava. I přes tuto absenci konkrétních omezení a specifik je chataření řazeno v rámci této lokality mezi jeden z negativních vlivů^[11].

Součástí řešeného území je taktéž 8 maloplošných zvláště chráněných území (viz. kapitola 3.2), avšak ve většině případů jsou ve značné vzdálenosti od chatových osad, které by mohly způsobovat případné negativní dopady. Pouze přírodní památka (PP) Ryšovy je situována do větší blízkosti několika osad ležících na území města Strakonice, Strakonice – Na Vinici (301655), Strakonice – Na Radomyšlské (301671), Strakonice – Šibeniční vrch I a II (301663) a Strakonice – U Řepické zastávky (301663). Dle zákona č. 114/1992 Sb. je v okolí PP stanoveno ochranné pásmo v šířce 50 m, do něhož již samotné osady přímo nezasahují, přesto by se však chataři měli

v tomto úseku vyvarovat především vytváření dočasných či trvalých skládek nebo jiného ukládání odpadu (Kolektiv 2006).

Další z problematik řešených v rámci této kapitoly jsou vodní zdroje a jejich ochranná pásma. Dle zákona č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon) jsou stanoveny dva typy ochranných pásem, I. a II. stupeň. Ochranné pásmo I. stupně se v rámci řešeného území, ve vztahu k chatovým osadám, nevyskytuje, avšak ochranná pásma II. stupně, jejichž součástí jsou i chatové osady, jsou situována především do dvou větších lokalit^[35]. Nejrozsáhlejší ochranné pásmo s největším počtem chat se rozpíná mezi obcemi Čkyně a Nišovice a dle zákona č. 254/2001 Sb. „je zde zakázáno provádět činnosti poškozující nebo ohrožující vydatnost, jakost nebo zdravotní nezávadnost vodního zdroje, jejichž rozsah je vymezen v opatření obecné povahy o stanovení nebo změně ochranného pásma.“^[36]. V praxi může tedy ze strany chatařů docházet, na základě neukázněného přístupu k zneškodňování odpadních vod ze septiků či jímek, k ovlivňování kvality podzemních vod, čemuž lze však včasným vyvážením a kontrolou těchto zařízení zabránit. Konkrétní problém této povahy nebyl doposud v řešeném území vodoprávním úřadem zaznamenán – potvrzeno úředníky z odboru životního prostředí městského úřadu ve Strakonících, do jehož kompetence spadají obě ochranná pásma II. stupně v území.

7.2 Přírodní nebezpečí pro chatové osady

„Povodně jsou přírodní fenomén, kterému nelze zabránit a pro Českou republiku představuje největší přímé nebezpečí v oblasti přírodních katastrof a může být i příčinou závažných krizových situací, při nichž vznikají nejenom rozsáhlé materiální škody, ale rovněž ztráty na životech obyvatel postižených území a dochází k rozsáhlé devastaci kulturní krajiny včetně ekologických škod.“ (Kolektiv 2009)

Toto konstatování již předjímá, že povodně představují i pro chatové osady největší přírodní nebezpečí, a i proto je jim v rámci této kapitoly věnován největší prostor. Chatové oblasti jsou vymezeny na základě toků Otavy a Volyňky, z čehož vyplývá, že nejbližší okolí těchto řek bude pravděpodobně povodněmi v pravidelných či méně pravidelných intervalech ohrožováno, proto bylo na povodňových mapách prozkoumáno záplavové území pro dvacetileté až stoleté vody a taktéž i rozsah aktivních zón vůči poloze osad a zásady pro jednání v nich^[37]. Jedním z konkrétních příkladů omezení chování v záplavových zónách, je zákaz skladování palivového dřeva

v blízkosti řeky, což bylo potvrzeno například chataři v osadě Lčovice – Konopice (024252). Existuje několik webových serverů, které zpřístupňují povodňové mapy zobrazující různou úroveň ohrožení povodněmi, například na mapách pod správou Českého hydrometeorologického ústavu jsou přehledně vyznačeny oblasti s potenciálně významným povodňovým rizikem^[38]. Zjistili jsme tedy, že nejvíce jsou ohroženy intravilány měst ležících na Otavě a jejich okolí a jedním z nejnebezpečnějších úseků je pás táhnoucí se od obce Annín až do města Sušice, ve kterém se nachází několik chatových osad.

Při terénním mapování a rozhovory s chataři byly potvrzeny informace z povodňových map, že nízko položené chaty, které jsou situovány do blízkosti toků řek se střetávají s neustálým ohrožením ze strany vodního živlu. V případě menších záplav se jedná zejména o zaplavování pozemků chat a následné poničení jeho vybavení, u zahrádkových osad dochází k devastaci menších zahradních altánů, barelů na dešťovou vodu či záhonů a menších ovocných keřů. Největší problémy pro chatové osady v těchto rizikových lokacích však představují velké povodně, především povodně v srpnu roku 2002, které zasáhly nejen chaty v těsné blízkosti toku, ale i chaty umístěné na vyvýšených místech, ve stráních a na menších kopcích, které jsou v případě menších povodní před vodou relativně chráněné. Došlo k poničení chat a jejich vybavení, v některých případech k narušení statiky chat – zjištěno například v osadě Lčovice – Konopice (024252) a u menších zahrádkových chat dokonce k nenávratnému zničení. Dle povodňových map jsou v největším ohrožení konkrétně především osady Nové Městečko – Annín (026514) či Horažďovice – U Kozlovské stráně (302121), jelikož leží přímo v aktivních zónách záplavového území^[37]. V těchto zónách je dle zákona č.254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon) § 67 zakázáno povolovat, umisťovat či provádět stavbu, avšak i přes tento fakt bylo v jedné z výše uvedených osad zaznamenáno výrazné rozšíření stávající chaty, což se zajisté nedá zahrnovat mezi údržbu či stavební úpravy, jež jsou tímto zákonem povoleny za předpokladu, že nedojde ke zhoršení odtokových poměrů^[36]. Na místě je tedy otázka, jak tomuto obcházení zákona zamezit a zajistit jeho důslednější dodržování. Možností je přísnější kontrola stavebními úřady a na straně druhé zaměstnávání nepodplatitelných úředníků, avšak tato problematika nedodržování zákonů je celorepublikový jev, jehož řešení je značně komplikované.

Jestliže jsou chaty již nevhodně lokalizovány vzhledem k povodňovému nebezpečí, je nezbytné zajištění některých protipovodňových opatření či alespoň

varování před ním. Zahrádkové či zahrádkovo-rekreační osady, které jsou součástí měst, jsou před povodněmi, stejně jako trvale žijící obyvatelé, varováni pomocí městského rozhlasu, jak bylo potvrzeno tajemníkem městského úřadu ve Strakoniciích panem Ing. Janem Tůmou. Rovněž také uvedl příklad nejvíce ohrožených osad na území města, kterými jsou Strakonice – U Blatského rybníka I a II (301728), ležící v těsné blízkosti řeky Volyňky. Při velkých povodních v roce 2002, zde voda dosahovala výše až 1,5 m a ohroženy bývají i při dvacetileté vodě. Dalším ze způsobů varování jsou kontroly prováděné městskou policií ve spolupráci s povodňovou komisí daného města, kteří v osadách informují zahrádkáře o možném povodňovém nebezpečí, což nám bylo mimo jiné řečeno i na odboru životního prostředí městského úřadu v Sušici paní Ing. Ivanou Zemenovou. Problém nastává především u rekreačních osad ve větší vzdálenosti od obcí, jelikož chataři se zde nevyskytují soustavně a v mnoha případech nejsou ani obyvateli přilehlých obcí či měst, na rozdíl od chatařů v zahrádkových či zahrádkovo-rekreačních osadách. Nejvýstižnějším příkladem je rekreační osada Nové Městečko – Annín (026514), kde chataři pocházejí z různých území nejen v rámci České republiky, ale i zahraničí (problematikou vztahů mezi chataři se dále více zabývá kapitola 7.7). V těchto situacích není proto v silách veřejných institucí zajistit informovanost chatařů o případných povodních. Zde je tedy možným řešením iniciativa ze strany samotných chatařů, kteří mají několik možností, jak se o nebezpečí dozvědět. Kromě prostudování výše uvedených povodňových map, by bylo vhodné průběžné sledování webu Hlásné a předpovědní povodňové služby^[38], zajišťovaným Českým hydrometeorologickým ústavem, kde je uveřejněna i modelová předpověď na několik nejbližších dní. Pro starší chataře nevlastící počítač s internetem je možnou alternativou sledování Teletextu.

Města a obce mají zbudována protipovodňová opatření na ochranu zastavěného území nebo jsou, dle slov starostů některých obcí, v rámci příprav, avšak pro chatové osady žádná speciální opatření budována nejsou. Ochrana majetku tedy zůstává výhradně v rukou chatařů, kteří si chaty před velkou vodou musí zabezpečit sami. Jedním z příkladů takového zajištění je vytvoření násypů v osadě Nové Městečko – Annín (026514) na řece Otavě.

Foto 13 a, b Úpravy koryt na Otavě (Krinedlová, D. 2013)

Důležitým orgánem zajišťujícím protipovodňové opatření na dvou hlavních řekách, Otavě a Volyňce, v řešeném území je také Povodí Vltavy. Součástí dokumentu Plán oblasti povodí Horní Vltavy jsou návrhy jednotlivých opatření, která by měla být na řekách uskutečněna (Kolektiv 2009). Ve vztahu k chatovým osadám se jako nezbytná jeví realizace protipovodňových opatření typu pevných konstrukcí ve smyslu ohrázování toků v pásu podél řeky Volyňky od obce Nemětice až po obec Radošovice, kde se nachází největší koncentrace rekreačních chat v řešeném území. V plánu jsou i opatření v intravilánech jednotlivých měst nacházejících se na tocích řek, z nichž však bylo doposud v rámci programu Podpora prevence před povodněmi II, jehož cílem je snížení úrovně ohrožení a povodňových rizik v záplavových územích vodních toků, uskutečněno pouze opatření pro město Strakonice^[39]. V tomto případě došlo k sérii kroků, jež vedly k rozšíření průtočných profilů Otavy a Volyňky. Na Otavě byly zvýšeny hráze a vytvořeny nové nábřežní zdi, což zajišťuje rezervu 30 cm nad úroveň průtoku stoleté vody. Podobná opatření byla využita i pro úsek řeky Volyňky, který se nachází nedaleko rizikových osad Strakonice – U Blatského rybníka I a II (301728). Náklady na tuto stavbu činily celkem 99 miliónů Kč^[39].

Foto 14 a, b Protipovodňová opatření na Otavě u soutoku s Volyňkou (Zdroj: ^[39])

Obecně lze ale říci, na základě rozhovorů s chataři, že opatření v rámci jejich osad probíhala v menší míře a ve většině případů spočívala pouze v prohloubení koryt řek.

Dalším přírodním nebezpečím, jehož výskyt byl v řešeném území při rozhovorech s chataři zjištěn ve větší míře, je pád stromů. Tato problematika je výsadou především osad ležících na okraji lesů či osad situovaných přímo do lesních komplexů. Znatelnější problémy byly zaznamenány především v osadách Nuzerov – Ke skále (159735), Sušice – Divišovská dráha (159662), Malenice – Na brtích (090727) a taktéž v pásu osad ležících u toku Volyňky od obce Nemětice po obec Radošovice, kde jsou chaty převážně schovány v lesích. K nejzávažnějšímu ohrožení došlo v roce 2007, kdy se nad Českou republikou přehnal orkán Kyrill. Chataři z osady Nuzerov – Ke skále (159735) bylo potvrzeno poničení střech kvůli pádu stromů, jež byl způsoben tímto orkánem. V zásadě však ohrožení v těchto oblastech přetrvává i v případě menších větrných událostí, za nichž taktéž dochází k poškozování střech či jiných dalších součástí chat. Na vině je výrazně převažující počet jehličnatých stromů nad stromy listnatými, které mají znatelně hlubší kořenový systém a nebezpečí jejich vyvrácení je při těchto událostech nižší. V rámci prevence však skladbu lesa ovlivnit nelze a jediným řešením je pokácení stromů představujících nejznatelnější riziko. V tomto případě jsou však nutná povolení lesní správy či odborů životního prostředí, jejichž vydání není samozřejmostí a značné množství chatařů se tedy raději uchyluje ke kácení načerno, i za možnosti udělení pokuty.

Ke kuriózní situaci došlo v chatové osadě Nové Městečko – Annín (026514), která je situována do lesního celku. Obec si byla vědoma nebezpečí, které zdejší stromy přinášejí a rozhodla se v rámci ochrany majetku zahájit kácení některých z nich. Několik chatařů se však proti tomuto jednání ohradilo z důvodu ztráty soukromí a obec byla nucena kácení zastavit. Na tomto modelovém příkladu můžeme vidět, že chataři se nebezpečí v některých případech vystavují dobrovolně sami a svým chováním zamezují ostatním řádně a legálně tuto problematiku řešit.

Další možná nebezpečí, ke kterým v osadách dochází, jsou sesuvy půdy a požáry. V řešeném území byl výskyt tohoto druhu ohrožení zaznamenán jen ojediněle a bez následků pro osadu jako celek. K menšímu požáru chaty došlo například v osadě Strakonice – Šibeniční vrch II (301663), jehož důvodem bylo vzplanutí zastaralých krbových kamínek. Chataři by v těchto případech měli ve vlastním zájmu a v zájmu svých sousedů věnovat zvýšenou pozornost stavu těchto zařízení, aby se podobným událostem předešlo. Zejména neodborná instalace a zanedbaná údržba vede

k pravděpodobnějšímu vzniku tohoto druhu požáru. Drobné sesuvy půdy na pozemcích v okolí chat, především při silných deštích, byly při rozhovorech zjištěny v osadě Sušice – Na Dlouhém poli (159662) nebo Nové Městečko – Annín (026514), která v této práci často slouží jako modelová osada. Prevence v těchto případech spočívá ve správném odvodu povrchové vody, v méně závažných situacích stačí například pouze vysazení vhodných druhů zeleně pro podporu stabilnějšího podloží.

7.3 Zemědělství, zahrádkaření, sportovní rybaření, myslivost a lesnictví ve vztahu k chataření

Jednou ze zkoumaných problematik byly i vztahy mezi chataři a zemědělci, z jejichž strany může v některých případech docházet k ohrožení, které je zapříčiněno především zemědělskými chemickými postřiky nebo hnojením. Chatařům, hlavně tedy zástupcům z řad zahrádkových a zahrádkovo-rekreačních osad, může být následně znehodnocována úroda či v krajních případech znečištěna voda ve studních. Při terénním mapování a následných rozhovorech nebylo zjištěno závažnější pochybení ze stran zemědělců. Avšak u některých zahrádkových osad sousedících s poli bylo u chatařů zaznamenáno znepokojení či mírná obava z těchto postřiků. Řešení se zde nabízí ve správné komunikaci se zemědělci a informovanosti o používaných látkách. V případě, že tyto produkty nějakým způsobem mohou úrodu znehodnocovat, je namísto domluva se zemědělci a případné vynechání ošetření úseku v blízkosti zahrádek z jejich strany.

Jak již bylo několikrát uvedeno, zahrádkové chaty mají procentuálně nejvyšší zastoupení v řešeném území, z tohoto důvodu se zde se zahrádkařením setkáváme velice často. Osady tohoto typu jsou především součástí zázemí měst a zde jsou také některé z nich sjednocovány pod záštitu Českého zahrádkářského svazu (ČZS), příkladem může být zahrádková osada Horažďovice – Nad Jitexem (302121). V těchto případech jsou zde stanoveni předsedové jednotlivých základních organizací, kteří vybírají jednou ročně členské příspěvky, jež v současnosti činí 100 Kč^[40]. Největší zastoupení mezi zahrádkáři tvoří občané důchodového věku, kteří se mezi sebou znají dlouhá léta a spojuje je vášeň pro tuto činnost. Mnohdy tento fakt zajišťuje poklidný průběh řešení problémů, mezi které může patřit například hlučnost či poškození cizího majetku hospodářskými zvířaty, jejichž chov byl zaznamenán ve většině zahrádkových osad, přerůstání ovocných stromů a následné stínění nebo zanedbaná údržba některého

z pozemků, ze kterého dochází k šíření plevelu či škůdců na okolní zahrady. Na základě rozhovorů s chataři bylo zjištěno, že díky těmto vazbám jsou pokojným způsobem řešeny neshody například v osadě Řepice – Písecká (142123). K větším konfliktům a střetům zájmů dochází především kvůli současnému trendu stavění rekreačních domků či objektů určených k trvalému bydlení v těchto osadách. Příjezdové komunikace jsou mnohdy nezpevněné a nejsou uzpůsobené k větší zátěži, kterou obyvatelé těchto objektů představují (více o problematice infrastruktury pojednává kapitola 7.5). Taktéž vzniká narušení celkové vize, která spočívá v zahrádkaření a tímto je měněna spíše do rekreační podoby, více se této problematice věnuje kapitola 7.4 týkající se územního plánování.

Problém, se kterým jsme se při terénní práci v těchto osadách často setkávali, představovalo komplexní oplocení celých osad a jejich uzamčení, což nám ztěžovalo správné určení počtu chat a jejich typů, například Strakonice – Na Ostrovcí (301728) nebo Strakonice – Sídliště (159027). Naopak pro chataře je tento způsob zajištění velice vhodný, jelikož komplikuje zlodějům či vandalům vstup do osad na rozdíl od volného vstupu do osad rekreačních.

Řešené území je spjato s řekami, s čímž souvisí i úzká vazba na rybaření. Ačkoliv z celorepublikového pohledu nepatří řeky Otava a Volyňka mezi nejatraktivnější rybářské revíry, jelikož bychom zde nenašli žádné významnější vodní nádrže, rybáři zde své místo nepochybně mají. Nejzajímavějšími úseky lákající příznivce tohoto sportu jsou mimopstruhové revíry mezi Horažďovicemi a Strakonice a pstruhový revír na Otavě ležící v malebném prostředí CHKO Šumava^[41]. Po rozhovorech v terénu a s úředníky nebyl zjištěn žádný závažný konflikt mezi rybáři a chataři, mnoho z dotazovaných přítomnost rybářů často ani nevnímá a nebezpečí konfrontace je tedy sníženo na minimum. Toto tvrzení potvrzují i představitelé odborů životního prostředí, kteří nezaznamenali žádné stížnosti a uvádějí, že rybáři často vyhledávají úseky, které jsou klidnější a vzdálenější od chatových osad. Za jejich působení v úřadech se také neseťkali s problémy ze strany chatařů, kteří by případně mohli znemožňovat přístupy k vodním tokům. Při řešení přestupků zabývajících se neoprávněných zásahem do výkonu práva rybářství taktéž nebylo zjištěno zavinění samotnými chataři. Avšak jedním dechem dodávají, že takovéto chování nemohou vyloučit, jelikož zabraňování pytlacení je především v kompetenci rybářské stráže, která si toho nelegální jednání hlídá sama.

Nejméně se vyskytující problém, s kterým se chataři musejí potýkat, je lesní zvěř. Tento jev byl zaznamenán hlavně v rekreačních osadách, které leží podél vodních toků v blízkosti lesa či přímo v něm, případně u zahrádkovo-rekreačních osad v sousedství lesního komplexu. Chataři a odborem životního prostředí v Sušici byla, kromě výskytu vysoké zvěře, která zejména v zimních měsících chodí okusovat drobné stromky na pozemky chat, jenž plní funkci živého plotu, potvrzena i přítomnost divokých šelem, zejména lišek. Jejich přítomnost byla ve většině případů způsobena neukázněným chováním ve smyslu dlouhodobého skladování starých potravin v kempech a veřejných tábořištích v horní části toku řeky Otavy, což se ovšem přímo dotýkalo i chatařů obývajících chatové osady v blízkosti těchto zařízení. Následný odstřel myslivci je značně komplikovaný a ze stran chatařů byla zaznamenána i nespokojenost s následným hlukem způsobeným střelbou, jenž je rušil při rekreaci. Jediným řešením je zde přísnější dohled nad skladováním odpadů v kempech, aby se případným událostem do budoucna předešlo. Neukázněně se však chovají i někteří chataři, kteří v rámci úspor při topení řeží v okolí řek břehové porosty a v domněnku, že se nedopouštějí nelegálního jednání, v činnosti pokračují. Příslušné orgány o této komplikaci vědí, avšak nikomu nebylo doposud nic dokázáno. Podobně jako u předchozí problematiky, řešení spočívá v častější kontrole či vytvoření upozornění příslušnými úřady, z nichž by se chataři dozvěděli o svém protiprávním chování. Nutností je však také iniciativa samotných rekreatantů, kteří by se měli ve vlastním zájmu lépe informovat o možnostech a zákazech své činnosti.

7.4 Architektura, urbanismus a územní plánování v chatových osadách

Z hlediska architektury se nejen v rámci jednotlivých chat, ale i chatových osad, setkáváme se značnou různorodostí, která vznikla postupnou výstavbou dalších objektů rekreace v okolí již stávajících staveb, ale také přestavbami, dostavbami či dalšími úpravami samotných chat v průběhu let. Názorným příkladem takovéto činnosti a následné nejednotnosti a roztržitosti je chatová osada Strakonice – Na Ostrovcích (301728), v níž bychom vedle rekreačních chat z 50. a 60. let situovaných do svahu směřujícího k toku řeky Otavy, našli i novější rekreační chaty ze 70. let ležící v rovinném terénu nad staršími chatami. Hlavním problémem osady je však nesoulad způsobený pozdějším vznikem zahrádkových chat, jejichž oplocení pohltilo i ostatní rekreační chaty stojící mimo příkrý svah a došlo k porušení pravidla o neoplocování

těchto rekreačních objektů (Kubeš 2004b). Problematika architektonické rozdílnosti mezi různými typy chat, jež jsou v této osadě zastoupeny, je obohacena i o komplikace s rozpadajícími se a chátrajícími chatami staršího data výstavby. Zde ovšem řešení leží na samotných majitelích, kterým se mnohdy vysoká investice do rekonstrukce chat nevyplatí a volí raději snazší cestu ve formě dalšího dlouholetého chátrání stavby. Prevencí proti rozrůstající se stavební neshodě je zásah ze stran stavebních úřadů, avšak zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon) (Doležal a kol. 2006) stavbu těchto objektů značně zjednodušuje a dává tím stavitelům volnější ruku při volbě podoby nové chaty.

Foto 15 a, b Oplocené rekreační chaty (Krinedlová, D. 2013)

Při řešení architektonické rozdílnosti se můžeme setkat i s problematikou „mobilních“ rekreačních chat, které svou nestandardní podobou také značně narušují celistvost dané osady (viz. foto č. 16). V kapitole 7.3 již byla taktéž nastíněna rizika vznikající při zanedbané péči o zahrádkové chaty a jejich okolní pozemky, přičemž řešení je opět na straně vlastníků. Jistou možností skýtá případná existence výboru, jenž by těmto komplikacím měl věnovat pozornost či spolupráce s místními úřady.

Foto 16 Architektonicko-specifická chata (Krinedlová, D. 2013)

Dle článku Kubeš (2004b) lze urbanistické řešení chatových osad rozdělit podle půdorysné typologie na osady liniové a hromadné. Liniové rozmístění je v řešeném

území charakteristické zejména pro rekreační osady ležící podél toku řeky, například osada Horažďovice – u Kozlovské stráně (302121). Výhodou tohoto umístění je větší soukromí než-li u druhého typu, naopak dopravní infrastruktura bývá problematičtější. Nebezpečí zde představuje zejména soukromé vlastnictví určitého úseku komunikace a možnost následného znemožnění přejezdu pro ostatní chataře přes tento pozemek. Jelikož se zde většinou nevyskytuje jiná přístupová cesta, dochází ke vzniku konfliktů mezi chataři. V minulosti byl tento problém řešen i v osadě Lčovice – Konopice (024252), vhodným řešením je zde maximální snaha o vstřícnou komunikaci, krajním řešením je poté volba soudní cesty. Složitě zde většinou bývá i zajištění odvozu odpadu a kontejnery se tedy nacházejí zpravidla na vzdálenějších místech od osad. U hromadných typů k těmto komplikacím dochází méně a v řešeném území mezi ně řadíme zejména zahrádkovo-rekreační a zahrádkové osady v městech a jejich zázemí. Součástí těchto osad bývají například společná parkoviště, ve větší míře se zde vyskytují i funkční nástěnky a dochází k častější spolupráci chatařů, i vlivem existence základních organizací ČZS, než-li v případě liniově rozmístěných osad.

Územní plány jsou v řešeném území zpracovávány danou obcí pro celé její katastrální území, tudíž chatové osady jsou již součástí těchto plánů a nevypracovávají se pro ně žádné další speciální dokumenty. Při rozhovorech vedených s představiteli jednotlivých obcí a chataři nebyl zjištěn žádný zvláštní zájem rekreačních podílet se na tvorbě územního plánu obce. Autorka se domnívá, že větší iniciativa chatařů by mohla v budoucnu předejít některým konfliktům mezi těmito stranami. Vyhlášení stavební uzávěry na výstavbu nových chat nebylo v řešeném území zjištěno, například starosta obce Dlouhá Ves však dodává, že početnější stavba dalších rekreačních chat ve stávajících chatových osadách by z kapacitních důvodů, dle jeho názoru, již nebyla možná. I vznik nových zahrádkových chat je značně omezen, jelikož v mnoha územních plánech je pro tyto pozemky navrženo do budoucna nové funkční využití v podobě výstavby rodinných domů (Strakonice – Na Vinici - 301655), veřejného prostranství (Strakonice – U Blatského rybníka II – 301728) či veřejné zeleně (Kolektiv 2011). Územní plánovací dokumenty současně pro tyto osady stanovují přípustná a nepřípustná využití, z nichž vyplývá například i zákaz stavby objektů pro trvalé bydlení či zařízení pro podnikatelskou činnost, stavby taktéž nesmějí přesahovat plochu 50 m² a výšku 6 m (Kolektiv 2011). Jelikož současným trendem je budování rekreačních domků, nalezneme v plánech plochy určené i pro tyto objekty (Kolektiv 2011), konkrétním

příkladem je osada Strakonice – U Židovského Hřbitova (301728), kde v posledních letech došlo k značnému rozšíření počtu těchto domků (viz. následující foto č. 17).

Foto 17 Rekreační domky (Krinedlová, D. 2013)

Přestože je výstavba objektů určených k trvalému bydlení v zahrádkových osadách na základě územní dokumentace zakázána, při terénním mapování jsme se s tímto jevem setkali. Jedním z možných vysvětlení je dřívější datum vybudování objektu, tedy ještě před vypracováním příslušných plánů. V situaci, ve které se jedná o novostavbu, došlo již ovšem k zřejmému obcházení daných nařízeních. Řešení je velmi složité, ale možností by bylo důkladnější prověřování žádostí o stavební povolení či zaměstnávání důvěryhodných úředníků. Toto jednání na straně druhé ovšem usnadnil již výše zmiňovaný nový stavební zákon č. 183/2006 Sb., který u menších staveb vyžaduje pouze stavební ohlášení.

7.5 Problémy infrastrukturního a technického vybavení chatových osad

Jednou ze zkoumaných problematik v rámci této kapitoly jsou místní komunikace a jejich stav v chatových osadách. Nejhorší situace byla zjištěna v osadách u blízkosti vodních toků či v lesních celcích, kde jsou cesty většinou nezpevněné, často vzniklé pouhým vyježděním, či v lepším případě alespoň vysypané štěrkem či sutí. K nejzávažnějším komplikacím dochází v zimních měsících, kdy se mnoho z těchto cest stává prakticky neprůjezdnými. Na vině jsou jednak obecní úřady, které mají tyto cesty zpravidla ve své správě a do protahování komunikací nechtějí investovat finanční prostředky, což bylo potvrzeno chataři v osadě Nuzerov – Ke skále (159735), kteří se v zimě ke svým chatám v případě většího množství sněhu nemohou dostat. Ale druhým důvodem je také namrzání a zledovatění cest u řek, kdy se průjezd k chatám stává značně nebezpečným, při samotném terénním průzkumu jsme se s tímto rizikem setkali

v osadě Malenice – Na brtích (090727) ležící podél toku Volyňky. S obtížemi se také setkávají chataři vlastníci chaty v prudkém svahu, například v osadě Sušice – Na Dlouhém poli (159662) je jedinou možností k přístupu příkrá polní cesta, která je pro automobily prakticky nesjízdná a zejména pro starší rekreaty s horší pohyblivostí se návštěva chaty stává velkým problémem. Naopak nejlepší situace je zpravidla ve městech, kde je často až k chatám vystavěna zpevněná asfaltová komunikace. V osadách Strakonice - U Blatského rybníka I a II (301728) byla v minulých letech dokonce napříč celou osadou vybudována městem nová asfaltová cesta, ale je potřeba zmínit, že je zároveň využívána jako cyklostezka, což bylo hlavním důvodem investice do tohoto projektu. Jak již bylo ve výše uvedené kapitole 7.3 zmíněno, současným trendem je budování rekreačních domků či objektů určených k trvalému bydlení v zahrádkových či zahrádkovo-rekreačních osadách, což představuje pro zdejší šterkové, polní nebo velice poškozené asfaltové komunikace značnou zátěž. Byly ovšem zaznamenány i případy, kdy výstavba těchto objektů dala impulz obcím k vylepšení a zpevnění cest, jelikož majiteli výše zmíněných staveb byl požadován odvoz odpadu přímo od domů a popelářská auta přispívala k devastaci cest. Obecně lze však konstatovat, že péče ze strany obcí není dostatečná, ale případná řešení jsou komplikovaná, protože obce ve svém rozpočtu nemají dostatek prostředků k budování nových cest a peníze investují do přínosnějších staveb. Chataři jsou tedy velmi často nuceni se o cesty starat sami a případné nedokonalosti upravovat na vlastní náklady.

Foto 18 Nová asfaltová komunikace (Krinedlová, D. 2013)

Foto 19 Zákaz vjezdu do rekreační osady (Krinedlová, D. 2014)

Mezi nejvyužívanější zdroje pitné vody v řešeném území patří studny a vrty, které si chataři ve většině případů budují zvlášť a samostatně na svých pozemcích. V zahrádkových osadách jsme se také mohli setkat s menšími vodárnami, ze kterých je voda rozvedena do jednotlivých chat, příkladem Horažďovice – Nad Jitexem (302121). Několik dotazovaných chatařů si z důvodu vlastní bezpečnosti nechalo vypracovat rozbor kvality vody ve studních, aby ji následně mohli využívat jako pitnou. V případě hlubokých vrtů, v osadě Strakonice – Šibeniční vrch I (301663) až 70 m, je také větší záruka kvalitnější vody, avšak mnoho chatařů těmto zdrojům příliš nevěří a raději se spoléhá na zásoby balených vod. Především po povodních došlo v některých osadách k výraznému zhoršení kvality vody a po následných úpravách koryt i k poklesu hladiny ve studních, což za všechny potvrdili i chataři v osadě Lčovice – Konopice (024252). Při obdobích sucha byl dále zaznamenán problém s vysycháním a chataři, zejména zahrádkáři, se tedy častokrát raději spoléhají na barely, do nichž zachytávají dešťovou vodu, již využívají především k zalévání zahrádek.

**Foto 20 Barely na dešťovou vodu v zahrádkové osadě
(Krinedlová, D. 2013)**

Značným nebezpečím chatových osad je neexistence kanalizace a následný způsob likvidace splašků. Při dotazování chatařů se toto téma ukázalo být dosti choulostivé, avšak i přesto bylo zjištěno, že většina vlastní jímky betonového charakteru. Jelikož se jedná o bezodtoková zařízení, je nezbytné jejich pravidelné a, v případě dlouhodobého pobytu na chatě, i časté vyvážení, aby nedocházelo k znečištění spodních vod. Servis u těchto zařízení zajišťují odborné firmy prostřednictvím fekálních vozů, avšak u chat ležících ve strmých stráních u toků řek je přístup značně komplikovaný. Nejen tyto potíže vedou chataře k minimálnímu či

dokonce žádnému vyvážení a následnému vypouštění splašků do řek a půdy. Takovýto případ byl zaznamenán občany v osadě Sušice – Pod Stráží (327743), která se nachází v poměrně příkrém svahu podél řeky Otavy a posléze oznámen na místním úřadě. Při rozhovoru s pracovníky odboru životního prostředí však bylo zjištěno, že při následné kontrole, kterou zajišťuje vodoprávní úřad ve spolupráci se stavebním úřadem, nebylo nikomu nic prokázáno. Úředníci sami dále uvádějí, že této problematice jsou si vědomi, ale porušení zákona nebylo dosud v žádné osadě zjištěno. Na místě je tedy otázka, zda-li by takovéto kontroly neměly být daleko přísnější, v některých případech by bylo vhodné provádět inspekce častěji a nikoliv pouze na základě stížností. Hlavně v rekreačních osadách se ve velké míře využívá také suchých či chemických záchodů, u nichž je pravidelná údržba rovněž nezbytná, ale záleží na svědomitosti jednotlivých chatařů. Především u nově stavěných rekreačních objektů nebo při rekonstrukcích je v současnosti nejčastější budování komorových septiků, u nichž je vyvážení nutné výrazně méně častěji než-li u jímek, či čistíren odpadních vod, jak nám bylo sdělena na příslušných úřadech. Jen v minimální míře jsou některé chaty v zázemí obcí připojené na místní kanalizaci jako je tomu v případě osady Mutěnice – pod silnicí (100439). O zlepšení situace a realizaci nových kanalizačních řádů se v osadě Nový Dražejov – obec (301736) pokusilo město Strakonice, avšak narazilo na obtížnou domluvu o společné investici mezi vlastníky pozemků. Nutností při řešení a zlepšování situace je tedy nejenom větší pozornost ze stran úřadů, ale také vstřícnost a správná komunikace mezi samotnými chataři.

Foto 21 a, b Suché WC v rekreační osadě (Krinedlová, D. 2013)

Pokud to podmínky v chatových osadách dovolují, jsou zde instalovány kontejnery na komunální, případně i tříděný odpad. Chataři jsou povinni příslušné obci jednou ročně uhrazovat poplatky za odpad, jejichž výše se v řešeném území pohybuje v rozmezí 500 – 700 Kč. V hůře dostupném terénu s nezpevněnými cestami, který neumožňuje příjezd svozové techniky, je využíváno pytlů na odpad, které chataři přinášejí k okrajům osad, odkud je již odvoz možný. V nějakých případech také používají kontejnery v obcích v blízkosti dané osady, avšak v rámci úspor si mnoho z nich vozí odpad do místa svého trvalého bydliště. Zejména v případě zahrádkových osad jsou často umísťovány i kontejnery na biologický odpad, které jsou jednou, v sezóně i dvakrát, týdně vyváženy, což nám bylo potvrzeno zahrádkáři z osady Horažďovice – Nad Jitexem (302121). Pokud špatná infrastruktura nedovoluje přítomnost těchto zařízení, poskytují obce možnost použití sběrných dvorů, avšak mnoho chatařů této eventuality nevyužívá a v lepším případě odpad kompostují na vlastních zahradách, v tom horším ho odvážejí do přilehlých mezí či nedalekých lesů, čímž nepřímo zakládají černé skládky. Vhodný způsob řešení využilo například město Strakonice, které se tomuto jednání snažilo zabránit kontaktováním vedení jednotlivých zahrádkových osad a nabídnutím svozu odpadu v pytlích, ze strany chatařů se však nesetkalo s žádným zájmem. Nefunkční komunikace je jednou z největších překážek k vyřešení jakéhokoliv sporu, což se v rámci této práce mnohokrát potvrdilo a je velmi důležité vyvinout snahu k její nápravě.

**Foto 22 Kontejner v blízkosti zahrádkové osady
(Krinedlová, D. 2014)**

Prakticky do všech osad v řešeném území je dnes již zavedena elektřina, případně není problém se dodatečně připojit. Někteří chataři, především ti starší, tuto možnost využít nechtějí, jelikož přítomnost elektřiny shledávají jako zbytečnou. Hlavním důvodem, který byl při dotazování potvrzen chatařem z osady Horažďovice – Nad Jitexem (302121), je však finanční úspora. Naopak plyn ve většině případů zaveden není, což je řešeno přítomností lahvemi s touto látkou.

Pokrytí území sítěmi mobilních operátorů je již v současnosti poměrně kvalitní a až na výjimky s drobnými výpadky, například v osadě Přední Zborovice – pod obcí (157163) situované do lesního komplexu, je signál bezproblémový. Totéž platí i při příjmu televizního signálu a internetu.

**Foto 23 Rozvod elektřiny v rekreační chatové osadě
(Krinedlová, D. 2013)**

7.6 Kriminalita a vandalství v chatových osadách

Vykrádání chat je závažným problémem, se kterým se často potýkají, především přes zimní období, chataři v rekreačních osadách situovaných do odlehlejších lokalit či v osadách ležících na okrajích obcí. Při rozhovorech s úředníky a také Policií ČR bylo

potvrzeno průběžné monitorování rekreačních chatových osad například v pásu podél toku řeky Volyňky od obce Volyně až k obci Radošovice v nejkritičtějších zimních měsících, kdy jsou chaty ve většině případů prázdné. I přes tento fakt jsou zdejší chaty jedny z nejohroženějších v řešeném území a jejich vykrádání je poměrně časté. Chataři se snaží své chaty zabezpečovat různými bezpečnostními typy zámků a v současnosti je také velmi časté využívání kamerového systému či fotobuněk. Další možnou prevencí je v chatě zanechat pouze nejnutnější vybavení a veškeré hodnotnější věci odvézt do místa trvalého bydliště. Při jednom z terénních výzkumů, který pro doplnění informací probíhal v zimě, došlo k setkání s hlídačem v osadě Strakonice – Stará Valcha (301728). Z následné diskuze vyplynulo, že daná osada byla v tomto rizikovém období vykradena již po několikáté, a proto byly vytvořeny hlídky z řad chatařů a dochází k průběžnému kontrolování, což je jeden z dalších možných způsobů, jak zabezpečit majetek.

Zahrádkové a zahrádkovo-rekreační chaty umístěné zejména do center měst a jejich zázemí nejsou případnému vykrádání vystaveny v takové míře jako vzdálené osady, neboť se zde pohybují chataři průběžně po celý rok. Naopak značné nebezpečí pro ně představuje vandalství, při němž dochází k poničení záhonů, vytrhávání drobných keříků či devastování zahradního vybavení. V rámci měst se situaci snaží monitorovat městská policie prostřednictvím svých hlídek nebo kamerových systémů, což nám bylo sděleno na příslušných úřadech a také zjištěno při práci v terénu z cedulí umístěných v daných osadách (viz. následující foto). Dalším bezpečnostním opatřením, kterého je v rámci prevence využíváno, je uzamykání celých osad přes kritické měsíce, většinou v období od konce listopadu do začátku dubna. Pokud to finanční prostředky chatařů umožňují, je vhodné používat i časové spínače osvětlení, které navozují dojem neustálého obydlení chaty.

Avšak ani veškerá opatření častokrát nezabrání tomuto nezákonnému jednání, důkazem je osada Horažďovice – Nad Jitxem (302121), ve které se chataři s vandalstvím a krádežemi potýkají poměrně často, neboť do její blízkosti byla umístěna ubytovna pro sociálně slabé občany. Osada je pravidelně střežena městskou policií, ale i přesto se tyto situace nestále opakují a jediné možné řešení v podobě přemístění ubytovny je nerealizovatelné. Chataři budou tedy i nadále nuceni snášet toto chování a doufat ve včasný zásah policie.

Foto 24 a, b Monitorování osad městskou policií a Policií ČR (Krinedlová, D. 2013)

7.7 Sociální soužití chatařů, vztahy chatařů s představiteli veřejné správy a trvale bydlícími obyvateli

Problematika sociálního soužití chatařů je jedním z faktorů, který výrazně ovlivňuje charakter pobytu v chatových osadách. Mezi nejčastější neshody, ke kterým mezi chataři dochází, patří pozemkové rozpory. V krajních případech vedou až k znemožňování přejezdu přes pozemky a následnému zabránění přístupu k chatě. Někteří chataři jsou v tomto chování velice důslední a své cesty opatřují závorami, například v osadě Nové Městečko – Annín (026514). Dalším z problémů může být ztěžování povolení staveb na sousedních pozemcích za účelem neomezení vlastního soukromí. Případné nebezpečí představují i vzrostlé stromy, které mimo méně závažného stínění, mohou ohrožovat i okolní chaty. Pro chataře, zejména v rekreačních osadách, kde by neměla být povolena stavba plotů, stromy často představují záruku soukromí, ale už si nepřipouštějí možnost rizika pro druhé osoby (viz. kapitola 7.2 a pozastavení kácení v osadě Nové Městečko - Annín). V zahrádkových osadách představují hlavní zdroj problémů zpustlé okolní pozemky, z nichž se šíří různí škůdci či dochází k zastiňování úrody neudržovanými ovocnými stromy a také využívání hlučných zahradních strojů rušících zahrádkáře, kteří pobyt na chatě využívají výhradně k relaxaci. Prodej a dědění chat či výstavba nových rekreačních domků zapříčiňuje věkovou obměnu chatařů, což vede k rozporům mezi jednotlivými generacemi. Starší chataři, kteří vyhledávají pobyt na chatě hlavně kvůli odpočinku, se mezi sebou

většinou znají dlouhá léta a případné problémy se snaží řešit domluvou. S mladšími a novými chataři, kteří nepocházejí jen z různých lokalit České republiky, ale i zahraničí, je spojitost takřka nulová a vzájemná spolupráce mezi oběma stranami je mnohdy značně obtížná.

V dřívějších dobách fungovaly v osadách osadní výbory, které kromě snahy řešit konflikty nejen mezi jednotlivci, ale i s obcí, zajišťovaly společenské akce a setkání chatařů. Například pod názvem Rudý plamen působil tento druh výboru v osadě Přední Zborovice – pod obcí (157163), avšak dnes je již s většinou dalších dávno minulostí. Spolu s nimi zmizela i většina společných prostor ve formě kluboven či hřišť a připomínkou jejich existence jsou jen ohniště a nefunkční nástěnky. Tímto dochází ke stále citelnějšímu odcizení mezi chataři, což ztěžuje snahu o jakoukoliv změnu v osadě. Poněkud lepší situace je v zahrádkových osadách, z nichž jsou některé sjednoceny do základních organizací patřících pod Český zahrádkářský svaz a mají tedy svého zástupce, který vybírá poplatky, v případě nutnosti jedná s obcí, například o přistavení kontejnerů, a snaží se hájit zájmy dané osady.

Foto 25 a, b Zastaralá (vlevo) a funkční (vpravo) nástěnka (Krinedlová, D. 2013)

Komplikované jsou nejenom vztahy mezi chataři, ale také vztahy chatařů s představiteli obcí. Nejčastěji řešenými problémy je nedostatečná péče o obecní komunikace, nepřítomnost, nedostatečnost nebo značná vzdálenost kontejnerů či stále se zvyšující poplatky za odvoz odpadu. Většina starostů a úředníků v řešeném území dodává, že s chataři se setkávají pouze v případě řešení těchto situací či při podávání stížností jeden na druhého, avšak iniciativa na jednáních a územním plánování obce z jejich strany zcela chybí. Při terénním výzkumu toto bylo potvrzeno i značným

množstvím chatařů, jejichž hlavním cílem je rekreace a odpočinek a nikoliv spolupráce s obcí. Autorka se domnívá, že větší zájem chatařů o situaci v obci a okolí by v budoucnu mohl předejít vzniku některých problémů nebo alespoň zlepšit jejich případné řešení.

Posledními zkoumanými vztahy se staly vztahy mezi chataři a trvale žijícími obyvateli. Chataři v rekreačních chatových osadách jsou většinou ve značné vzdálenosti od obytné zástavby, tudíž s místními obyvateli mnohdy ani nepřijdou do styku a riziko případného konfliktu, ale i možnost spolupráce, je tedy prakticky nulové. Složitější situace nastává u rekreačních osad v zázemí obcí a zahrádkových a zahrádkovo-rekreačních osad, které často plynule navazují na trvalou zástavbu či jsou jí obklopeny. Zde může dojít k neshodám především o víkendech, kdy si trvale žijící obyvatelé chtějí odpočinout od pracovního týdne a chataři sem naopak přijíždějí za účelem údržby chat a jejího okolí. Chovají se tedy hlučně, což místní ruší a na příslušných úřadech, například v Sušici, již byly v minulosti zaznamenány stížnosti na toto jednání. Vše je ovšem upraveno ve vyhláškách obcí, které stanovují časové rozmezí pro hlučnou práci o víkendech. Ne vždy se jedná o konfliktní vztahy, v některých osadách přítomnost stálého bydlení vítají z důvodu nepřetržitého pobytu osob a tím i následného odrazování případných vykradačů chat a vandalů. Snížení kriminality tímto jevem bylo zaznamenáno například v osadě Lčovice – Konopice (024252).

8. ZÁVĚR

V úvodu této bakalářské práce bylo autorkou spolu s vedoucím práce stanoveno několik cílů, z nichž první spočíval především v podrobném zmapování chataření v řešeném území. Tento cíl byl splněn a přesný postup práce je detailně popsán v kapitole 5.1. Při samotném terénním mapování, které probíhalo zejména v letních měsících a o víkendech, kdy se chataři nejčastěji nacházeli v chatových osadách, bylo prozkoumáno území o rozloze přibližně 404 km² a zaznamenáno bylo celkem 1 996 chat rozmístěných do 85 osad, v nichž se přes letní sezónu vyskytuje přibližně 5 988 chatařů. Naopak v zimním období docházelo k mapování jen ojediněle a pouze za účelem získání či doplnění druhotných informací. Pro účely této práce bylo využito metodiky mapování popsané především v článcích Kubeš (2004b) či Kubeš (2011), avšak autorka se pokusila poukázat i na jiný druh metodiky využívaný v rámci této problematiky. Kapitola 4.4 je tedy věnována srovnání využitého způsobu se způsobem, který do roku 1991 při sčítání lidu, domů a bytů používal Český statistický úřad.

Dalším cílem, jehož plnění probíhalo paralelně s cílem prvním, bylo provedení typizace chat a chatových osad. Výsledky práce jsou uvedeny v kapitole 6.2, kde taktéž došlo k potvrzení autorčiny hypotézy o koncentraci zahrádkových a zahrádkovo-rekreačních chat do měst a jejich zázemí. Podíl těchto typů chat dle architektonicko-stavební typologie (viz. kapitola 4) činí 65% z celkového počtu všech typů chat v řešeném území. Největší zastoupení bylo zaznamenáno na území města Strakonice, kam je soustředěno přibližně 43% zahrádkových a zahrádkovo-rekreačních chat (viz. tabulka 3). Naopak vyvrácení hypotézy, o větší hustotě rekreačních chat podél toku řeky Otavy oproti hustotě rekreačních chat ležících podél řeky Volyňky, nastalo v předchozí kapitole 6.1. Vzhledem k velikosti území, kterým řeka Volyňka protéká, zde byla zjištěna vyšší hustota rekreačního chataření. Jak již bylo řečeno v téže kapitole, autorka se domnívá, že tento jev je zapříčiněn vysokým zastoupením kempů a tábořišť u řeky Otavy, které zde budou mít pravděpodobně hlubší tradici zejména kvůli vodáctví, jež je pro tuto oblast typické. Tento typ se však řadí mezi rekreaci komerční, jejíž mapování nebylo součástí práce a ani její rozsah by neumožňoval se této další problematice více věnovat, přesto jsou však v rámci kapitoly 3.4 zmíněny alespoň jmenovitě některé kempy a jejich lokace na této řece. Typizace chat a chatových osad je také zpracována v přehledné tabulce č. 3, která je součástí příloh.

Hlavním cílem práce byla analýza územně rozvojových problémů ve vztahu k chataření, ale částečně i k zahrádkaření vzhledem k 48% zastoupení zahrádkových chat v řešeném území. Mimo nezbytného dotazování chatařů při terénním mapování, bylo potřeba se pro kompletní naplnění tohoto cíle následně obrátit i na představitele obcí a úředníky stavebních odborů a odborů životního prostředí. Nutné bylo taktéž provést rozhovory se zaměstnanci Národního parku a Chráněné krajinné oblasti Šumava, do jejichž kompetence část řešeného území spadá. Pozornost byla zaměřena především na problémy týkající se ochrany přírody a vodních zdrojů, povodňové ochrany a dalších přírodních nebezpečí, infrastrukturní a technické vybavenosti chatových osad, ale také na nebezpečí kriminality a vandalství. Výsledky práce spolu se snahou autorky navrhnout řešení některých problémů, jsou zpracovány v kapitole 7, jejíž součástí jsou dále i otázky architektonického a urbanistického řešení chatových osad či sociálního soužití mezi chataři a také otázky vztahů mezi nimi a představiteli obcí a trvale žijícími obyvateli.

V rámci této kapitoly došlo k potvrzení obou zbývajících hypotéz, jež byly v úvodu bakalářské práce stanoveny. Chataři jsou povodňovému nebezpečí na Otavě vystavováni poměrně často, zejména osady ležící v nižších polohách v těsné blízkosti řeky jsou ohrožovány minimálně částečným zaplavením pozemků téměř při každém výraznějším zvýšení hladiny. Opětovné vykrádání chat, především v pásu podél Volyňky táhnoucím se od města Volyně až po obec Radošovice, bylo potvrzeno nejen samotnými chataři, ale taktéž představiteli veřejné správy.

Spektrum problémů, jímž jsme se v této práci zabývali, je značně obsáhlé a nebylo možné se zvláště a detailně zaměřit na každou osadu. Autorka se tedy pokusila popsat problematiku obecně za celé řešené území s případným uvedením konkrétních situací z daných osad. Alespoň částečně specifikovat komplikace, s nimiž se chataři při rekreaci potýkají, porovnáním dvou chatových osad, bylo snahou případové studie, která je součástí příloh.

Mezi doplňkové cíle práce bylo zařazeno mj. zpracování literatury zaměřující se na chataření, přičemž nejvíce pozornosti mu věnovali geografové na katedře sociální geografie a regionálního rozvoje Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy v Praze. Zejména doc. Ivan Bičík, jeden z autorů nejznámější publikace o druhém bydlení Bičík a kol. (2001), který byl také při tvorbě této bakalářské práce autorkou kontaktován a požádán o konzultaci, dr. Dana Fialová, autorka článku Fialová (1999) či dr. Jiří

Vágner. Jelikož druhé bydlení není fenoménem jen v České republice, ale například i ve Skandinávii, jsou součástí literárních rešerší i zahraniční publikace.

Tato práce byla pro autorku značným přínosem hned v několika oblastech, zejména v zlepšování komunikačních dovedností, jelikož počet uskutečněných rozhovorů s chataři byl značně velký a dotazování na úřadech nebylo vždy snadné, ale také ve vylepšování orientačních schopností v neznámém terénu a v rozvíjení samostatného jednání.

Autorka se domnívá, že stanovené cíle byly ze značné části splněny a zároveň doufá, že tato bakalářská práce alespoň částečně přispěje k důkladnějšímu zmapování a charakterizování i méně významných chatařských oblastí České republiky, mezi něž oblasti Otava a Střední Otava a Volyňka patří (Kubeš 2011).

9. SEZNAM LITERATURY A ZDROJŮ

- ANDĚL, J. (2003): Hodnocení cestovního ruchu v zázemí města Ústí nad Labem. In: Novák, S.: „Geografické aspekty středoevropského prostoru“. Masarykova univerzita, Pedagogická fakulta, Sborník prací, Praha, 169, č. 22, s. 148 – 151.
- BARTESOVÁ, I. (2008): Chataření v okrese Pelhřimov (vývoj, územní rozložení a typologická rozmanitost). Jihočeská univerzita, Pedagogická fakulta, katedra geografie, České Budějovice, 65 s. + přílohy.
- BIČÍK, I. a kol. (2001): Druhé bydlení v Česku. Univerzita Karlova, Praha, s. 167.
- BIČÍK, I. (2001): Postavení, změny a perspektivy druhého bydlení v Česku. In: Bičík, I. a kol.: „Druhé bydlení v Česku“. Univerzita Karlova, Přírodovědecká fakulta, katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, Praha, s. 25 - 42.
- BIČÍK, I., FIALOVÁ, D. (2001): Šetření rekreačních objektů v zázemí Prahy v letech 1991 - 1997. In: Bičík, I. a kol.: „Druhé bydlení v Česku“. Univerzita Karlova, Přírodovědecká fakulta, katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, Praha, s. 72 - 87.
- BOROVÍČKA, B. (1994): Chalupy, chaty a rekreační domky. Územní plánování a urbanismus. 21, s. 276 - 283.
- ČSÚ (1994): Statistický lexikon obcí České republiky 1992. Český statistický úřad, Praha, s. 895.
- DEMEK, J., MACKOVČIN, P. A KOL. (2006): Zeměpisný lexikon ČR - hory a nížiny. Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Brno, s. 580.
- DOLEŽAL, J. A KOL. (2006): Nový stavební zákon v teorii a praxi a předpisy související s poznámkami. Linde, Praha, s. 703.
- FALTÁNEK, O. (1974): Zkušenosti z řízení výstavby zahrádkářských osad. Územní plánování a urbanismus, 1974, č. 4, s. 18 - 21.
- FIALOVÁ, D. (1999): Second homes in the hinterland of Prague and possibilities of their transformation for permanent houses. Acta Fakultatis Naturalium Universitatis Comenianae. Geographica Supplementum No. 2/II, s. 213–221.
- FIALOVÁ, D., VÁGNER, J. (2009): Sociogeografické aspekty druhého bydlení a jejich regionální diferenciacce (na příkladu Česka). Geografický časopis, 61, č. 2, s. 107-128.

- HADRAVA, M. (2007): Chataření v okrese Jihlava (vývoj, územní rozložení a rozmanitost). Diplomová práce, Jihočeská univerzita, Pedagogická fakulta, katedra geografie, České Budějovice, 74 s + přílohy.
- HAVRLANT, J. (2002): Možnosti využití potenciálu rekreačních chat a chalup v cestovním ruchu v rekreačním prostoru Ostravice – Staré Hamry – Bílá. In: Hasman, M., Říha, J., Šittler, E.: „Cestovní ruch, regionální rozvoj a školství“. Sborník z konference, Jihočeská univerzita, Zemědělská fakulta, katedra cestovního ruchu, Tábor, s. 136 - 139.
- CHÁBERA, S. (1998): Fyzický zeměpis jižních Čech. Jihočeská univerzita, České Budějovice, s. 139.
- CHLEBORÁD, J. (1974): Družstevní výstavba rekreačních chat. Územní plánování a urbanismus, 1974, č. 4, s. 13 - 17.
- KOL. AUTORŮ (2003): Chráněná území ČR Českobudějovicko, svazek VIII. Agentura ochrany přírody a krajiny ČR a EkoCentrum Brno, Praha, s. 365 – 416.
- KOL. AUTORŮ (2004): Chráněná území ČR Plzeňsko a Karlovarsko, svazek XI. Agentura ochrany přírody a krajiny ČR a EkoCentrum Brno, Praha, s. 217 – 261.
- KOZÁK, J. A KOL. (2009): Atlas půd České republiky. 2. vyd., Česká zemědělská univerzita, Praha, s. 150.
- KUBEŠ, J. (2004a): Vývoj chataření v zázemí Českých Budějovic. In: Vágner, J., Fialová, D. a kol.: „Regionální diferenciace druhého bydlení v Česku“. Univerzita Karlova, Přírodovědecká fakulta, katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, Praha, s. 70-80.
- KUBEŠ, J. (2004b): Typologická rozmanitost českého chataření. Acta Facultatis Rerum Naturalium Universitatis Ostraviensis, Geographia - Geologia, Supplementum 216/2004, No. 9, Ostravská univerzita v Ostravě, Ostrava, s. 85 - 96.
- KUBEŠ, J. (2009): Chataření a zahrádkaření v nejbližším a blízkém rekreačním zázemí Českých Budějovic. In: Kubeš, J.: „Urbánní geografie Českých Budějovic a Českobudějovické aglomerace II“. Univerzita Mateja Bela, Ústav vedy a výskumu, Banská Bystrica, pp. 120 – 140.
- KUBEŠ, J. (2009 - nepublikováno): Komentovaný soubor chat, chatových osad. Jihočeská univerzita, České Budějovice, s. 48.
- KUBEŠ, J. (2011): Chatové oblasti České republiky. Geografický časopis, 63, č. 1, s. 53 - 68.

- MARJAVAARA, R., MULLER, D. K. (2007): The development of second homes assessed property values in Sweden 1991-2001. *Scandinavian Journal of Hospitality and Tourism*, 7, p. 202 – 222.
- MEJSNAROVÁ, J. A KOL. (2004): Druhé bydlení z pohledu územně plánovací praxe – návštěvnost chatových osad v zázemí Prahy. In: Vágner, J., Fialová, D. a kol.: „Regionální diference druhého bydlení v Česku“. Univerzita Karlova, Přírodovědecká fakulta, katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, Praha, s. 177 - 183.
- MIŠTĚRA, L. (1996): Geografie západočeské oblasti. Západočeská univerzita, Plzeň, s. 156.
- OVERVAG, K. (2009): Second homes and urban growth in the Oslo area, Norway. *Norsk Geografisk Tidsskrift – Norwegian Journal of Geography*, 63, p. 154 – 165.
- TRESS, G. (2002): Development of second-home tourism in Denmark. *Scandinavian Journal of Hospitality and Tourism*, 2, p. 109 – 122.
- PILÁT, A. A KOL. (1974): Usměrnování územních nároků rekreace. Územní plánování a urbanismus, 1974, č. 4, s. 5 - 12.
- PLOCHA, M. (2006): Chatové oblasti České republiky - vymezení, typologie a počty chat. Diplomová práce. Diplomová práce, Jihočeská univerzita, Pedagogická fakulta, katedra geografie, České Budějovice, 72 s.
- PROCHÁZKA, P. (2001): Pohyb za rekreací v Česku. In: Bičík, I. a kol.: „Druhé bydlení v Česku“. Univerzita Karlova, Přírodovědecká fakulta, katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, Praha, s. 56 - 63.
- TOLASZ, R. A KOL. (2007): Atlas podnebí Česka. Univerzita Palackého, Olomouc, s. 256.
- TOMÁŠEK, M. (1995): Atlas půd České republiky. Český geologický ústav, Praha, s. 42.
- VÁGNER, J. (2001): Vývoj druhého bydlení v Česku. In: Bičík, I. a kol.: „Druhé bydlení v Česku“. Univerzita Karlova, Přírodovědecká fakulta, katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, Praha, s. 42 - 54.
- VLČEK, V. A KOL. (1984): Zeměpisný lexikon ČSR, Vodní toky a nádrže. Academia, Praha, s. 315.

Dokumentace

- KOL. AUTORŮ (2009): Plán oblasti povodí Horní Vltavy. Povodí Vltavy, státní podnik.
- KOL. AUTORŮ (2012): Plán péče o Chráněnou krajinnou oblast Šumava na období 2012 – 2027. Správa CHKO Šumava, Vimperk, s. 40.
- KOL. AUTORŮ (2006): Plán péče pro přírodní památku Ryšovy na období 2008 – 2017. Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, České Budějovice, s. 41.
- KOL. AUTORŮ (2004): Program rozvoje mikroregionu střední Pootaví. Regionální rozvojová agentura jižních Čech – RERA a.s., České Budějovice, s. 96.
- KOL. AUTORŮ (2006): Strategická analýza území MAS LAG Strakonicko na období 2007-2013. Regionální rozvojová agentura jižních Čech – RERA a.s., České Budějovice, s. 116.
- KOL. AUTORŮ (2007): Strategický plán LEADER „Zlepšení kvality života v Pošumaví“. AgAkcent, s.r.o., Regionální centrum pro rozvoj venkova, Zavlekov, s. 53.
- KOL. AUTORŮ (2004): Strategický plán rozvoje mikroregionu šumavské Podlesí. Regionální rozvojová agentura jižních Čech – RERA a.s., České Budějovice, s. 101.
- KOL. AUTORŮ (2006): Strategie rozvoje Mikroregionu Šumava – Západ. EUREON, a.s., Praha, s. 224.
- KOL. AUTORŮ (2011): Územní plán Strakonice. UA PROJEKCE, České Budějovice, s. 82.

Internetové zdroje

- [1] Zpravodajství Policie ČR [online] [2012-05-16]
<<http://www.policie.cz/clanek/vloupani-do-rekreacnich-objektu-286375.aspx>>
- [2] Regionální informační servis [online] [2013-01-02]
<www.risy.cz>
- [3] Statistický lexikon obcí 2013 [online] [2013-01-16]
<<http://www.czso.cz/csu/2013edicniplan.nsf/p/4116-13>>
- [4] Malý lexikon obcí České republiky 2013 [online] [2013-01-18]
<<http://www.czso.cz/csu/2013edicniplan.nsf/p/1302-13>>

- [5] Rybářské revíry [online] [2013-01-19]
<<http://www.mrk.cz/rybarske-reviry.php?id=1786>>
- [6] Stránky obcí v řešeném území [online] [2013-01-15]
<<http://www.sumava.net>>
- [7] Státní správa – obec Čkyně [online] [2013-01-15]
<<http://www.statnisprava.cz/rstsp/ciselniky.nsf/i/550167>>
- [8] Oficiální stránky města Strakonice [online] [2013-02-11]
<<http://www.strakonice.eu>>
- [9] Geomorfologické členění kraje - Liberecký kraj [online] [2012-05-17]
<http://www.kraj-lbc.cz/public/kopk_a_241_2_2fc038822e.pdf>
- [10] Český statistický úřad [online] [2013-02-03]
<<https://www.czso.cz>>
- [11] Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny [online] [2014-03-01]
<<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-114>>
- [12] Mapový server ÚSOP [online] [2014-03-02]
<<http://drusop.nature.cz/mapa/?layer=Mzchu&kod=349>>
- [13] Natura 2000 – AOPK ČR [online] [2014-03-02]
<<http://www.nature.cz/natura2000-design3/sub-text.php?id=2102&akce=&ssHledat=>>>
- [14] ČZ a.s. – stránky podniku [online] [2013-02-14]
<<http://www.czas.cz>>
- [15] JOHNSON CONTROLS FABRICS Strakonice a.s. [online] [2014-04-01]
<<http://www.svetprumyslu.cz/profil/johnson-controls-fabrics-strakonice-as-od-fezu-k-autotextiliim.html>>
- [16] Měšťanský pivovar Strakonice, a.s. [online] [2013-02-15]
<<http://www.pivovar-strakonice.cz/uvodni-strana>>
- [17] Solo Sušice [online] [2013-02-12]
<<http://www.novinky.cz/ekonomika/157735-solo-susice-konci-s-vyrobou-zapalek-presune-ji-do-indie.html>>
- [18] SG strojárna s.r.o. [online] [2013-02-12]
<<http://www.sg-stroj.cz/o-nas>>
- [19] DOPLA PAP, a.s. [online] [2014-04-02]
<http://www.packaging-cz.cz/printernet/Packaging/PAC012003/PDF/packa_01_bk09.pdf>

- [20] DOPLA PAP, a.s. – historie [online] [2013-02-16]
<<http://www.doplapap.cz/cz/profil-firmy/historie-tradice-vyroby.htm>>
- [21] Hasit Šumavské vápenice a omítkárny, s.r.o. [online] [2013-02-16]
<<http://www.hasit.cz>>
- [22] Otavské strojírny [online] [2013-02-17]
<<http://www.otavstroj.cz/index.php?part=home>>
- [23] ČD, a.s. – mapy [online] [2014-02-15]
<<http://www.cd.cz/mapa/>>
- [24] Ředitelství silnic a dálnic [online] [2014-03-19]
<<http://www.rsd.cz>>
- [25] Otavská plavba [online] [2012-12-26]
<<http://www.otavskaplavba.cz>>
- [26] Rybaření na Šumavě [online] [2014-04-01]
<<http://www.hotelannin.cz/rybolov/>>
- [27] Město Sušice [online] [2012-12-28]
<<http://www.mestosusice.cz/susice/>>
- [28] Hrad Rabí [online] [2012-12-29]
<<http://www.hrad-rabi.eu/titulni-stranka/>>
- [29] Řeka Otava [online] [2014-02-25]
<<http://www.pf.jcu.cz/others/okoli/prir/otava.htm>>
- [30] Horní Poříčí – stránky obce [online] [2014-04-02]
<<http://www.horniporici.cz/index.php?p=fe&t=chapter&f1=1>>
- [31] Řeka Volyňka [online] [2012-12-29]
<<http://www.infoglobe.cz/reky/evropa/ceska-republika/volyňka/>>
- [32] Definice pojmů [online] [2013-01-05]
<http://www.rozdily.cz/Rozd%C3%ADl_mezi_chatou_a_chalupou>
- [33] Definice chalupy [online] [2013-01-05]
<<http://ainzeruj.cz/inzerat/rozdil-mezi-chatou-a-chalupou.html>>
- [34] Katastr nemovitostí [online] [2013-02-15]
<<http://nahlizenidokn.cuzk.cz/>>
- [35] Ochranná pásma vodních zdrojů [online] [2014-02-21]
<http://heis.vuv.cz/data/spusteni/identchk.asp?typ=96&oblast=isvs_opvz>
- [36] Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon) [online] [2012-12-29]

- <<http://eagri.cz/public/web/mze/legislativa/pravni-predpisy-mze/tematicky-prehled/100053086.html>>
- [37] Prohlížečka záplavových území [online] [2014-03-18]
<<http://www.dibavod.cz/70/prohlizecka-zaplavovych-uzemi.html>>
- [38] Hlásná a předpovědní povodňová služba [online] [2014-03-18]
<<http://hydro.chmi.cz/hpps/>>
- [39] Povodí Vltavy [online] [2014-03-19]
<<http://www.pvl.cz/>>
- [40] Český zahrádkářský svaz [online] [2014-03-21]
<<http://www.zahradkari.cz/>>
- [41] Český rybářský svaz [online] [2014-03-18]
<<http://www.rybsvaz.cz/>>
- [42] 189/2013 Sb. Vyhláška o ochraně dřevin a povolování jejich kácení [online] [2014-04-06]
<<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2013-189>>

10. SEZNAM PŘÍLOH

Přílohy uvedené v textu

Foto 1 Národní kulturní památka – hrad Rabí

Foto 2 Soutok Otavy a Volyňky, v pozadí hrad Strakonice

Foto 3 Rekreační chata ze 70./80. let v chatové osadě Volyně - Valcha

Foto 4 Dřevěná rekreační chata v chatové osadě Nuzerov – Ke skále

Foto 5 Nová rekreační chata v chatové osadě Strunkovice nad Volyňkou – u jezu

Foto 6 Zrekonstruovaná rekreační chata v chatové osadě Přední Zborovice – nad obcí

Foto 7 a, b Rekreační domky v chatových osadách U Blatského rybníka II a Nový Dražejov – obec

Foto 8 Zahrádkovo-rekreační chata v chatové osadě U Blatského rybníka I

Foto 9 a, b Zahrádkové chaty v chatových osadách Čkyně – pod silnicí a Čkyně – nad vlakovým nádražím

Foto 10 a, b Architektonicko-specifické chaty v chatových osadách Strakonice - V Lipkách a Horažďovice – u Kozlovské stráně

Foto 11 Skupina rekreačních chat v chatové osadě Černětice – Za řekou

Foto 12 Skupina zahrádkovo-rekreačních chat v chatové osadě U Blatského rybníka I

Foto 13 a, b Úpravy koryt na Otavě v chatové osadě Nové Městečko – Annín

Foto 14 a, b Protipovodňová opatření na Otavě u soutoku s Volyňkou ve Strakonicích

Foto 15 a, b Oplocené rekreační chaty v chatových osadách Strakonice – Na Ostrovci a Nové Městečko – Annín

Foto 16 Architektonicko-specifická chata v chatové osadě Pracejovice – V Holi

Foto 17 Rekreační domky v chatové osadě Strakonice – U Židovského Hřbitova

Foto 18 Nová asfaltová komunikace v chatových osadách U Blatského rybníka I a II

Foto 19 Zákaz vjezdu do rekreační osady Nové Městečko – Annín

Foto 20 Barely na dešťovou vodu v zahrádkové osadě Strakonice - Na Vinici

Foto 21 a, b Suché WC v rekreační osadě Nemětice – Za Levčem

Foto 22 Kontejner v blízkosti zahrádkové osady Strakonice – Sídliště

Foto 23 Rozvod elektřiny v rekreační chatové osadě Černětice – Za řekou

Foto 24 a, b Monitorování osad městskou policií a Policií ČR v chatových osadách Strakonice – Sídliště a Strakonice – Stará Valcha

Foto 25 a, b Zastaralá nástěnka v chatové osadě Černětice – Za řekou a funkční nástěnka v chatové osadě U Blatského rybníka I

Tabulka 1 Počet chat dle využití různých metodik

Tabulka 2 Soubor sledovaných rozvojových problémů v chatových osadách

Ostatní přílohy

PŘÍPADOVÁ STUDIE – „Rozdílnost života v chatových osadách Nové Městečko – Annín a Strakonice – U Blatského rybníka II“

Foto 26 a, b Komunikace v Anníně a Strakonicích

Foto 27 a, b Rozdílnost typů chat v Anníně a Strakonicích

Foto 28 a, b Nevhodné úpravy chat v osadě Annín

Foto 29 a, b Rozdílnost lokalit osad v Anníně a Strakonicích

Tabulka 3 Charakteristika chatových osad v chatových oblastech Otava a Střední Otava a Volyňka

Mapa 1 a Chatové osady a okrsky v chatové oblasti Otava

Mapa 1 b Chatové osady a okrsky v chatové oblasti Střední Otava a Volyňka

Mapa 2 a Typy a velikost chatových osad v chatové oblasti Otava

Mapa 2 b Typy a velikost chatových osad v chatové oblasti Střední Otava a Volyňka

PŘÍPADOVÁ STUDIE

„Rozdílnost života v chatových osadách Nové Městečko – Annín a Strakonice – U Blatského rybníka II“

Pro potřeby této případové studie byly záměrně vybrány výše uvedené chatové osady, jelikož se od sebe v mnoha aspektech liší. Chatová osada Nové Městečko – Annín (026514) se rozkládá v malebné krajině CHKO Šumava v těsné blízkosti řeky Otavy a v členitém terénu lesního celku. Situována je na okraj malé obce Annín ležící přibližně 10 kilometrů od druhého největšího města v řešeném území, Sušice, jež je ve správě Plzeňského kraje. Chaty tvořící osadu jsou výhradně rekreačního typu, dle architektonicko-stavební i funkční typologie. Druhá osada, Strakonice – U Blatského rybníka II (301728), je naopak z převážné většiny složena z chat zahrádkových. Nachází se v blízkosti centra jednoho z okresních měst Jihočeského kraje a rovněž největšího města řešeného území, Strakonice, v sousedství řeky Volyňky.

Jelikož je rekreační osada v Anníně součástí 3. zóny CHKO, musejí zdejší chataři při svém pobytu počítat s jistými omezeními či složitějšími a zdlohavějšími postupy při rozhodování a povolování. Na rozdíl od situace ve strakonické osadě, zde se musí ke značné části plánovaných kroků, mimo obce, vyjádřit i Správa CHKO, jakožto jeden z orgánů ochrany přírody a posoudit případný vliv na krajinný ráz, který je hlavním předmětem ochrany této instituce. Jedním z největších rizik v osadě, jež je součástí zejména jehličnatého lesního komplexu, je pád stromů. Situaci se pokusila vyřešit obec sjednáním povolení a zahájením kácení, jak již bylo uvedeno v kapitole 7.2, avšak někteří chataři ze strachu o ztrátu soukromí znemožnili tomuto jednání dále pokračovat. Ostatním rekreantům, kteří chtějí svůj majetek chránit před nebezpečím, tím připravili složité a hlavně již individuální získávání povolení. Naopak chataři a zahrádkáři v osadě U Blatského rybníka II, kde se nacházejí pouze listnaté stromy, především ovocné, mají daleko jednodušší cestu k řešení. Podle nové vyhlášky 189/2013 Sb. nepotřebují k pokácení stromů, do výšky 130 cm a obvodu kmene do 80 cm, na vlastní zahradě žádná povolení^[42]. Dalším přírodním nebezpečím, které výrazně ztěžuje život v osadách, jsou povodně. Zde jsou v poněkud lepším postavení chataři v Anníně, jelikož členitost zdejšího terénu dokáže i při 100-leté vodě ochránit přibližně polovinu osady, oproti tomu ve strakonické osadě dojde ke kompletnímu zaplavení již při vodě 20-leté. Tato oblast je stanovená jako záplavové území, proto zde nedojde k vybudování žádné protipovodňové ochrany, kterou jako takovou má město Strakonice vystavěnou zejména

pro území s trvalou zástavbou. Ochrana majetku tedy spočívá výhradně na samotných chatařích.

Z hlediska architektury působí annínská osada podstatně celistvějším a jednotnějším dojmem než-li osada na území Strakonice, především z důvodu výskytu čistě rekreačních chat. Ani zde se však chataři v průběhu let nevyvarovali nevhodných přístaveb a úprav vzhledů chat, které ne vždy zcela korespondují s charakterem osady umístěné v lese. Taktéž bylo zaznamenáno nevhodné oplocení chat či alespoň snaha o vytvoření soukromí pomocí hranic s dřevem. Jelikož se jedná o přírodně velmi atraktivní lokalitu k rekreaci, veškeré chaty jsou neustále využívány a nelze tedy zaznamenat jedinou, která by se nacházela v dezolátním stavu. Pocit roztržitosti osady U Blatského rybníka II navozuje mimo jiné i přítomnost architektonicko-specifických chat, zahradních budek, rekreačního domku a hlavní příčinu nesouladu autorka shledává v majestátní vile, jež svým umístěním rozděluje osadu na dvě části. Dalším mínusem je nevhodná lokace v těsné blízkosti továrny a výhled, který se tímto chatařům při pobytu na zahradách naskytá, není příliš lákavý. Obě osady můžeme dle půdorysné typologie charakterizovat jako hromadné (Kubeš 2004b), avšak první z nich svou polohou a povahou terénu poskytuje chatařům značné soukromí a odděluje je od ostatních rekreatů. V městské zahrádkové osadě je nerušené setrvání na pozemku chaty prakticky nemožné a ke vzájemnému kontaktu mezi jednotlivými chataři dochází poměrně pravidelně. Trvalé obydlí některého z objektů je v obou osadách téměř vyloučené, jelikož v současnosti není žádný z nich k tomuto účelu vhodně upraven. V rekreační osadě této přestavbě brání i podoba místních komunikací, které vznikly, zejména v centrální části, pouhým vyježděním, případně jsou vysypány šterkem či sutí. V zimních měsících, s ohledem na průběh zimy v této části Šumavy, je velmi problematické, někdy i zcela nemožné, se k chatě dostat. Množství sněhu naopak nemá žádný vliv na dostupnost v zahrádkové osadě, ve které byla v nedávné minulosti vybudována nová asfaltová komunikace a navštěvována může být bez komplikací celoročně.

Elektřina je rozvedena v obou osadách a záleží na každém jedinci zda se rozhodne se připojit. Méně této možnosti využívají zahrádkáři, jelikož pobyt na chatách bývá zpravidla více určen k péči o zahradu než-li k dlouhodobému pobytu s přespáním. K výraznějšímu rozdílu dochází u zajištění odvozu odpadu z osad. Obec Dlouhá Ves, pod jejíž správu annínská osada spadá, přiděluje chatařům odpadkové pytle opatřené samolepkami o zaplacení a ti je následně snáší k hlavní komunikaci, jelikož cesty

v osadě nejsou k zátěži, kterou popelářské vozy představují, uzpůsobeny. Ve Strakonicích byl chatařům městem nabídnut stejný způsob řešení, protože součástí osady nejsou žádné kontejnery, avšak ti o něj neprojevili zájem. Biologický odpad likvidují většinou pomocí kompostérů a ostatní odpad si vozí domů, případně využívají dvou sběrných dvorů ve městě.

Problematiky s vykrádáním chat je městská osada oproti osadě rekreační z větší části ušetřena, důvodem je především neustálý pohyb osob, přítomnost cyklostezky, monitorovací systém městské policie, ale také skutečnost, že součástí těchto chat nejsou většinou žádná hodnotnější vybavení. Ta se nacházejí ve větší míře právě v chatách rekreačních, a proto jsou častějším cílem zlodějů. I přesto je nutné říci, že ve srovnání s rizikovou oblastí chat podél Volyňky, není zdejší kriminalita takovým problémem. Ani k vandalství zde nedochází, protože terčem tohoto jednání je druhá osada, kde především v nočních a ranních hodinách občané Strakonic devastují místní zahrady a jejich příslušenství.

U rekreačních osad se nyní málokdy setkáme s existencí osadního výboru. V annínské osadě již také nefunguje, což vedlo ke zrušení společných objektů a následnému odcizení chatařů, mezi kterými zde v současnosti vznikají časté neshody. Nejzávažnějším zdrojem konfliktů je vlastnictví cest, kdy si chataři navzájem znemožňují přejezdy přes určité úseky a mnohdy je opatřují i závorami. Veškeré komplikace jsou poté řešeny prostřednictvím obecního úřadu, jelikož místní rekreanti pocházejí nejenom z různých lokalit České republiky, ale i zahraničí (např. USA) a osobně se potkávají velmi zřídka. Oproti tomu situace v zahrádkové osadě je mnohem příznivější, zdejší chataře a zahrádkáře spojuje příslušnost do základní organizace ČZS, trvalý pobyt na území města a na základě provedených rozhovorů byla zjištěna i snaha o vzájemnou výpomoc. Nalezli bychom zde i stále funkční nástěnky s aktuálními informacemi a společné prostory jsou tvořeny několika parkovišti vyhrazenými výhradně pro rekreanty.

V zahrádkové osadě panuje tedy výrazně přátelštější atmosféra přispívající k poklidnému pobytu, avšak na straně druhé nejistá budoucnost, jelikož tato plocha je určena městem Strakonice k přestavbě na veřejné prostranství a zeleň. Rekreační osada naopak nabízí značné soukromí, odpočinek od městského shonu a záruku neměnnosti, jelikož dle slov starosty obce Dlouhá Ves Jiřího Vichra zde již není možnost další výstavby.

Foto 26 a, b Komunikace v Anníně (vlevo) a Strakonících (Krinedlová, D. 2014)

Foto 27 a, b Rozdílnost typů chat v Anníně a Strakonících (Krinedlová, D. 2014)

Foto 28 a, b Nevhodné úpravy chat v osadě Annín (Krinedlová, D. 2014)

Foto 29 a, b Rozdílnost lokalit osad v Anníně a Strakonících (Krinedlová, D. 2014)

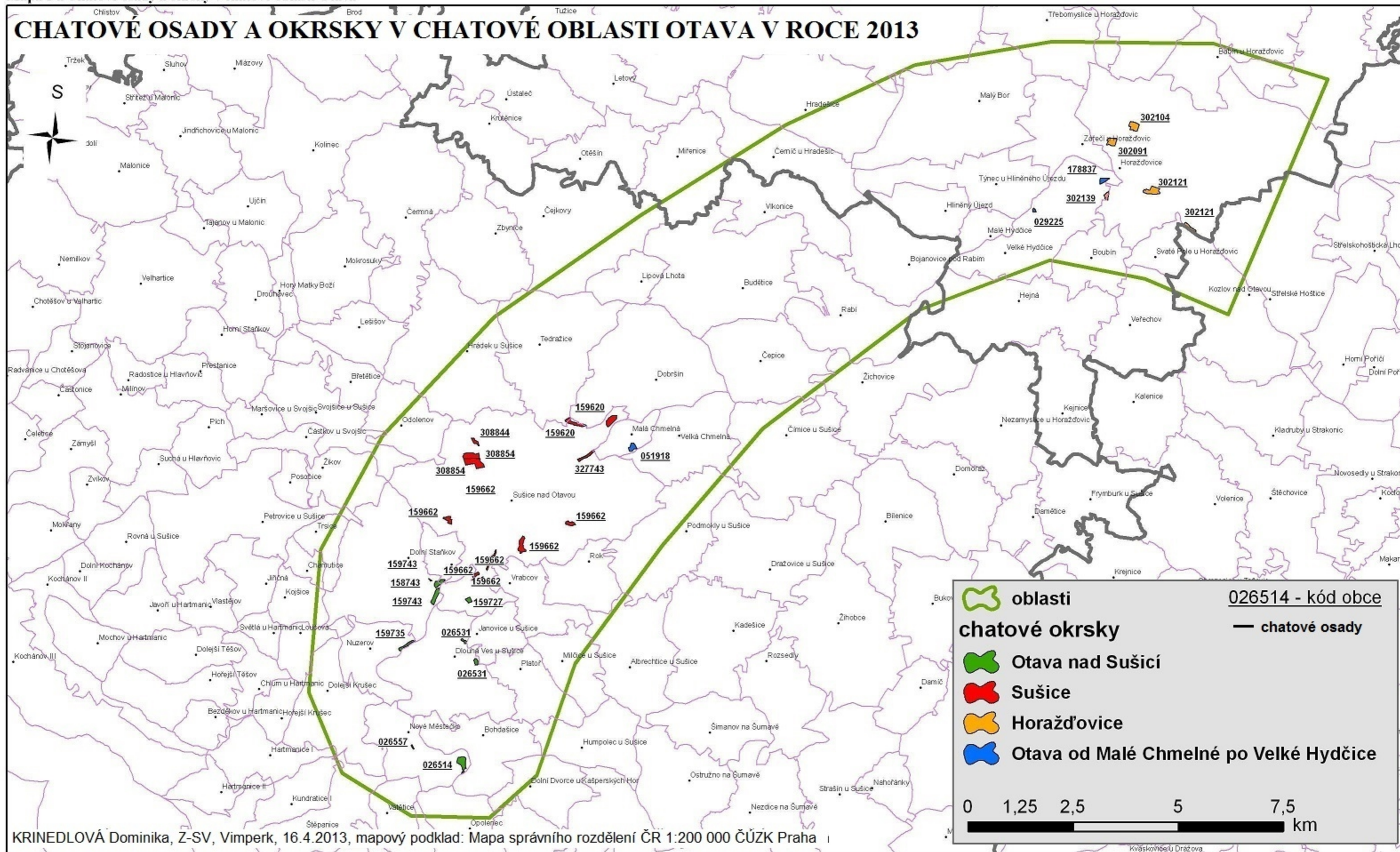
Tabulka 3 Charakteristika chatových osad v chatových oblastech Otava a Střední Otava a Volyně

Název územní jednotky chatareň	Kód obce, části obce, ZSJ	Počet chat celkem	Počet rekreačních chat	Počet rekreačních domků	Počet zahrádkovo-rekreačních chat	Počet zahrádkových chat	Počet architektonicko-specifických chat	Z let 1950 - 1959	Z let 1960 - 1969	Z let 1970 - 1979	Z let 1980 - 1989	Z let 1990 - 2010	Architektonicko-urbanistický typ osad	Funkční typ osad
Chatová oblast Otava		728												
Chatový okrsek Otava nad Sušicí		137												
Chatová osada														
Nové Městečko - Annín	026514	39	39					5	4	20	8	2	R	R
Nové Městečko - za Mouřenínem	026557	5	5							5			R	R
Nuzerov - Ke skále	159735	12	12						4	7	1		R	R
Dlouhá Ves - u židovského hřbitova	026531	6				6					6		Z	Z
Dlouhá Ves - Stará Dlouhá Ves	026531	6				6				2	4		Z	Z
Divišov - obec	159727	15			11	4				5	9	1	ZR	ZR
Dolní Staňkov - Páteček I	159743	38	32	1		5			3	16	14	5	R	ZR
Dolní Staňkov - Páteček II	159743	11			10	1				2	7	2	ZR	ZR
Dolní Staňkov - Volšovka	159743	5				5				1	2	2	Z	Z
Chatový okrsek Sušice		355												
Chatová osada														
Sušice - Divišovská dráha	159662	13	12				1		2	4	3	4	R	ZR
Sušice - Na Dlouhém poli	159662	10	9				1	2		2	5	1	R	ZR
Sušice - Dlouhoveská	159662	30			21	9				6	14	10	ZR	ZR
Sušice - Pod Kalichem	159662	30	27	3				2	3	7	6	12	R	ZR
Sušice - U Rybníka	159760	28				28				11	15	2	Z	Z
Sušice - Pod Rokem	159662	25	23	2				2	2	12	6	3	R	R
Sušice - Na Štěbetce	159760	28				28				16	12		Z	Z
Sušice - Pod Svatoborem I	308854	56				53	3			29	22	5	Z	Z
Sušice - Pod Svatoborem II	308854	34				34				18	14	2	Z	Z
Sušice - Pod Svatoborem III	308844	12				11	1			5	7		Z	Z
Sušice - Pod Stráží	327743	33	26			7			1	17	13	2	R	R
Sušice - Hamr	159620	39	36	2			1			16	17	6	R	ZR

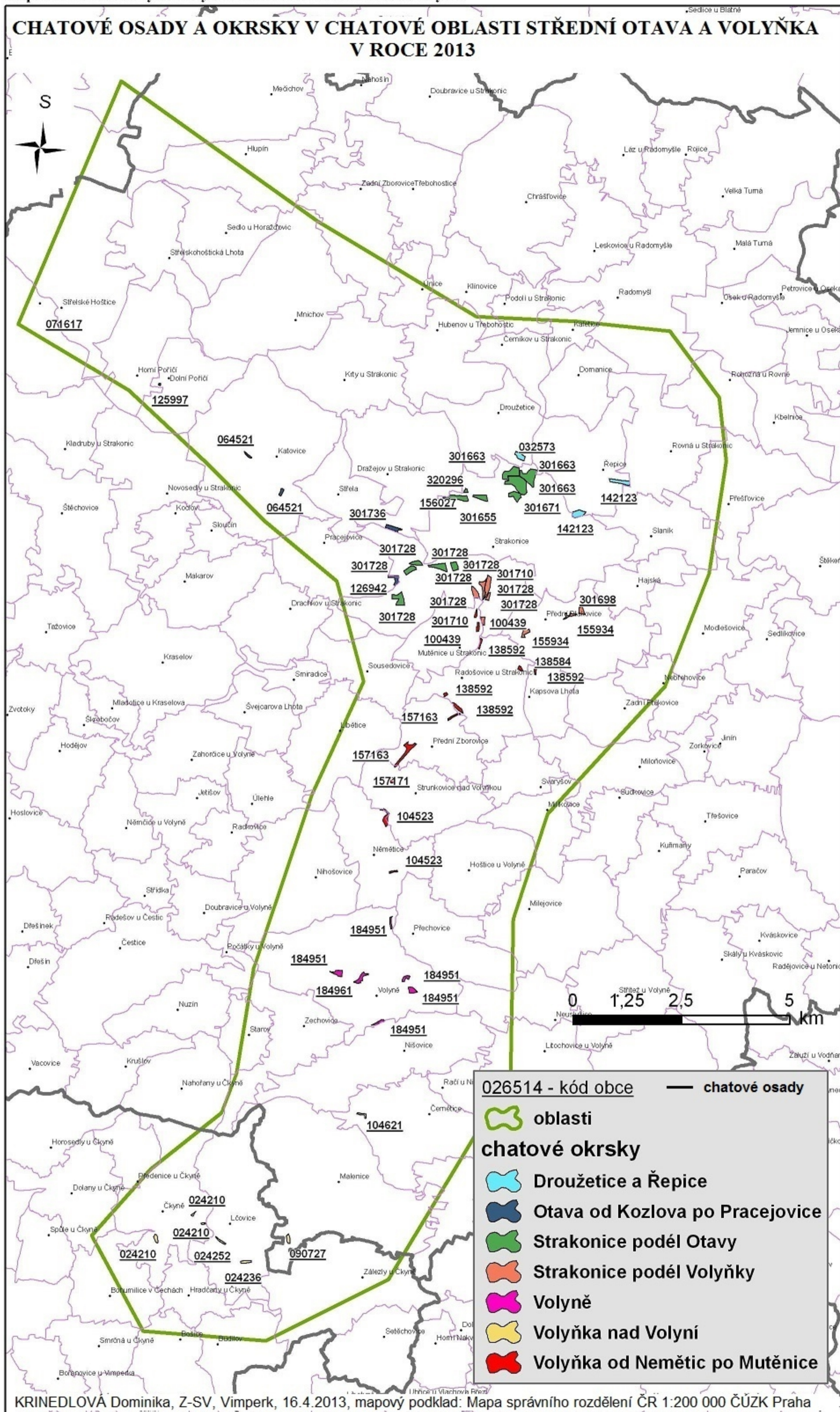
Sušice - Na Pařízu	159620	17	15				2			4	8	5	R	ZR	
Chatový okrsek Otava od Malé Chmelné po Velké Hydčice		47													
Chatová osada															
Malá Chmelná - obec	051918	35				33	2			9	16	10	Z	Z	
Týnec - u řeky	039225	5	5							4	1		R	R	
Velké Hydčice - Za pletárnou	178837	7				6	1			3	1	3	Z	Z	
Chatový okrsek Horažďovice		189													
Chatová osada															
Horažďovice - Za tržištěm	302091	53				53				4	24	16	9	Z	Z
Horažďovice - Za Žebrákem	302139	21	19	2						3	15	3	R	R	
Horažďovice - Loreta	302104	30		2		26	2			7	9	14	Z	Z	
Horažďovice - Nad Jitexem	302121	67		1		66				24	27	16	Z	Z	
Horažďovice - u Kozlovské stráně	302121	18	17				1			9	7	2	R	R	
Chatová oblast Střední Otava a Volyňka		1268													
Chatový okrsek Otava od Kozlova po Pracejovice		122													
Chatová osada															
Kozlov - u řeky	071617	8	8							3	5		R	R	
Dolní Poříčí - obec	125997	6		1		5				2	3	1	Z	Z	
Katovice - u řeky	064521	13		2		11				6	4	3	Z	Z	
Katovice - Na Kolčavě	064521	14			2	12				5	6	3	Z	Z	
Nový Dražejov - obec	301736	59		2	46	9	2			11	35	13	ZR	ZR	
Pracejovice - V Holi	126942	22	21				1		1	13	5	3	R	ZR	
Chatový okrsek Strakonice podél Otavy		495													
Chatová osada															
Strakonice - U Hole	301728	45	45							6	16	23	R	ZR	
Strakonice - U Židovského Hřbitova	301728	16		6		10					5	11	RD, Z	Z	
Strakonice - Na Ostrovci	301728	31	20	3		8		4	5	8	14		R	ZR	
Strakonice - Podskalí	301728	37		2	30	5				6	24	7	ZR	ZR	
Strakonice - Sídliště	156027	31				31				7	8	16	Z	Z	
Strakonice - Za Rájem	320293	28				28				13	11	4	Z	Z	
Strakonice - V Lipkách	301728	20		3	17					5	6	9	ZR	ZR	
Strakonice - Na Kalvárii	301728	9	6	3						1	5	3	R, RD	R	
Strakonice - Na Vinici	301655	40		2		37	1			21	17	2	Z	Z	
Strakonice - Na Radomyšlské	301671	46		5	10	29	2			12	28	6	RD, Z	Z	
Strakonice - Šibebiční vrch I	301663	74		4	12	52	6			16	53	5	Z	Z	
Strakonice - Šibebiční vrch II	301663	47		2	9	32	4			10	31	6	Z	Z	
Strakonice - U Řepické zastávky	301663	71		2	30	38	1			22	46	3	ZR	ZR	

Strakonice - Přední Ptákovice - Nad Chalupami	155934	22	12			10				10	9	3	R	R
Strakonice - Barvínkov	301710	11	9	2							5	6	R, RD	R
Strakonice - Stará Valcha	301728	33			19	14				7	23	3	ZR	ZR
Strakonice - Přední Ptákovice - U dobré vody	155934	14		1	10	3				4	9	1	ZR	ZR
Strakonice - Podsrp	301698	17			12	5					11	6	ZR	ZR
Strakonice - Prácheňská	301710	10				10				3	5	1	Z	Z
Strakonice - U Blatského rybníka I	301728	45		1	25	19				17	24	4	ZR	ZR
Strakonice - U Blatského rybníka II	301728	49		1		46	2			16	22	11	Z	Z

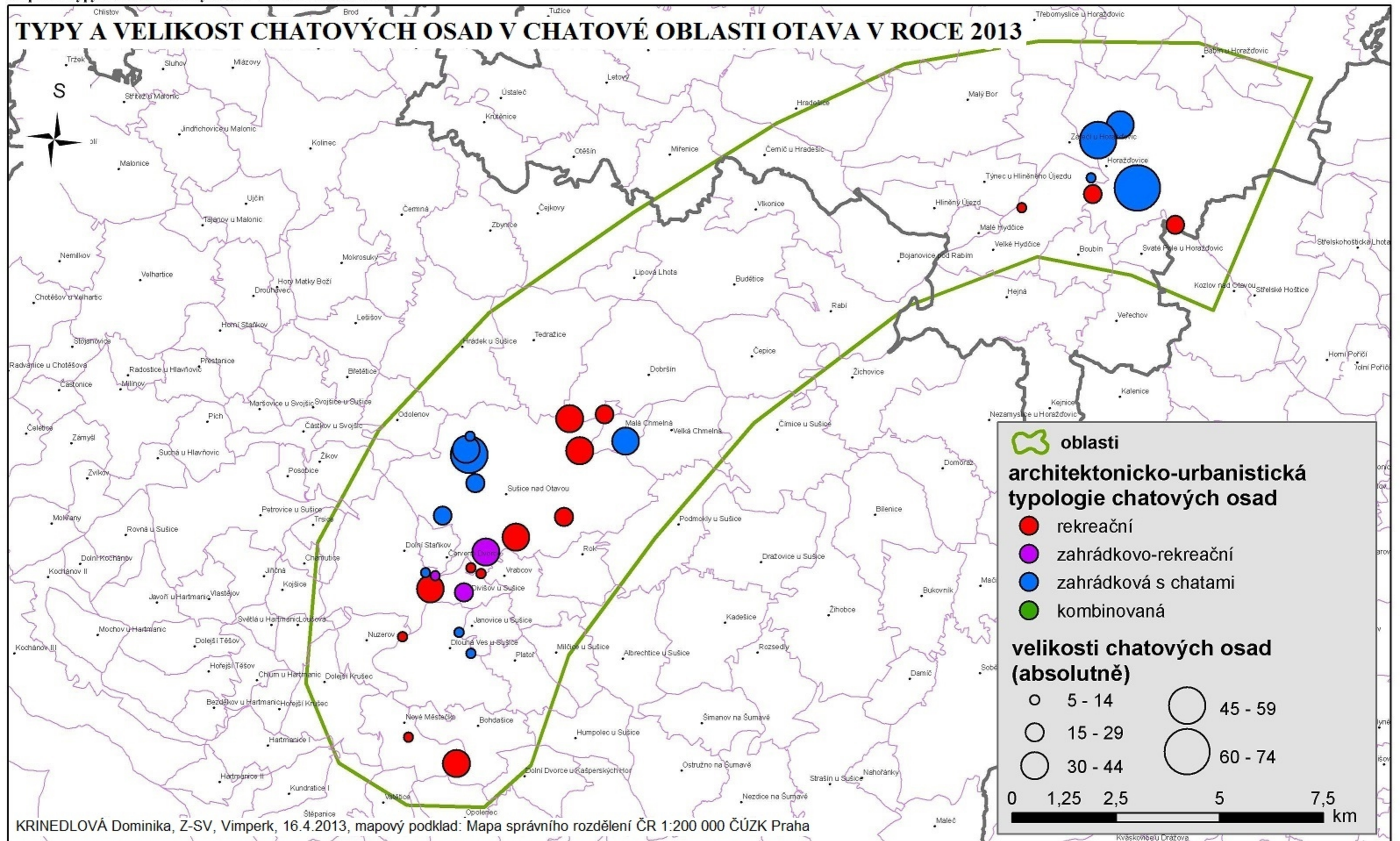
Mapa 1 a Chatové osady a okrsky v chatové oblasti Otava

CHATOVÉ OSADY A OKRSKY V CHATOVÉ OBLASTI STŘEDNÍ OTAVA A VOLYŇKA V ROCE 2013

Mapa 2 a Typy a velikost chatových osad v chatové oblasti Otava

Mapa 2 b Typy a velikost chatových osad v chatové oblasti Střední Otava a Volyně

